

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

ปริญญานิพนธ์
ของ
เจริญศักดิ์ ครองพล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

บทคัดย่อ
ของ
เจริญศักดิ์ ครองพล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2544

FACTORS RELATING TO THE READINESS OF ATTITUDE OF THE SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE COMMITTEES TO PARTICIPATE IN
BASIC EDUCATION MANAGEMENT : IN NONTABURI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
CHAROENSAK KHLONGPHOL

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2001

Charoensak Khlongphol. (2001). *Factors Relating to the Readiness of Attitude of the Subdistrict Administrative Committees to Participate in Basic Education Management : in Nontaburi Province*. Master thesis, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee : Asst. Prof. Dr Pairoj Klinkularb, Mrs.Tasana Thongpukdee.

The purpose of this study was to investigate the readiness of attitude of the Subdistrict Administrative Committees to participate in basic education management and factors related to those of attitude. The factors included education, social status, training experience, economic status, ability of decision-making, interpersonal relations, communication, team-work, and coordination within community. The subjects comprised of 153 Subdistrict Administrative Committees in Nontaburi province. Questionnaire was mailed to the subjects and 141 respondents (92.16%) were returned. Then data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and Pearson Product Moment Correlation.

The results revealed that :

1. Attitude of the Subdistrict Administrative Committees to participate in basic education management was at a high level.
2. Factors significantly related to readiness of attitude of the Subdistrict Administrative Committees to participate in basic education management at .01 level included education, ability of decision-making, interpersonal relations, communication, team-work, and coordination within community, whereas there was no correlation among training experience, social status, economic status, and readiness of attitude.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

ของ
นายเจริญศักดิ์ กรองพล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2544

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ทัศน ทอภักดี)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุตา ทัพสุวรรณ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์)

ประกาศคุณูปการ

การจัดทำปฏิญานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้จัดทำโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดทำปฏิญานิพนธ์ จนกระทั่งสำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้บุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการให้คำปรึกษา ชี้แนะ ฝึกให้มีความอดทน เพียรพยายาม ในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดทำปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ จนประสบผลสำเร็จ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดทำปฏิญานิพนธ์ และท่านอาจารย์ทัศนากทนต์ กรรมการที่ปรึกษาทางด้านสถิติ ซึ่งเป็นผู้สั่งสอนให้ผู้วิจัยเกิดความรู้ความเข้าใจทางด้านสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในคำสั่งสอน และจะขอนำคำสั่งสอนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาในอนาคต

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้สั่งสอนทั้งในภาคทฤษฎี และการปฏิบัติ จากการที่ผู้วิจัยมีความรู้เพียงเล็กน้อย จนสามารถจดจำและนำคำสั่งสอนไปใช้ในการจัดทำปฏิญานิพนธ์ ซึ่งผลจากการเรียนรู้ทำให้ผู้วิจัยค้นหาคำตอบได้ทุกครั้งเมื่อเกิดปัญหาจากการจัดทำปฏิญานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทัพสุวรรณ และ อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์ ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปฏิญานิพนธ์ ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและแก้ไขข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เนื้อหาสาระของงานวิจัยถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยสามารถนำเครื่องมือมาใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอขอบคุณเพื่อน ๆ เอกบริหารการศึกษา ภาคปกติ รุ่นที่ 26 ที่คอยให้กำลังใจทุกครั้งที่มีปัญหาหรือเกิดความท้อแท้

สุดท้ายต้องขอกล่าวถึงพระคุณของบิดาและมารดา คือ ร.ต.ต. รวม ครอบงพล และนางน้อย ครอบงพล ซึ่งถึงแม้ว่าบิดามีการศึกษาน้อย และมารดาไม่ได้รับการศึกษา แต่ก็ได้มองเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา และพยายามให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน เพื่อให้ผู้วิจัยมีการศึกษาที่สูงขึ้น และต้องขอขอบคุณภรรยาและบุตรของผู้วิจัย ที่มีความอดทนให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการจัดทำปฏิญานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ

เจริญศักดิ์ ครอบงพล

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของวิจัย.....	5
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	5
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
	สมมติฐานของการวิจัย.....	13
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
	พื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล และบทบาทด้านการศึกษา.....	15
	ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	15
	โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	16
	อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	16
	บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการศึกษา.....	17
	สัดส่วนและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา.....	19
	สัดส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	19
	บทบาทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	19
	บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วม	
	จัดการศึกษา.....	20
	ความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล...	21
	แนวคิดและความหมายของความพร้อม.....	22
	ความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษา.....	23
	ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมและเจตคติ.....	26
	การวัดความพร้อมด้วยองค์ประกอบทางเจตคติใน 3 ด้าน.....	28
	องค์ประกอบด้านความรู้.....	28
	องค์ประกอบด้านความรู้สึก.....	29
	องค์ประกอบด้านพฤติกรรม.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	การมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษา.....	32
	แนวคิดและความหมายของการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษา.....	33
	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษา.....	35
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
	งานวิจัยในประเทศ.....	45
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	48
3	วิธีการดำเนินการวิจัย.....	52
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	55
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	69
	สมมติฐานของการวิจัย.....	69
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
	การอภิปรายผล.....	73
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	79
	ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก.....	95
ภาคผนวก ข.....	107
ภาคผนวก ค.....	109
ภาคผนวก ง.....	112
ภาคผนวก จ.....	116
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	118

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนนทบุรี.....	52
2	คำร้อยละในปัจจัยด้านชีวิตสังคมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหาร ส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี.....	60
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนความสามารถด้านการ ตัดสินใจ ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี.....	61
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนความสามารถด้าน ความมีมนุษยสัมพันธ์ ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหาร ส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี.....	62
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนความสามารถด้านการ ติดต่อสื่อสาร ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี.....	62
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนความสามารถด้าน การทำงานเป็นทีม ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี.....	63
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนความสามารถด้านการ ประสานความร่วมมือภายในชุมชน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การ บริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี.....	64
8	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าระดับความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วม จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหาร ส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.....	64
9	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยทางด้าน ชีวิตสังคม ด้านบุคลิกภาพ ด้านปัจจัยภายในองค์การและปัจจัยภายนอก องค์การ กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2	65
10	ปัญหาและลำดับความสำคัญของปัญหา ในการเตรียมความพร้อมในการมี ส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การ บริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี.....	67

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

11	ลำดับความสำคัญของความคิดเห็นในแนวทางการแก้ไขปัญหาในการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี.....	68
12	ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม.....	113
13	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในทุกปัจจัย.....	117

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2 โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล.....	16

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิต การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 2) การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้คนประสบความสำเร็จ สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2542 : 57) การศึกษาด้านการศึกษาจึงเป็นภารกิจที่ใหญ่หลวง และมีขอบเขตกว้างขวางเกินกว่าระบบการศึกษาในโรงเรียนและในรั้วมหาวิทยาลัย กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมก็มีความสำคัญเท่ากับการเรียนรู้ในโรงเรียน การปรับเปลี่ยนทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน สวงนไวัซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่น จึงต้องอาศัยการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมเป็นเครื่องมือหลัก (วิชัย ตันศิริ. 2542 : 137)

สังคมไทยกำลังวาดหวังจะก้าวสู่จุดมุ่งหมายของสังคมที่พึงประสงค์ในอนาคตตามที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) อันมีลักษณะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ รู้เท่าทันโลก แข่งขันและร่วมมือเป็น มีสมรรถภาพ มีวินัย มีคุณธรรม ตามหลักธรรมทางศาสนา คนมีความสุข ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ประเทศชาติมีความมั่นคง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2539 : 20) บุคคลจึงจำเป็นต้องได้รับการศึกษาที่ถูกต้อง โดยการจัดการศึกษาจะต้องระดมทรัพยากรทั้งมวล เช่น ครอบครัว ชุมชน วัด ทรัพยากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทรัพยากรของกระทรวงต่าง ๆ ทุกกระทรวงที่มีอยู่ในจังหวัด สื่อมวลชน ภาคธุรกิจเอกชน และประชาคม เข้ามาจัดการศึกษา (ประเวศ วะสี. 2541 : 5) แต่สิ่งที่เกิดขึ้นกับการศึกษาไทยในระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น การจัดการศึกษาของประเทศไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ยังสนองตอบและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศได้ไม่ค่อยสมบูรณ์นัก การจัดการศึกษาในอดีตมักจะเน้นการจัดตามศักยภาพ ความพร้อม หรือความถนัดของหน่วยงานผู้จัดการศึกษา ซึ่งไม่สามารถจะมั่นใจได้ว่าความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนได้รับจะเหมาะสมกับการประกอบอาชีพ สภาพทางเศรษฐกิจ และการดำรงชีวิตในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 2) การศึกษายังมีระบบผูกขาดอยู่มาก ระบบรวมศูนย์ยังมีอยู่สูง ระบบเผด็จการทางการศึกษายังมีปรากฏให้เห็นอยู่ รวมทั้งระบบที่ควรเอื้อต่อการกระจายอำนาจออกไปในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ก็ยังไม่ปรากฏชัดเจนทำให้การศึกษามีภาพที่บีบรัดจำกัดตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกลางจึงทำให้มีการยืดหยุ่นน้อย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2541 : 12–13) โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาศูนย์รวมอำนาจในระบบราชการ ตามพระราชบัญญัติ

ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ได้แบ่งระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2537 : 3) ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดอำนาจทางด้านการบริหารในการตัดสินใจสูงสุดไว้ที่ราชการส่วนกลาง สถานศึกษาของรัฐที่อยู่ภายใต้ระบบบริหารราชการแผ่นดิน ต้องพบกับสภาพปัญหาจากการรวมศูนย์อำนาจ ซึ่งการรวมศูนย์อำนาจไว้ส่วนกลางไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดความด้อยประสิทธิภาพและการตัดสินใจที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนเท่านั้น แต่ยังเป็นต้นเหตุของการสิ้นเปลืองงบประมาณ และทรัพยากรอื่น ๆ อันเนื่องมาจากการจัดสรรที่ไม่สอดคล้องกับปัญหา และตรงความต้องการของชุมชนที่แท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ก : 7 – 8)

สภาพการณ์อันเป็นปัญหาจากการรวมศูนย์อำนาจนับเป็นอุปสรรคในการดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการสร้างสังคมให้เป็นสังคมที่พึงประสงค์ในอนาคต ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 : 2544) กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดี ได้พยายามให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของสังคม (สุทัศน์ ขอบคำ. 2540 : 3) จนกระทั่งปี พ.ศ. 2540 ความชัดเจนในการปฏิรูปโครงสร้างการปกครองในระบบราชการได้เกิดขึ้นเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้มีผลบังคับใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ ได้กำหนดเจตนารมณ์ไว้หลายมาตราที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษาให้แก่ท้องถิ่นและบุตรหลานของตนเอง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดและร่วมในการจัดการศึกษา อบรม ส่งเสริมภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น (สุวัฒน์ เงินจ๋า. 2541 : 30) ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา 289 ที่ได้วางรากฐานการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยที่ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาและเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของรัฐ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2541 : 75) การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา แล้วให้ชุมชน สถาบันทางสังคม เอกชน สถานประกอบการหรือครอบครัว เป็นผู้จัดการศึกษาและสามารถเข้ามาร่วมจัดการศึกษา ดังนั้นจึงต้องเพิ่มบทบาทความรับผิดชอบให้กับสถานศึกษา และหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสถานศึกษาในพื้นที่โดยตรง (วิจิตร ศรีสอาน. 2542 : 10) ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ เพื่อปรับปรุงการศึกษาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวปรากฏชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เป็นกฎหมายตราขึ้นเพื่อขยายความให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ข : 41) ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในหมวดที่ 4

แนวการจัดการศึกษา มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของชุมชน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู พ่อแม่ ชุมชน สังคม และประเทศชาติ การศึกษาของเราจะมีคุณภาพส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักหาความรู้ด้วยตนเอง มีคุณธรรม ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป (รุ่ง แก้วแดง. 2542 : 61) ดังนั้นการที่จะทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นต้องพยายามให้คนมีส่วนร่วมคิด ร่วมสร้าง และมีส่วนชี้นำกระแสการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539 : 2) ตลอดจนการมีเจตคติที่ดีต่อตัวเองและคนอื่นซึ่งเจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่มีพลังมากที่สุดในการเข้าร่วมโปรแกรมทางการศึกษา (ชาญชัย อาจิณสมจาร. 2540 : 49)

การกำหนดให้สังคม ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น องค์กรการบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลที่มีรายได้ตามที่กฎหมายกำหนด และมีผู้แทนในองค์กรการบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้ง มีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินงานพัฒนาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลและตัดสินใจ (อรพินท์ สฟโชคชัย และคณะ. 2540 : 3) ดังนั้นองค์กรการบริหารส่วนตำบลจึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด บทบาทหน้าที่ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น และต้องใช้เป็นแนวทางในการบริหารด้านการศึกษาขององค์กรการบริหารส่วนตำบล บทบาทดังกล่าวจะเห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในหมวดที่ 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 40 ที่กำหนดให้ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ข : 21) จากบทบัญญัติในมาตรา 40 จะเห็นได้ชัดเจนต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีผู้แทนเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา องค์กรการบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ซึ่งมีเป็นจำนวนมากแทบทุกพื้นที่ของประเทศ และมีความใกล้ชิดกับประชาชน สังคม ชุมชน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่องค์กรการบริหารส่วนตำบลจะต้องส่งผู้แทนเข้าไปเป็นคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ซึ่งก็คือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารการดำเนินการรวมถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจะมีลักษณะกว้างกว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพราะไม่เพียงแต่จะให้มีส่วนร่วมใน

การตัดสินใจเท่านั้น แต่จะเข้าไปเกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ร่วมรับผิดชอบ พัฒนาและเปลี่ยนแปลง ตลอดจนมีส่วนร่วมในกระบวนการตามขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมการบริหารด้วย (ทัศนาศาสตร์, 2539 : 18) กรณีตามความในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเป็นการตอบสนองต่อการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาได้ ในส่วนหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐส่งเสริมให้เอกชน องค์กรท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร การศึกษาเพื่อให้การศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2537 : 189) สามารถพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการของสังคมได้อย่างถูกต้อง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่สำคัญต่อคน สังคม และการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

การกระจายอำนาจการศึกษาลงสู่ท้องถิ่นอาจมีปัญหาด้านบุคลากรของท้องถิ่นยังขาด ความรู้ความเข้าใจในแนวทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และอาจมีปัญหาด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการรองรับการกระจาย อำนาจการจัดการศึกษา เนื่องจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เกิด ปัญหาการขาดทักษะการบริหาร ทักษะการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ และองค์การบริหาร ส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจหรือยังขาดความเข้าใจในการประสานการดำเนินงาน ร่วมกับทางหน่วยงานของรัฐ (ชูชัย ศุภวงศ์ และ ยุวดี คาคการณ์ไกล, 2542 : 19) ซึ่ง สอดคล้องกับ ปรีชา พงษ์ประดิษฐ์ (2540 : 3 – 4) ที่ชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลต้องประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดการ ประสานงานกับหน่วยงานหรือหน่วยราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ และนอกเหนือจากปัญหาดังกล่าว ข้างต้น สภาพความเป็นอยู่หรือพื้นฐานทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นก็นับเป็นปัญหาอุปสรรคที่ ยากยิ่งต่อการผลักดันให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับการขยายการจัดการศึกษาพื้นฐาน (กรม วิชาการ, 2539 : 20)

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขจากทางราชการและหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับเจตคติทั้งในด้านความรู้ ความรู้สึก และด้านพฤติกรรม รวมถึงการศึกษาในปัจจัยต่าง ๆ ที่ คาดว่ามีความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในการศึกษาถึงความพร้อมด้านเจตคติ ดังกล่าวทำให้ทราบถึงพฤติกรรมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ใน การรับรู้บทบาทหน้าที่ แนวทางการปฏิบัติ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ในการมีส่วนร่วมจัด การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งจะ ส่งผลให้คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดความรู้สึกที่ดี พร้อมทั้งแสดง พฤติกรรมให้เป็นไปตามเจตจำนงของการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอย่างแท้จริง อีกทั้งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาและการเตรียมความพร้อมในการมี

ส่วนร่วมจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลและบุคลากรของสถานศึกษาได้มีความกระตือรือร้นต่อการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยสามารถชี้ให้ผู้บริหารการศึกษาในระดับนโยบาย มองเห็นถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารการศึกษาในระดับจังหวัดสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการให้ความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการสร้างแรงจูงใจ และสร้างความรู้สึกร่วมกันที่ถูกต้องให้เกิดแก่บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งผลจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ทั้งในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล และในส่วนของสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ศึกษาปัจจัยทางด้านชีวสังคม ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์กร และปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์กร จากนั้นนำปัจจัยดังกล่าวมาทดสอบหาความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่ใช้องค์ประกอบทางเจตคติใน 3 ด้าน เป็นเครื่องมือที่ใช้ศึกษาความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 37 ตำบล จาก 6 อำเภอ ในเขตจังหวัดนนทบุรี จำนวน 153 คน ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

- 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 ปัจจัยด้านชีวสังคม

- 1) ระดับการศึกษา
- 2) สถานภาพทางสังคม
- 3) ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม
- 4) ฐานะทางเศรษฐกิจ

3.1.2 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ

- 1) ความสามารถในการตัดสินใจ
- 2) ความมีมนุษยสัมพันธ์

3.1.3 ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์กร

- 1) การติดต่อสื่อสาร
- 2) การทำงานเป็นทีม

3.1.4 ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์กร

- การประสานความร่วมมือภายในชุมชน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- 3.2.1 ด้านความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของท้องถิ่น
- 3.2.2 ด้านความรู้สึกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของท้องถิ่น
- 3.2.3 ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกต่อการเตรียมการด้านการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา หมายถึง การที่ผู้แทนขององค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ เพื่อที่จะทำหน้าที่เป็นผู้แทนของท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อีกทั้งเพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น สามารถพัฒนาและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้ด้วยบุคลากรของท้องถิ่นเอง

2. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง สถาบันทางสังคมและเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 สมาชิกมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในการสร้าง พัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขปัญหา เพื่อให้มีการพัฒนาเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น

3. คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนให้เข้ามาเป็นกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการคัดเลือกตามมติของคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งได้รับการแต่งตั้งจาก

นายอำเภอเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยคณะหนึ่งให้มีจำนวนไม่เกิน 7 คน

4. ความพร้อมด้านเจตคติ หมายถึง การที่บุคคลมีการเตรียมการที่จะประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ หรือในการประกอบกิจกรรมอื่นใดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่บุคคลจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดี และแสดงพฤติกรรมเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดแนวทางการศึกษาความพร้อมด้านเจตคติโดยมีส่วนประกอบใน 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านความรู้ หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความสำคัญของการศึกษาในท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

4.2 ความรู้สึก หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความสำคัญของการศึกษาในท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

4.3 ด้านพฤติกรรม หมายถึง แนวโน้มในการแสดงออกซึ่งเกิดจากความรู้ความเข้าใจ และความรู้สึกที่มีต่อการบริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความสำคัญของการศึกษาในท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งการแสดงออกดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการศึกษาหาความรู้ การเข้าร่วมอบรมสัมมนา การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา และการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. ปัจจัยด้านชีวิตสังคม เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล ที่ทำให้บุคคลภายในสังคมมีความแตกต่างกัน โดยมีส่วนประกอบของปัจจัยด้านชีวิตสังคมคือ วุฒิการศึกษา สถานภาพทางสังคม ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม และฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ ณ เวลาปัจจุบันที่ปฏิบัติงานอยู่ โดยแบ่งระดับของการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ

5.1.1 ได้รับการศึกษาไม่เกิน ป.6 หรือเทียบเท่า

5.1.2 ได้รับการศึกษาระหว่าง ม.1-ม.6 หรือเทียบเท่า

5.1.3 ได้รับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

5.2 สถานภาพทางสังคม หมายถึง ตำแหน่งต่าง ๆ ทางสังคมที่บุคคลได้รับการยอมรับ หรือได้รับการแต่งตั้งจากสังคม โดยแบ่งระดับของสถานภาพออกเป็น 2 ระดับคือ

5.2.1 มีตำแหน่งทางสังคม ได้แก่ ผู้ที่เป็นผู้บริหารกลุ่มออมทรัพย์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำองค์กรพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน แพทย์ประจำตำบล และผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน

5.2.2 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ได้แก่ ผู้ที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ตามข้อ 5.2.1

5.3 ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม หมายถึง การเข้าร่วมการฝึกอบรมที่จัดขึ้น โดยองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารในทุกด้าน หรือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ ทุกระบบ โดยไม่จำกัดระยะเวลา และได้แบ่งระดับของประสบการณ์ออกเป็น 2 ระดับ คือ

5.3.1 เคยได้รับการอบรม หมายถึง ได้เข้าร่วมการฝึกอบรมตั้งแต่ 1 ครั้งขึ้นไป

5.3.2 ไม่เคยได้รับการอบรม หมายถึง ไม่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรม

5.4 ฐานะทางเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้ของบุคคลที่ส่งผลต่อการดำรงชีพของตนเองและครอบครัวซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนจากการเป็นกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งระดับของรายได้ออกเป็น 3 ระดับ คือ (ใช้แนวทางการศึกษาในส่วนของฐานะทางเศรษฐกิจจากงานวิจัยของ จิตกร วิเศษ (2542 : 9) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานสุขภาพสิ่งแวดล้อมฯ ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดสระบุรี ซึ่งกำหนดรายได้ขั้นต่ำไว้ไม่เกิน 6,000 บาท/เดือน แต่ในส่วนของงานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาในเขตจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑล ซึ่งมีความแตกต่างกันในสภาพเศรษฐกิจ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายได้ขั้นต่ำไว้ที่ 8,000 บาท/เดือน)

5.4.1 มีรายได้ต่ำกว่า 8,000 บาท/เดือน

5.4.2 มีรายได้ตั้งแต่ 8,001 – 13,000 บาท/เดือน

5.4.3 มีรายได้ตั้งแต่ 13,001 บาท/เดือน ขึ้นไป

6. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิริยาท่าทาง ที่สามารถสังเกตเห็นได้จากภายนอก และความรู้ ความคิด ที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาของบุคคลที่ไม่สามารถสังเกตเห็นจากภายนอกซึ่งมีส่วนประกอบ คือ ความสามารถในการตัดสินใจ และความมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นปัจจัยย่อยในการศึกษาโดยมีรายละเอียดของปัจจัยดังกล่าวดังต่อไปนี้

6.1 ความสามารถในการตัดสินใจ หมายถึง ความสามารถในการที่จะวิเคราะห์สภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ เป็นสิ่งกำหนดการตัดสินใจอย่างไม่ลังเล

6.2 ความมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเข้าถึงจิตใจผู้อื่นด้วยความมีอัธยาศัย มิไม่ตรีให้กับผู้อื่น หรือผู้ร่วมงานที่บุคคลเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง

7. ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์การ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่เกิดขึ้นภายในองค์การ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของ

องค์การซึ่งมีส่วนประกอบได้แก่ การติดต่อสื่อสาร และการทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยย่อยในการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

7.1 การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การรับรู้ข่าวสารของบุคคลโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ในองค์การ ซึ่งทำให้บุคคลรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างทันเหตุการณ์ และสามารถนำข้อมูลจากการติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยที่ใช้ในการประเมินผลเพื่อการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน

7.2 การทำงานเป็นทีม หมายถึง การปฏิบัติงาน หรือกิจกรรม หรือโครงการ ของบุคคลโดยมีทีมงานซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากองค์การให้มีส่วนร่วมสนับสนุนและประสานงาน เพื่อให้การปฏิบัติงาน หรือกิจกรรม หรือโครงการ เป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ

8. ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์การ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากภายนอกองค์การ และเป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานขององค์การ ซึ่งผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงและต้องให้ความสำคัญซึ่งมีส่วนประกอบ ได้แก่ การประสานความร่วมมือภายในชุมชนเป็นปัจจัยย่อยในการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

- **การประสานความร่วมมือภายในชุมชน** หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเข้าถึงกลุ่มบุคคล องค์กร สถาบันต่าง ๆ ในสังคม โดยสามารถสร้างความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างกัน อันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างราบรื่น

กรอบแนวคิดในการทำการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาถึงความพร้อมด้านเจตคติและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้แนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536 : 75) เป็นแนวทางในการศึกษาความพร้อมโดยใช้เจตคติ ซึ่งกล่าวว่าเจตคติต้องานที่ก่อให้เกิดความพร้อมหรือไม่พร้อมที่จะทำงานนั้น ๆ

ในส่วนเกี่ยวกับการวัดระดับความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบทางเจตคติใน 3 ด้าน จากแนวคิดของ เชฟเวอร์ (Shaver. 1977 : 168-169) เป็นแนวทางในการวัดระดับความพร้อม ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ประกอบไปด้วย

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive component) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งเหล่านั้นด้วย
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective component) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าที่เขารับรู้อาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral component) หมายถึง แนวโน้มของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน คือการยอมรับหรือไม่ยอมรับปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ โดยที่องค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน จะต้องมีความสอดคล้องกันถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปเจตคติของบุคคลนั้นก็เปลี่ยนไปด้วย

ในส่วนของการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536 : 74-78) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการในต่างประเทศ และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของผู้บริหาร ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยได้ว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้บริหารประกอบไปด้วยตัวแปรด้านบุคคลและตัวแปรด้านสถานการณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรด้านบุคคล แยกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 คุณลักษณะทางชีวสังคม เช่น วุฒิการศึกษา การศึกษาอบรม เงินเดือน และประสบการณ์ในการบริหาร ตลอดจนการมีสถานภาพทางสังคม จะส่งเสริมให้บุคคลนั้นมีความพึงพอใจในการทำงาน

1.2 คุณลักษณะทางจิตวิทยา เช่น เจตคติที่มีต่องาน และความเชื่ออำนาจในตนเอง เป็นต้น

1.3 บุคลิกภาพ คือสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคลแตกต่างกัน และเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของผู้บริหาร บุคลิกภาพของผู้บริหารช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริหารในปัจจุบันและทำนายพฤติกรรมในอนาคตได้ และเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2521 : 20) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการศึกษาลักษณะของผู้บริหารวิธีการหนึ่งนั่นคือ การศึกษาลักษณะทางบุคลิกภาพ ดังเช่น ความทะเยอทะยาน ความคิดริเริ่ม และสติปัญญา เป็นต้น ซึ่ง เมเยอร์ และ ซัทตัน (Mayer & Sutton. 1996 : 7) ได้ชี้ให้เห็นว่าบุคลิกภาพ และสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่มียุทธผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล บุคลิกภาพเกิดจากการแสดงออกทั้งที่เห็นได้จากภายนอก และที่เกิดจากกระบวนการทางสติปัญญาของบุคคล สอดคล้องกับ เบร์นี และเคลลี (Byrne & Kelly. 1981 : 33) ที่กล่าวว่า บุคลิกภาพจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของบุคคล บุคลิกภาพจะเกี่ยวข้องกับสถานะของบุคคลในการที่จะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมใด ๆ และรวมถึงการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ดังนั้นความสามารถของบุคคลในการแสดงออกทางสติปัญญาโดยใช้กระบวนการในการตัดสินใจ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มองเห็นถึงความแตกต่างทางบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งเบร์นทัน และ ทาคู (Burton & Thakur. 1995 : 93) ชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ผู้บริหารจะต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ที่จำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ และใช้ความสามารถในการตัดสินใจเป็นเครื่องมือในการเผชิญกับวิกฤตการณ์ ความสามารถในการตัดสินใจไม่เพียงแต่มีความสำคัญต่อการบริหาร แต่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารในทุก ๆ ด้านของการปฏิบัติงาน และในส่วนของบุคลิกภาพที่สามารถสังเกตเห็น

ได้จากภายนอก ดังเช่น การมีมนุษยสัมพันธ์ของบุคคล ฮอดเก็ต (Hodgetts. 1993 : 6) ซึ่งให้เห็นว่ามนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและเกี่ยวข้องกับบุคคล ผู้บริหารที่มีมนุษยสัมพันธ์และให้ความสำคัญกับบุคคล จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร

2. ตัวแปรด้านสถานการณ์ แยกออกเป็นตัวแปรภายในองค์กรและตัวแปรภายนอกองค์กร ดังนี้

2.1 ตัวแปรภายในองค์กร แบ่งเป็นตัวแปรระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และในระดับองค์กร เช่น ความพอใจในการทำงาน การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร และคุณลักษณะของกลุ่มทำงาน เป็นต้น โดยที่การติดต่อสื่อสารภายในองค์กรจะทำให้บุคคลรับรู้ข่าวสารและความเคลื่อนไหวของสังคมได้อย่างรวดเร็วซึ่ง ฮาร์ดี้ และ แมควอลเทอ (Hardy & McWhorter. 1988 : 386-387) ซึ่งให้เห็นว่า ถ้าการบริหารงานขององค์กรได้มีการวางแผนการติดต่อสื่อสารที่ดี และมีการจัดระบบข้อมูลข่าวสาร จะทำให้การประสานการดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และในส่วนลักษณะของกลุ่มทำงานในรูปที่มงาน เฮย์ (Hayes. 1997 : 14-15) ได้ชี้ให้เห็นว่า ระบบการทำงานเป็นทีมจะทำให้บุคคลที่อยู่ในทีมงานมีความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน การติดต่อสื่อสารภายในทีมงานจะมีประสิทธิภาพ และบุคคลในทีมงานมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะส่งผลดีต่อวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

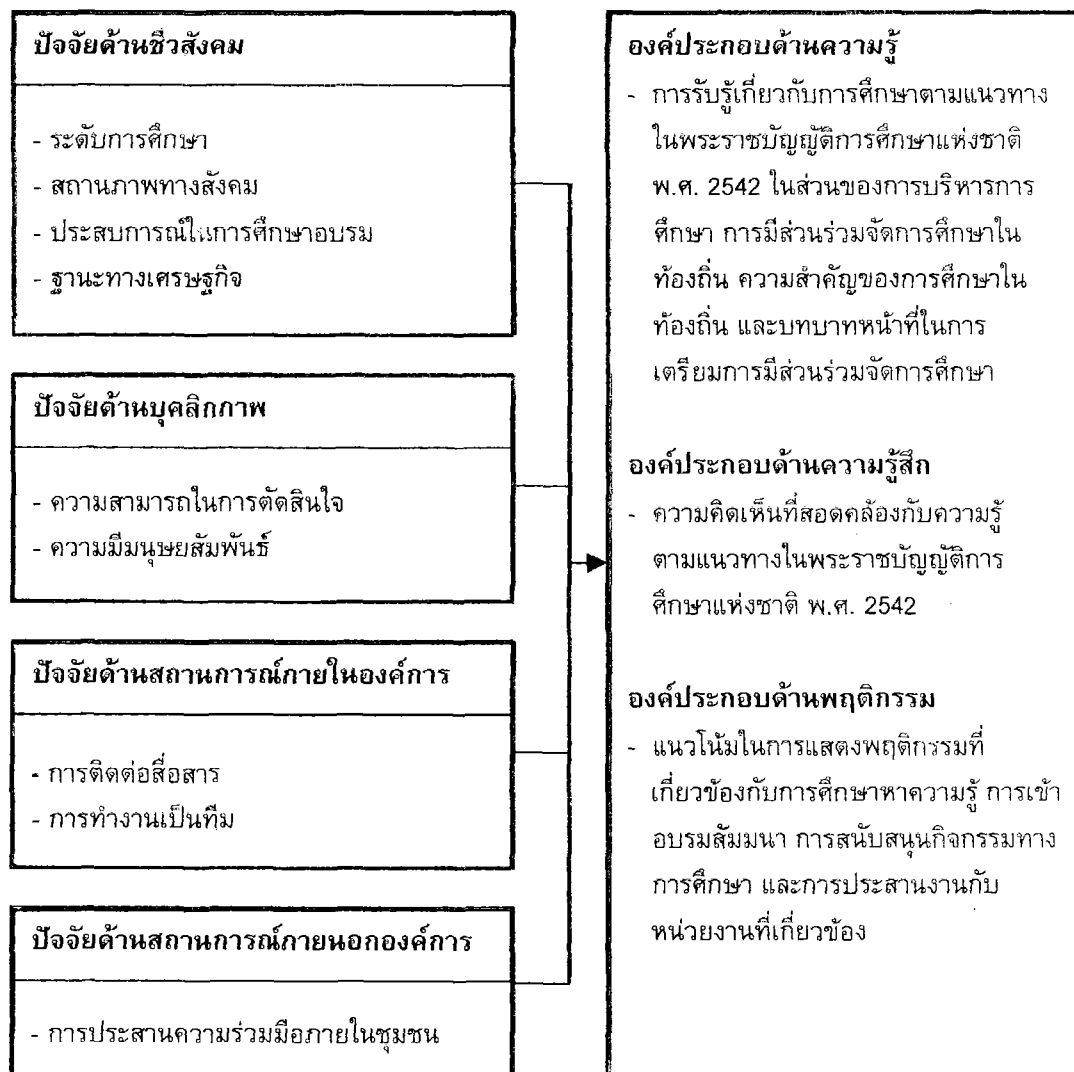
2.2 ตัวแปรภายนอกองค์กร แบ่งออกเป็น ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป และสิ่งแวดล้อมเฉพาะ เช่น โครงสร้างทางการเมือง สภาพทางสังคม ค่านิยมในชุมชน เป็นต้น และ ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2540 : 17) กล่าวว่า เมืองคือประกอบที่สำคัญหลายประการที่ช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ดีขึ้น ซึ่งองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญ นั่นคือ บทบาทผู้ประสานงาน (Liaison) ซึ่งเป็นบทบาทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ภายนอกองค์กร ที่ผู้บริหารจะต้องสร้างสัมพันธภาพของความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

แนวคิดด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำเอาตัวแปรบางตัวที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล โดยตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ตัวแปรด้านบุคคล ในส่วนของคุณลักษณะทางชีวสังคม และบุคลิกภาพ และตัวแปรทางด้านสถานการณ์ ในส่วนของตัวแปรภายในองค์กรและตัวแปรภายนอกองค์กร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ตามแนวคิดของ
เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2536 : 74-78)
ซึ่งได้สรุปผลจากการวิเคราะห์งานวิจัย
ต่าง ๆ และแนวคิดของนักวิชาการ
ในต่างประเทศ

ศึกษาความพร้อมด้านเจตคติ
ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการ
บริหารในองค์การบริหาร
ส่วนตำบล โดยใช้องค์ประกอบ
ทางเจตคติ ใน 3 ด้านของ
เซฟเวอร์ (Shaver. 1977 :
168- 169)

สมมติฐานของการวิจัย

1. คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง –
2. ปัจจัยทางด้านชีวสังคม ด้านบุคลิกภาพ ด้านสถานการณ์ภายในองค์การ และด้านสถานการณ์ภายนอกองค์การ มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทำการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาถึงความพร้อมด้านเจตคติ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. **พื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลและบทบาทด้านการศึกษา**
 - 1.1 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 1.2 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 1.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 1.4 บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการศึกษา
2. **สัดส่วนและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา**
 - 2.1 สัดส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.2 บทบาทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.3 บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา
3. **ความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล**
 - 3.1 แนวคิดและความหมายของความพร้อม
 - 3.2 ความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษา
 - 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมและเจตคติ
4. **การวัดความพร้อมด้วยองค์ประกอบทางเจตคติใน 3 ด้าน**
 - 4.1 องค์ประกอบด้านความรู้
 - 4.2 องค์ประกอบด้านความรู้สึก
 - 4.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม
5. **การมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษา**
 - 5.1 แนวคิดและความหมายของการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษา
 - 5.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษา
6. **งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. พื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลและบทบาทด้านการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชน สังคม ชุมชน โดยตรง เป็นหน่วยงานที่มีพื้นฐานการปกครองมาจากการปกครองในรูปของสภาตำบลแต่เดิม การเกิดขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เป็นไปตามความมุ่งหมายของการกระจายอำนาจ การปกครองเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการปกครองตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจาย อำนาจทางด้านการศึกษา จะทำให้ท้องถิ่นมีการศึกษาที่เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่ง พื้นฐานและบทบาทหน้าที่ด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ได้มีการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ตาม นโยบายของรัฐ และความเหมาะสมของสังคมและสภาพแวดล้อมในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม รูปแบบโครงสร้างองค์กรและการกระจายอำนาจที่เป็นอยู่ยังไม่สอดคล้องและไม่สามารถสนองตอบในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้ ในที่สุดเมื่อถึงรัฐบาลในยุค นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2535-2538) มีนโยบายมุ่งมั่นที่จะกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นทุกระดับ คณะกรรมการปรับปรุงระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงได้เสนอให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง สภาตำบลที่มีอยู่เดิม ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ให้มีโครงสร้างการบริหารราชการ เป็นสองลักษณะ กล่าวคือให้มีสภาตำบลที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเมืองการบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติสภา ตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ... เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา และร่างพระราช บัญญัติฉบับนี้ก็ได้ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา ประกาศบังคับใช้เป็นกฎหมาย โดยมีการ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2537 มีชื่อว่าพระราชบัญญัติสภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ปริชา พงษ์ประดิษฐ์, 2540 : 1)

เมื่อมีการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวทำให้ในเวลาต่อมามีการยกเลิกสภา ตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ทั้งหมดทั่วประเทศ แต่ให้บรรดาคณะกรรมการสภา ตำบลที่มีอยู่ก่อนกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับอยู่ในตำแหน่งต่อไป จนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งตาม วาระของประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 และให้กระทรวงมหาดไทยยกฐานะสภาตำบลดังกล่าว ขึ้นเป็น สภาตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล และในกรณีที่สภาตำบลในท้องที่ได้ที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนใน ปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ในช่วงก่อนวันที่ 2 ธันวาคม 2537) เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท กระทรวง มหาดไทยจะทำการยกฐานะสภาตำบลนั้นขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผล บังคับใช้ (สถาบันดำรงราชานุภาพ และกรมการปกครอง, 2539 : 51)

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล รายละเอียดโครงสร้างปรากฏตามแผนภูมิ ดังนี้ (สถาบันดำรงราชานุภาพ และกรมการปกครอง. 2539 : 51)

2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล และร่างข้อบังคับ
ประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามแผนและ
นโยบาย และแผนพัฒนาตำบล และตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของราชการ

1.3.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

1) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับ
และแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภา
องค์การบริหารส่วนตำบล

2) จัดทำแผนพัฒนาตำบล และจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอ
สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

3) รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วน
ตำบลได้รับทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการได้มอบหมาย
ให้ดำเนินการ

1.4 บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทางด้านการศึกษา องค์การ
บริหารส่วนตำบลมีบทบาทหน้าที่ทางด้านการศึกษา ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ตราไว้เป็นกฎหมาย
บังคับใช้ดังต่อไปนี้

1.4.1 บทบาทหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
หมวดที่ 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 289 ดังนี้ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2541 :
75)

มาตรา 289 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีต
ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และการฝึก
อาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการ
จัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามที่
กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ
วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

1.4.2 บทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4
แนวการจัดการศึกษา มาตรา 29 และหมวดที่ 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 40, 41
ความดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 ข : 15-22)

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ และกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ ของคณะกรรมการสถานศึกษา ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับแก่สถานศึกษาตามมาตรา 18 (1) และ (3)

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

1.4.3 บทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 66 และ มาตรา 67 (5) ความดังนี้ (พระราชบัญญัติสภาตำบล... 2537 : 26)

มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

มาตรา 67 (5) องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

สรุปบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทางด้านการศึกษา เป็นบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องใช้เป็นหลักและแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น บนพื้นฐานสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น โดยการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน

2. สัดส่วนและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 สัดส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2543:2) ได้กำหนดสัดส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นผู้แทนจากองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น โดยได้กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ข้อ 5 และ ข้อ 6 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย

- 1) ผู้แทนผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
- 2) ผู้แทนครู ได้แก่ ผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอน และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
- 3) ผู้แทนองค์กรชุมชน ได้แก่ ผู้แทนของชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน หรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใด ที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ และมีที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
- 4) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น จำนวนไม่เกินสองคน
- 5) ผู้แทนศิษย์เก่า ได้แก่ ผู้แทนของสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่า หรือ บุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
- 6) ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการ ทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสี่คน

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นข้อ 1, 3, 4, 5 และ 6

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการ กำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการ เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการตามข้อ 5 โดยคำนึงถึง จำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นสตรี จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม ของคณะกรรมการทั้งหมด

2.2 บทบาทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี และรัฐต้องจัดอย่างทั่วถึงมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 7) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีการปรับรูปแบบการบริหารจัดการ ซึ่งจะแตกต่างไปจากเดิมค่อนข้างมาก เช่น โรงเรียนในอนาคตจะไม่จำกัดหน้าที่อยู่เฉพาะการจัดการศึกษาในระบบเท่านั้น แต่อาจต้องรับผิดชอบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย โรงเรียนจะต้องเป็นสถาบันที่สังคมทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม และการศึกษาจะไม่เฉพาะแต่ในวัยเรียน แต่จะครอบคลุมไปถึงทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยอย่างกว้างขวาง (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2542 : 23-24) และในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ที่ตามวัตถุประสงค์ของการยกระดับการศึกษาพื้นฐานของปวงชนไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 60)

1) เพื่อที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้รับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีครอบครัว เด็กแรกเกิดที่ควรได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง อันเป็นการศึกษาของเด็กตั้งแต่ปฐมวัยเรื่อยมาจนถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางโดยเท่าเทียมกัน

2) เพื่อเร่งรัดให้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะต่าง ๆ เช่น เด็กซึ่งด้อยโอกาสประเภทต่าง ๆ แรงงานศึกษาต่ำในสถานประกอบการ และในภาคเกษตรกรรม ได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง

3) เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน และประชาชนที่พลาดโอกาสในทางการศึกษา ให้มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และมีการประสานการเรียนรู้ร่วมกันเป็นเครือข่ายอันเป็นการสร้างองค์กรชุมชนให้เข้มแข็งและเป็นรากฐานกระบวนการประชาธิปไตย

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็นการศึกษาที่มีบทบาทในการสร้างโอกาสให้บุคคลในทุกชนชั้นมีความเท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้บุคคลเป็นฐานแห่งการพัฒนา บุคคล สังคม ท้องถิ่น และประเทศชาติ อีกทั้งเป็นการศึกษาที่สร้างทักษะพื้นฐานการประกอบอาชีพให้บุคคลก้าวไปสู่การดำรงชีวิตในอนาคตได้อย่างมั่นคง และเป็นการปลูกฝังให้บุคคลเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม และพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า

2.3 บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 4-5) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ข้อที่ 13 ดังนี้

ข้อ 13 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาของสถานศึกษา
- 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

- 3) ให้ความเห็นชอบ ในการจัดทำสาระหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- 4) กำกับและติดตาม การดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
- 5) ส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการศึกษาได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- 6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ของสถานศึกษา
- 8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
- 9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
- 10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน
- 11) แต่งตั้งที่ปรึกษาและ หรือ คณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร
- 12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

สรุปบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการในการบริหาร ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผน การพัฒนาบุคลากร การประสานงาน การกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา การเอาใจใส่ดูแลบุคคลด้อยโอกาสในท้องถิ่น การพิจารณาความเหมาะสมของการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามแนวนโยบายการศึกษาของชาติ

3. ความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ในการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 องค์การบริหารส่วนตำบลนับเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทอย่างมากต่อการศึกษาโดยเฉพาะในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของรัฐ ดังนั้นความรู้ ความเข้าใจต่อการศึกษา จึงเป็นสิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องตระหนักถึง และให้ความสนใจ ซึ่งสิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลควร

กระทำอย่างยั่งยืนคือการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ

3.1 แนวคิดและความหมายของความพร้อม

ความพร้อมของบุคคลในการปฏิบัติงานหรือการกระทำใด ๆ นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อการดำเนินงานให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งมีบุคคลที่กล่าวถึงและให้ความหมายของความพร้อมไว้หลายแนวคิด พอสรุปได้ดังนี้

สุวรรณี รอดบำเรอ (2534 : 44) และสมศักดิ์ สงกา (2536 : 14) ได้ให้ความหมายของความพร้อมสอดคล้องกันว่าเป็นสภาพที่บุคคลพร้อม หรือเต็มใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความพร้อมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำนายผลที่จะเกิดขึ้นในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ว่าจะสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

สุจิน วงศ์ดามา (2536 : 16) ให้ความเห็นว่า ความพร้อมหมายถึงคุณสมบัติหรือภาวะของบุคคลที่พร้อมหรือเต็มใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ หรือการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลมาจากการเตรียมการไว้แล้วอย่างพร้อมมูลสำหรับกิจกรรมนั้น ๆ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พบว่า ความพร้อมของบุคคลนั้นจะขึ้นอยู่กับความเต็มใจของบุคคลที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ และความพร้อมของบุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือภาวะของบุคคลที่พร้อมจะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จ และต่อมามีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของบุคคลในการปฏิบัติงานไว้ดังนี้

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2540 : 212-213) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมของบุคคลในการเผชิญสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้บุคคลสามารถที่จะรับรู้ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และทำให้บุคคลสามารถที่จะพิจารณา ประเมินผล และประมวลขอบเขตของการแสดงพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปิยะนุช เงินคล้าย (2540 : 23) ชี้ให้เห็นว่า การที่บุคคล ชุมชน และท้องถิ่นนั้น จะมีความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจได้นั้น บุคคล ชุมชน และท้องถิ่น ต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และอำนาจที่มากขึ้น เพื่อที่การดำเนินการด้านการกระจายอำนาจจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมโดยรวม

พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2541 : 18-19) ให้ความเห็นว่า การที่จะทำให้บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ มีความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมในการบริหาร และการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดประสิทธิภาพ จะต้องสร้างเสริมความเข้มแข็งด้วยการพัฒนาการเรียนรู้ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

ธงชัย อัปการัตน์ และคณะ (2542 : 26) ให้ความเห็นว่าในการที่โรงเรียนจะสามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ โรงเรียนต้องมีความพร้อมทั้งใน

ด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ด้านการบริหาร และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยที่ความพร้อมของโรงเรียนจะต้องเกิดจากแรงสนับสนุนจากภายนอกโรงเรียน เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชน การสนับสนุนงบประมาณ การจัดสรรบุคลากร และแรงสนับสนุนจากภายในโรงเรียน เช่น ความสามารถในการบริหาร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

เศวณิต เศาณานนท์ (2542 : 51) กล่าวว่า การที่ผู้นำมีการเตรียมตัวให้พร้อมทั้งในด้านความรู้ ด้านทักษะ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการบริหาร จะทำให้นำสามารถปฏิบัติงานเป็นไปตามกระบวนการบริหาร และจะทำให้ผู้นำประสบความสำเร็จในบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ

แทตเชอร์ และคนอื่น ๆ (Thatcher & others. 1980 : 695) กล่าวว่า ความพร้อมหมายถึง สภาพหรือคุณภาพของการเตรียมพร้อมอันเนื่องมาจากการเตรียมการ ความถนัด ความพอใจ ความกระตือรือร้น

พจนานุกรมลองแมน (Longman. 1992 : 1092) ให้ความหมายของความพร้อมว่าเป็นสภาพของการเตรียมการที่จะปฏิบัติงานอย่างมีความเต็มใจ ซึ่งสามารถจะปฏิบัติงานได้โดยทันที และสามารถที่จะกระทำกิจกรรมได้โดยง่าย

คอลลิน (Collins. 1997 : 641) ให้ความหมายของความพร้อมว่าเป็นการเตรียมการที่จะกระทำกิจกรรมใด ๆ อย่างกระตือรือร้นได้โดยทันทีและรวดเร็ว และเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากการใช้สติปัญญา

สรุปการที่บุคคลจะมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานใด ๆ จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความรู้สึกที่ดีต่องานนั้น และเมื่อบุคคลมีความรู้ และความรู้สึกที่ดีก็จะส่งผลให้บุคคลสามารถที่จะปฏิบัติงานได้โดยทันที และมีประสิทธิภาพ

3.2 ความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษา

จากสถานการณ์ต่าง ๆ ด้านการศึกษา และจากการศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์ได้ถึงความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมทางการศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ตามความคิดเห็นของบุคคลดังต่อไปนี้

วิโรจน์ สารัตนะ (2532 : 3-4) ชี้ให้เห็นว่าสภาพปัญหาด้านหนึ่งของการศึกษานั้นคือการที่ไม่ได้คาดคะเนอนาคตข้างหน้าหรือตัดสินใจอนาคตที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นการศึกษาในอนาคตจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมล่วงหน้า ต้องมีการคิดถึงสภาพปัญหาและโอกาสที่เป็นไปได้ของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตของสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น ในด้านตัวบุคคล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมือง อันเป็นผลเนื่องจากแหล่งทรัพยากร (Sources) ที่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ ทั้งในด้านที่เป็นความคิดหรืออุดมการณ์และที่เป็นด้านวัตถุ หรือทั้งจากปัจจัยที่เป็นมนุษย์และที่ไม่ใช่มนุษย์ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็น เพราะการศึกษาในแนวทางดังกล่าวจะช่วยให้ประชาชนได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต อันจะทำให้พวกเขาเกิดความมั่นใจในตนเอง ทำให้เริ่มมองไปข้างหน้า

หยุดการถอยหลัง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้พวกเขาได้มีโอกาสได้พัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น สามารถที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยความตื่นตัวและสนใจมากกว่าที่จะสะท้านกลัว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 2) ระบุว่าบทบาทการศึกษาสำหรับปัจจุบันและอนาคต จะทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นเพราะมีปัจจัยและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ท้าทายสังคมไทย การศึกษาจึงต้องเป็นกระบวนการที่เตรียมและนำคนไทย สังคมไทยให้ก้าวสู่ยุคใหม่อย่างมั่นคงและรู้ทันโลก

จากแนวทางดังกล่าวจะเห็นว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งการศึกษาจะต้องเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง การศึกษาจะต้องทำให้บุคคลสามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง เพื่อที่จะทำให้บุคคลมีความพร้อมที่จะนำพาสังคมประเทศชาติ ให้สามารถก้าวไปยืนหยัดอยู่ในกระแสสังคมโลกได้อย่างเต็มภาคภูมิ ซึ่งจากแนวคิดของบุคลากรทางการศึกษาในระยะเวลาต่อมาได้ให้ความคิดเห็นถึงความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษาดังนี้

วิจิตร ศรีสอาน (2541 : 63) ได้ชี้ให้เห็นถึงเรื่องความพร้อมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาว่าการปฏิรูปการศึกษาในระยะเวลาที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จนั้น เกิดขึ้นจากคนในวงการศึกษาเองที่ขาดความพร้อมและสิ่งที่ดี ๆ หลายเรื่องซึ่งคนในวงการศึกษาเองที่เป็นผู้คัดค้านและต่อต้าน เพราะฉะนั้นเราจึงเป็นห่วงว่าทำอะไรถึงจะทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ไม่ใช่แค่การศึกษาเทียม คนที่ประกาศตัวเองว่าเป็นนักการศึกษาแต่มีอยู่ประมาณห้าแสนถึงหกแสนคนที่อยู่ในระบบ ทำอย่างไรจะทำให้คนเหล่านี้พร้อม สภาพการณ์เหล่านี้จึงจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนความคิดของบุคคลเพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาไปให้ถูกทิศทาง

วัลลภ กันทรพิทย์ (2541 :57) กล่าวว่า ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้น โรงเรียนเป็นหน่วยงานหลักและแนวทาง ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีความพร้อมพื้นฐานทางด้านการพัฒนาโรงเรียน มีการจัดองค์กรเชิงระบบ มีเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีระบบการพัฒนาคณาจารย์ที่มีคุณภาพ และมีกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาผู้เรียน

ประเวศ วะสี (2541 : 11) ได้ให้ความเห็นว่าสังคมไทยมีความอ่อนแอ เมื่อเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องมีการปฏิรูปสังคมโดยรอบด้านให้มีความเข้มแข็งจึงจะพ้นวิกฤต การปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องใหญ่เรื่องหนึ่งที่จะช่วยให้สังคมไทยเข้มแข็งขึ้นโดยทั่วตลอด ทั้งสังคมสมัยใหม่ที่สลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกับระบบโลกมีปัญหาที่ยากและรุนแรงเกินกว่าที่ใครหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่งจะแก้ไขได้ คนไทยจึงต้องสร้างจิตใจสาธารณะ (Public mind) สนใจเรื่องของส่วนรวม ร่วมคิด ร่วมทำ โดยการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไปสู่การมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ บ้านเมืองจึงจะพ้นวิกฤต

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2542 ข : 8) กล่าวว่า เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โรงเรียนและสถานศึกษาทั้งหลายจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน ทั้งการบริหารจัดการและการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติ การปรับเปลี่ยนคงค่อยเป็นค่อยไป การปรับเปลี่ยนที่สมบูรณ์จึงต้องใช้เวลากว่า 5 ปี การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ถือว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์การศึกษาของประเทศไทย จะบรรลุผลเพียงใดคงขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทั้งหลายตลอดจนคนไทยทุกคนเชื่อมั่นว่าเราจะประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

จะเห็นได้ว่า แนวคิดของบุคลากรทางการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา พบว่า การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมไทยมากยิ่งขึ้น เพราะว่าเป็นช่วงระยะเวลาของการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย และเป็นการศึกษาที่พยายามทำให้ชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ถึงแม้ว่าจะมีบุคลากรทางการศึกษาที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกันก็เป็นสิ่งที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องชี้แจงให้เห็นถึงความเข้าใจระหว่างกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาไปถูกทิศทาง และมีนักการศึกษาในต่างประเทศได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมทางการศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

รีด, ฮอปคิน และฮอลลี (Reid, Hopkins & Holly. 1988 : 5) กล่าวว่า การที่โรงเรียนจะบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพโรงเรียนจะต้องมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายทางการศึกษา ให้สามารถนำพาผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและมีศักยภาพที่จะก้าวไปสู่อนาคตได้อย่างมั่นใจ ซึ่งการที่จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพนั้นโรงเรียนจะต้องมีการสร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ ครูจะต้องมีทักษะความสามารถ โรงเรียนจะต้องก้าวไปสู่มีอาชีพ มีกฎ ระเบียบ มีหลักสูตรที่เหมาะสมต่อสังคม และมีการบริหารงานที่ดี

นิวตัน และ ทาเรน (Newton & Tarrant. 1992 : 1) ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันว่าในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 สถานศึกษากำลังก้าวเข้าสู่ความยากลำบากและพบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ด้วยความไม่แน่นอนในทิศทางการดำเนินงาน และการที่สถานศึกษาต้องพบกับสภาพปัญหาที่ยากต่อการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ผู้นำทางการศึกษาต้องพัฒนาการบริหารและพัฒนาวิสัยทัศน์ทางการศึกษา เพื่อให้เข้าถึงสภาพความเป็นจริงในวิถีชีวิตของสังคม และการบริหารการเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องเน้นหนักให้เกิดพฤติกรรม และต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนอย่างแท้จริง

ไวทาเคอร์ และมอร์ส (Whitaker & Moses. 1994 : 1) ชี้ให้เห็นว่าการที่จะมุ่งไปสู่อนาคต สถานศึกษาต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีความเป็นเลิศทางปัญญา โดยที่การปรับปรุงโครงสร้างจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยการนำเอาสิ่งที่เหมาะสมกับการศึกษาในปัจจุบันเข้ามาแทนที่สิ่งเดิมที่มีอยู่และไม่ทันสมัย เพราะว่าในอนาคตจุดเน้นของการศึกษาจะต้องเข้าถึงจิตใจของคนมากขึ้น

สรุปความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษาก็คือเป็นการเตรียมการทางด้านการศึกษา และเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา โดยพยายามที่จะทำให้บุคคล ชุมชน ท้องถิ่น และสถานศึกษา ได้เกิดความรู้ความเข้าใจ และความตระหนัก และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ สนับสนุนการจัดการศึกษาของท้องถิ่น เพื่อที่จะนำบุคคลก้าวไปให้ทันการเปลี่ยนแปลงในยุคข้อมูลข่าวสารและในยุคของการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษาในการที่จะพัฒนาการศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น และเป็นการศึกษาที่จะสามารถแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมและเจตคติ

นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านกล่าวถึงแนวคิด และความหมายของเจตคติ โดยชี้ให้เห็นว่าเจตคตินั้นเป็นผลมาจากความรู้ความเข้าใจของบุคคล ทำให้บุคคลเกิดความพร้อมหรือไม่พร้อมต่อการกระทำสิ่งใด ๆ ซึ่งสามารถอธิบายแนวคิดและความหมายดังกล่าวได้ดังต่อไปนี้

บรรจง สุกุลพรหมณ์ (2535 : 42) ให้ความเห็นว่า เจตคติ คือผลรวมของกริยาท่าทางของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมของบุคคลหรือความโน้มเอียงของจิตใจ ซึ่งแสดงออกต่อสิ่งเร้าหนึ่ง ๆ เช่น ต่อวัตถุ สิ่งของ และสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2536 : 75) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ในการที่จะตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบในการทำงาน การชอบ-ไม่ชอบ พอใจ-ไม่พอใจ ต่องานที่ทำก่อให้เกิดความพร้อมหรือไม่พร้อมที่จะทำงานนั้น ๆ การมีเจตคติที่ดีต่องานที่ทำเป็นผลมาจากเหตุหลายประการ เช่น พอใจในงานที่ทำ งานที่ทำมีลักษณะท้าทายไม่น่าเบื่อ สามารถใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานได้เต็มที่ งานที่ทำมีรายได้ดีพอ มีเพื่อนร่วมงานที่ดี มีความพอใจกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน งานที่ทำมีความมั่นคงมีโอกาสเจริญก้าวหน้าได้รับการยกย่อง

จากความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้นพอกล่าวได้ว่า เจตคติของบุคคลจะเกิดขึ้นได้นั้นขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ถ้าหากบุคคลไม่ได้ให้ความสนใจในสิ่งต่าง ๆ บุคคลจะไม่มีเจตคติต่อสิ่งเหล่านั้น ในทางตรงข้ามถ้าหากบุคคลมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งใดในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ ก็จะส่งผลให้บุคคลเกิดความพร้อมหรือไม่พร้อมที่จะกระทำการในสิ่งเหล่านั้น จะเห็นได้ว่าเจตคติและความพร้อมจะมีความสัมพันธ์ในแนวทางเดียวกัน ซึ่งต่อมามีผู้ที่ได้ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวดังนี้

สุทิพร ไชยบุตร (2539 : 44) กล่าวถึงความหมายของเจตคติว่า เจตคติเป็นเครื่องกระตุ้นพฤติกรรมของมนุษย์ที่สำคัญที่ทำให้มนุษย์มีคุณค่า ผลของพฤติกรรมจากเจตคติจะทำให้บุคคลเริ่มการกระทำ กระทำต่อไปอย่างต่อเนื่อง และเพียรพยายามทำให้สำเร็จลุล่วงไป

दनिय तेयनपुठ (2539 : 155) ให้ความเห็นว่า เจตคติเป็นการเรียนรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือแบบแผนในการทำงานโดยการปรับเจตคติของบุคคลให้เป็นคนที่มีเหตุมีผลเข้าใจถึงความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น ขณะเดียวกันก็เปิดใจพร้อมที่จะรับฟังความเห็นจากผู้อื่นด้วย

ชาญชัย อาจิณสมอาจารย์ (2540 : 49) กล่าวว่า เจตคตินั้นจะเป็นสิ่งที่กำหนดเงื่อนไขพฤติกรรมของผู้บริหาร ครู บุคคลอื่น และกลุ่มที่เข้าร่วมในโปรแกรมทางการศึกษา ลักษณะที่มนุษย์แสดงออกในสิ่งที่เขารู้ แนวความคิดที่เขามีเจตคติต่อตัวเองและคนอื่นจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่มีพลังมากที่สุด โดยที่วัตถุประสงค์ของการศึกษาและเจตคติต่อเป้าหมายของการศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดโปรแกรมทางการศึกษา

ดวงแข จงเจริญ (2540 : 9) กล่าวว่าเจตคติหมายถึง สภาพความพร้อมทางจิตใจและอารมณ์ ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ การรับรู้ ทำให้บุคคลมีแนวโน้มในการแสดงออก ทางพฤติกรรมไปตามความคิดหรือความรู้สึกที่มีต่อสภาพการณ์นั้น ๆ

อนาตาซี (Anastasi. 1976 : 543) ; ไอเคน (Aiken. 1985 : 290) และกลิทแมน (Gleitman. 1992 : 309) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า เจตคติเป็นความโน้มเอียงทางจิตใจของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้ซึ่งทำให้บุคคลสามารถประเมินค่าและแสดงปฏิกิริยาตอบสนองในเชิงบวก หรือเชิงลบ ต่อสภาพการณ์ สถาบัน หรือบุคคลต่าง ๆ ในทางใดทางหนึ่ง

สตีเยร์ และพอร์เตอร์ (Steers & Porter. 1979 : 67-68) กล่าวว่า การที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานนั้นเป็นเพราะว่าบุคคลมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในลักษณะของงานที่ทำ และงานนั้นมีผลประโยชน์ต่อบุคคลโดยตรง ซึ่งหากลักษณะของงานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล บุคคลก็จะพึงพอใจและพร้อมที่จะปฏิบัติงาน แต่ในเหตุผลเดียวกันหากบุคคลนั้นขาดการตอบสนองต่อความต้องการ บุคคลก็จะไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน

แชพแมน (Chapman. 1993 : 5) กล่าวว่า เจตคติหมายถึง สภาพความพร้อมของบุคคลที่เกิดขึ้นจากความเข้าใจต่อสภาพการณ์ใด ๆ ซึ่งบุคคลจะมีปฏิกิริยาตอบสนองเช่นไรขึ้นอยู่กับความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสภาพการณ์นั้น ๆ

บาร์อน, เบร์นี และจอห์นสัน (Baron, Byrne & Johnson. 1998 : 123) ชี้ให้เห็นว่าเจตคติเป็นตัวนำทางในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยผ่านความคิด ความเข้าใจ ถ้าบุคคลมีเวลาที่จะคิดจะทำอะไรด้วยความระมัดระวัง เจตคติจะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจในการกระทำนั้น

จากแนวคิดและความหมายดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าเจตคติของบุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับความพร้อมของบุคคลในการที่จะกระทำการใด ๆ ซึ่งถ้าหากบุคคลขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็จะส่งผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลอาจจะแสดงพฤติกรรมไม่เป็นไปในทิศทางที่คาดหวังตามที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของสิ่งเหล่านั้นดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าเจตคติของบุคคล หมายถึง ระดับความรู้ของบุคคลที่เกิด

จากประสบการณ์ และการเรียนรู้ในกิจกรรม สถานการณ์ หรือสิ่งใด ๆ ที่บุคคลได้พบเห็นหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและทำให้มีความรู้สึกที่จะยอมรับหรือปฏิเสธด้วยเหตุผลที่เกิดจากความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบการณ์ดังกล่าวและสามารถสังเกตเห็นการยอมรับหรือปฏิเสธได้จากความพึงพอใจ และพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ซึ่งส่งผลต่อความพร้อมหรือไม่พร้อมของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

4. การวัดความพร้อมด้วยองค์ประกอบทางเจตคติใน 3 ด้าน

จากความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันระหว่างความพร้อมและเจตคติ ผู้วิจัยจึงนำหลักการที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางเจตคติใน 3 ด้านของเซฟเวอร์ (Shaver, 1977 : 168-169) เป็นแนวทางในการศึกษาถึงระดับความพร้อมด้านเจตคติของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ซึ่งองค์ประกอบทางเจตคติใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม องค์ประกอบดังกล่าวจะทำให้สามารถเห็นถึงความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรมการแสดงออกของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการศึกษา และความสำคัญของการศึกษาในท้องถิ่น ตามทิศทางการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่น ซึ่งมีคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางเจตคติใน 3 ด้าน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน พอสรุปได้ดังนี้

4.1 องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive component) มีผู้ให้ความเห็นในทางสอดคล้องกันดังนี้

ธีระพร อูวรรณโณ (2529 : 4/4) กล่าวว่า องค์ประกอบทางด้านปัญญา เป็นความรู้ ความคิด และความเชื่อ ที่มีต่อที่หมายของเจตคติ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 93) ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบทางด้านความรู้ เป็นความรู้ที่บุคคลได้รับมา ซึ่งอาจจะถูกหรืออาจจะผิดก็ได้ ทั้งนี้รวมทั้งความเชื่อของบุคคลนั้นๆ ด้วย จากความรู้และความเชื่อเหล่านั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ เช่น บุคคลที่เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับยวียก็จะมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับยวีย ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติที่เกี่ยวกับยวียในอนาคตต่อมาก็ได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2536 : 66-67) กล่าวว่า องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจที่บุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความ และรวมเป็นความเชื่อ หรือช่วยในการประเมินค่าสิ่งเร้านั้น ๆ

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538 : 135-136) กล่าวว่า องค์ประกอบเกี่ยวกับการรู้ คือ การที่บุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งใดนั้น บุคคลจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในสิ่งนั้นว่ามีประโยชน์หรือมีโทษเพียงใด บางคนมีความรู้ในเรื่องนั้นมาเพียงเล็กน้อยก็เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้นได้ บางคนต้องรู้มาก

กว่านี้จึงจะเกิดเจตคติในสิ่งนั้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปริมาณของการรู้ต่อสิ่งใดแล้วจึงจะเกิดเจตคติในแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกัน ตัวอย่างเช่นเมื่อมีคนพูดถึงเรื่องมอร์ฟิน เราจะมีเจตคติต่อมอร์ฟินได้ ก็ต่อเมื่อเราต้องรู้ถึงประโยชน์หรือโทษของมอร์ฟินเสียก่อน ถ้าเรารู้ว่ามอร์ฟินดีมีประโยชน์ เราก็จะมีเจตคติไปในทางบวก แต่ถ้าเรารู้ว่ามอร์ฟินไม่ดีมีโทษ เราก็จะมีเจตคติไปในทางลบ และหากว่าเราไม่เกิดเจตคติต่อมอร์ฟินซึ่งเราต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับมอร์ฟินต่อไป ความรู้ที่จะได้มาจากเรื่องของมอร์ฟินจึงมีความสำคัญต่อการกำหนดเจตคติของบุคคล ซึ่งบุคคลอาจจะรู้มาถูกหรือผิดก็ได้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร (2542 : 210) ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบเกี่ยวกับการรู้ และการคิด ได้แก่ ความคิด ความเชื่อที่คนมีต่อสิ่งเร้า เช่น คน สิ่งของ สถานการณ์ และรู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี บวกหรือลบ ในกรณีที่เรารู้จักสิ่งใดดี เราก็จะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ถ้าเรารู้จักในสิ่งไม่ดีก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีเช่นกัน ถ้าเราไม่รู้จักสิ่งใดเลยก็เลยจะไม่เกิดเจตคติขึ้น

เซฟเวอร์ (Shaver. 1977 : 168-170) กล่าวว่าองค์ประกอบทางด้านความรู้ หมายถึง การรับรู้ในส่วนของบุคคลที่เกี่ยวกับวัตถุหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งในส่วนของความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นด้วย

ซิมบาโด (Zimbardo. 1979 : 647) ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบทางด้านทฤษฎี เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความรู้ และความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่มีความคิดว่าจะเกิดขึ้น

คาซิโอ (Caseio. 1991 : 108) อธิบายว่า องค์ประกอบด้านความรู้ เป็นความรู้ที่เป็นความจริง (Factual knowledge) หรือความเชื่อถือ (Belief) ของบุคคลซึ่งเป็นจุดสำคัญของเจตคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

อรอนสัน, วิลสัน และเอเคิท (Aronson, Wilson & Akert. 1997 : 229) ให้ความเห็นร่วมกันว่า องค์ประกอบด้านความรู้ เป็นผลรวมของความรู้ ความคิด ความเชื่อของบุคคลต่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

จากความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้น ได้ความหมายขององค์ประกอบด้านความรู้พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบด้านความรู้หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ หรือประสบการณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งบุคคลได้ทำการประเมินค่าแล้วมีความเชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลให้ความสนใจนั้นจะมีคุณประโยชน์หรือมีโทษอย่างไร และองค์ประกอบด้านความรู้นี้จะป็นหัวใจสำคัญที่จะก่อให้เกิดเจตคติในตัวบุคคล

4.2 องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective component) มีผู้ให้ความเห็นในทางสอดคล้องกันดังนี้

ธีระพร อูวรรณโณ (2529 : 4/4) กล่าวว่า องค์ประกอบทางอารมณ์ ได้แก่ ความรู้สึกในทางที่ดี - ไม่ดี หรือชอบ - ไม่ชอบ หรือการเห็น - ไม่เห็นคุณค่า (Value) ที่เป็นที่ยอมรับของเจตคติ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 93) ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้เรียนรู้อะไรมา ก็จะเกิดความรู้สึกหรือทำที่ต่อสิ่งนั้นว่าชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ เช่น ได้เรียนรู้เรื่องยิวมาแล้ว จะชอบยิวหรือไม่ชอบก็ได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2536 : 66-67) กล่าวว่า องค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์ เป็นองค์ประกอบทางด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ต่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากที่บุคคลประเมินค่าสิ่งเร้า นั้น แล้วพบว่าพอใจหรือไม่พอใจต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือไม่

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538 : 136-137) กล่าวว่า องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้สึก คือเมื่อบุคคลมีความรู้ในสิ่งใดมาแล้ว และความรู้นั้นมีมากพอที่จะรู้ว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ บุคคลก็จะเกิดความรู้สึก (Affective) ชอบสิ่งนั้น แต่ถ้ารู้ว่าสิ่งนั้นไม่ดี บุคคลก็จะเกิดความรู้สึกไม่ชอบ ดังตัวอย่างในเรื่องมอร์ฟินที่บุคคลที่ไปศึกษาหาความรู้ และยังได้ไปดูผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้ที่ติดมอร์ฟินจริง ๆ จะเห็นว่ามันก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพจิตและกายอย่างมาก เขาก็จะเกิดความรู้สึกไปในทางไม่ดีต่อมอร์ฟิน แต่ถ้าบังเอิญบุคคลนั้นไปศึกษาเพียงเล็กน้อย และเห็นคนที่ใช้มอร์ฟินเริ่มใหม่ ๆ ก็ไม่เห็นผู้ใช้ได้รับอันตรายใด ๆ บุคคลนั้นก็อาจจะไม่เกิดความรู้สึกต่อมอร์ฟินก็ได้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2542 : 210) ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ที่มีต่อสิ่งเร้า เมื่อเราเกิดความรู้ การคิดต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว จะทำให้เราเกิดความรู้สึกในทางที่ดี ไม่ดี ในขั้นนี้จะเป็นเจตคติที่มีทิศทางแล้วซึ่งเปลี่ยนแปลงค่อนข้างยาก

เซฟเวอร์ (Shaver. 1977 : 168-170) กล่าวว่าองค์ประกอบด้านความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าที่เขารับรู้ อาจจะเป็นไปในทางดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งใดบุคคลก็จะไม่ชอบสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดบุคคลก็จะชอบสิ่งนั้น

ซิมบาโด (Zimbardo. 1979 : 647) ได้ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นการสรุปรวมประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ซึ่งสามารถสังเกตได้จากปฏิกิริยาที่แสดงออกและลักษณะของการตอบสนอง

คาซิโอ (Caseio. 1991 : 108) อธิบายว่า องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นความรู้สึกที่สามารถเกิดขึ้นได้ในลักษณะที่เห็นชอบหรือไม่ชอบที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

อรอนสัน, วิลสัน และเอเคิร์ต (Aronson, Wilson & Akert. 1997 : 229) ได้ให้ความเห็นร่วมกันว่า องค์ประกอบด้านความรู้สึกเป็นผลรวมทางอารมณ์ของบุคคล ที่เป็นปฏิกิริยาต่อเนื่องมาจากความรู้ ความคิด ความเชื่อ ของบุคคลต่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

จากความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้น ได้ความหมายขององค์ประกอบด้านความรู้สึก พอสรุปได้ว่าองค์ประกอบด้านความรู้สึก หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกชื่นชอบ ยอมรับหรือปฏิเสธในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นปฏิกิริยาที่สอดคล้องกับความรู้ที่บุคคลประเมินค่าในสิ่งนั้นแล้ว

4.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral component) มีผู้ที่ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันดังนี้

ธีระพร อุวรรณโณ (2529 : 4/4) กล่าวว่า องค์ประกอบทางพฤติกรรม เป็นแนวโน้ม โดยส่วนรวมที่คนจะตอบสนองต่อที่หมายของเจตคติ องค์ประกอบนี้ไม่ได้เฉพาะเจาะจงลงไปว่า คนจะมีพฤติกรรมเช่นนั้นเช่นนี้ต่อที่หมายในสถานการณ์เฉพาะอย่างหนึ่งอย่างใด

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 93) ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม เมื่อ บุคคลได้เรียนรู้อะไรมา ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกหรือท่าทีต่อสิ่งนั้น ในทางบวกหรือลบก็ได้ และจะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งนั้น เช่น บุคคลที่เรียนรู้เรื่องยิวแล้วอาจจะเกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบก็ได้ต่อจากนั้นก็แสดงพฤติกรรมต่อเนื่อง ถ้าชอบก็อาจจะคบเป็นเพื่อน ถ้าไม่ชอบ ก็อาจจะหนีให้ไกลดังนี้เป็นต้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2536 : 66-67) กล่าวว่า องค์ประกอบด้านพฤติกรรม เป็น องค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนอง ต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับจากการประเมินค่าให้สอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่ เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือ บุคคลหนึ่งบุคคลใด ต้องประกอบด้วยทั้งสามองค์ประกอบเสมอ แต่จะมีปริมาณมากหรือน้อย แตกต่างกันไป

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538 : 136-137) กล่าวว่า องค์ประกอบทางการกระทำ กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความรู้ในสิ่งนั้นแล้ว และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบจะเกิดตามมา บุคคลก็พร้อมที่จะ กระทำอย่างไรอย่างหนึ่งลงไป เช่น มีความรู้เรื่องมอร์ฟิน และเกิดความรู้สึกไม่ชอบบุคคล นั้นก็จะไม่ใช้มอร์ฟิน

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2542 : 210) ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้ม ในการกระทำ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองสิ่งนั้น ๆ ในทางใดทางหนึ่ง คือพร้อมที่จะสนับสนุน ให้การช่วยเหลือหรือทำลายล้าง เช่น เมื่อมีเงินทองเพียงพอก็จะซื้อรถยนต์มาใช้ ไปเลือกตั้ง ส.ส. ทุกครั้ง แสดงความเห็นคัดค้านการปกครองรูปแบบอื่นในบางโอกาส เป็นต้น

เซฟเวอร์ (Shaver. 1977 : 168-170) กล่าวว่า องค์ประกอบด้าน พฤติกรรม หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน คือ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ องค์ประกอบทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก และ พฤติกรรมที่จะปฏิบัติจะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลง ไปเจตคติของบุคคลนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

ซิมบาโด (Zimbardo. 1979 : 647) ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบด้านความตั้งใจในการ ตอบสนอง เป็นการให้ค่าของความน่าจะเป็นในการตอบสนองทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง

คาซิโอ (Caseio. 1991 : 108) อธิบายว่า องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการเตรียมการ เป็นความโน้มเอียงที่จะแสดงออกในพฤติกรรมการตอบสนองต่อความคาดหวังที่จะเกิดขึ้น

อรอนสัน, วิลสัน และเอเคิร์ต (Aronson, Wilson & Akert. 1997 : 229) ให้ความเห็นร่วมกันว่า องค์ประกอบด้านพฤติกรรมเป็นผลรวมของบุคคลที่จะแสดงปฏิกิริยา ซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้จากการตอบสนองต่อความรู้ ความเชื่อ ความรู้สึกที่มีต่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

จากแนวความคิดเห็นของผู้ที่ได้กล่าวถึงข้างต้น ได้ความหมายขององค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมสรุปได้ว่าองค์ประกอบด้านพฤติกรรม หมายถึง แนวโน้มการแสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันสืบเนื่องมาจากความรู้ และความรู้สึกที่บุคคลมีอยู่ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากความพึงพอใจ และพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงการยอมรับหรือปฏิเสธในสิ่งนั้น ทั้งนี้องค์ประกอบทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรม จะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน หากองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป เจตคติของบุคคลนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

จากการศึกษาถึงความพร้อมขององค์ประกอบทางด้านเจตคตินั้น จะประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive component) หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ หรือประสบการณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งบุคคลได้ทำการประเมินค่าแล้ว มีความเชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลให้ความสนใจนั้นเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์หรือมีโทษอย่างไร องค์ประกอบด้านความรู้นี้จะป็นหัวใจสำคัญที่จะก่อให้เกิดเจตคติในตัวบุคคล

2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective component) หมายถึง การที่บุคคลเกิดความรู้สึกชื่นชอบ ยอมรับหรือปฏิเสธในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นปฏิกิริยาที่สอดคล้องกับความรู้ที่บุคคลประเมินค่าในสิ่งนั้นแล้ว

3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral component) หมายถึง แนวโน้มในการแสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันสืบเนื่องมาจากความรู้ และความรู้สึกที่บุคคลมีอยู่ซึ่งสามารถสังเกตได้จากความพึงพอใจและพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการยอมรับหรือปฏิเสธในสิ่งนั้น ทั้งนี้องค์ประกอบทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรม จะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ดังนั้นหากองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป เจตคติของบุคคลนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

5. การมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษา

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษาต้องเตรียมคนให้มีความสมบัติเหมาะสมกับเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษาจะต้องบรรลุเป้าหมายในการสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและยกระดับการศึกษาของประเทศให้สามารถเข้าสู่การแข่งขันได้ แรงผลักดันดังกล่าวจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพของคน สังคม และชุมชน

ด้วยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้คน สังคม ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 2-4)

5.1 แนวคิดและความหมายของการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษา

ตามแนวทางการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาชุมชนโดยให้คน สังคม ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่ออนาคตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายสาขาได้ให้ความเห็นสอดคล้องกัน พอสรุปได้ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 182) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ในการปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังทางความคิด สติปัญญา และการกระทำนั้นคือการให้มีส่วนร่วม

ทัศนาศ แสงศักดิ์ (2539 : 19) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมส่งผลให้เกิดแรงจูงใจสูง ความรู้ และประสบการณ์ของสมาชิกจะถูกใช้ในการทำงานและการตัดสินใจ สมาชิกของกลุ่มจะมีความตั้งใจในการกระทำการให้บรรลุเป้าหมาย ความสามารถของบุคคลสามารถพัฒนาได้โดยผ่านการมีส่วนร่วม ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการกระตุ้นทางด้านความคิด ให้เกิดความพยายาม ความร่วมมือกัน สมาชิกที่มีส่วนร่วมจะตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหา โดยให้ข้อเสนอแนะในทางที่สร้างสรรค์

ปัญญา แก้วกีฏร (2541 : 12) กล่าวว่า การจัดการศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ประกอบการ เข้ามาเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานในทุกระดับ โดยเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมคิด วางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผล และการฝึกอบรม เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 14) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดประชาธิปไตย และหลักการเบื้องต้นของการมีส่วนร่วม คือ การตัดสินใจใด ๆ ก็ตามที่จะส่งผลกระทบต่อถึงบุคคลใด บุคคลเหล่านั้นควรเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น โดยหลักการนี้ การมีส่วนร่วมจะตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า บุคคลแต่ละคนย่อมทราบดีว่า ตนต้องการอะไร เพราะฉะนั้นการที่เหตุการณ์ใดก็ตามจะส่งผลกระทบต่อถึงบุคคลใด บุคคลนั้นย่อมทราบดีว่าเขาต้องการหรือไม่ต้องการอะไร และอะไรบางอย่างที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง

จิรพรรณ ปุณณเกษม (2542 : 100) กล่าวว่า เป้าหมายการทำงานร่วมกัน นั่นคือมองเป้าหมายการจัดการสุดท้ายให้เป็นผลประโยชน์โดยส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เพื่อที่จะทำให้ทุกคนเสียสละ อดความเห็นแก่ตัว หรือยึดมั่นอยู่แต่ศรัทธาความเชื่อมั่นของตนเองเกินไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 58) ระบุว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนทางการศึกษาทำให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในคุณค่าของคน และนำคุณค่านั้นมาสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ การร่วมมือกันของทุกฝ่าย คือ การสร้างพลังอันแข็งแกร่งคำจูนกัน ซึ่งจะเกิดผลแก่เด็กและเยาวชน อันเป็นความหวังของเราทุกคน

ประเวศ วะสี (2544 : 39) กล่าวว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤต ซึ่งจะแก้ไขไม่ได้เลยหากยังคงทำงานไปเรื่อย ๆ ตามปกติ เราจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา โดยที่ทุกคนสามารถเข้าร่วมการเคลื่อนไหว และพยายามทำความเข้าใจการปฏิรูปการศึกษา และใช้เป็นเครื่องมือที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ณ จุดต่าง ๆ ตั้งแต่ปรับปรุงแนวคิด แนวทาง ไปจนถึงการกระทำในส่วนต่าง ๆ จนถึงระดับนโยบาย การกำหนดยุทธศาสตร์ และการบริหารยุทธศาสตร์

เคิร์ท และ กิลลิง (Keith & Girling. 1991 : 45) ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัย 5 ประการดังต่อไปนี้

- 1) บุคคลที่มีส่วนร่วมต้องมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานอย่างชัดเจน
- 2) จะต้องมีความเป็นอิสระและมีความเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็น
- 3) ความคิดเห็นที่แตกต่างกันจะนำไปสู่หนทางแห่งการแก้ไขปัญหา
- 4) บุคคลที่มีส่วนร่วมต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีความสามารถในการแสดงออก
- 5) การมีส่วนร่วมจะต้องนำไปสู่การพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

วอลท์ (Walsh. 1999 : 234-235) กล่าวว่า การร่วมมือกันของบุคคลในการพัฒนาการศึกษามีเป้าหมายเพื่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ในอนาคต ด้วยการใช้ความรู้ความสามารถ และมีสิ่งต่าง ๆ ที่มีความสำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาเกิดความสำเร็จสูงสุด ดังเช่น บุคคลจะต้องมองเห็นถึงสิ่งที่เป็คุณค่าประโยชน์ของการศึกษา ต้องมีความเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ที่สามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย เป็นต้น

คันทิงแฮม และ คอร์เดโร (Cunningham & Cordeiro. 2000 : 116) กล่าวว่า การเข้าร่วมมือกันของโรงเรียน สังคม และครอบครัว ในการพัฒนาการศึกษานั้นจะเป็นกระบวนการที่พยายามสร้างความก้าวหน้าให้กับสถานศึกษาให้เร็วขึ้น โดยมีเป้าหมายในการประเมินคุณภาพการสอน ประเมินวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน และประเมินคุณภาพของการจัดการ

สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษาเป็นการดำเนินการในสิ่งต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกัน ที่จะสร้าง ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา การศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยมีรูปแบบของกระบวนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้วยการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การประสานความร่วมมือ การพึ่งพาตนเอง และการใช้วิทยาการในทางภูมิปัญญา เป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษา

5.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษา

สถิต กองคำ (2542 : 34-35) กล่าวว่าไว้ในเทคนิคการบริหารการศึกษาว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารคือการที่บุคคลและกลุ่ม มีความรับผิดชอบและความผูกพันทางใจต่อองค์การ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายต่าง ๆ ถ้าหากได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยตนเองไม่ว่าจะเป็นหลักการหรือวิธีการย่อมมีคุณค่าแก่กระบวนการการพัฒนาองค์การทั้งสิ้น และการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยทั่วไปมีองค์ประกอบหลายด้าน ดังเช่น การคบหาสมาคม การติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีความรับผิดชอบร่วมกัน ในผลของการตัดสินใจ การทำงานในลักษณะที่งานซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจระหว่างกัน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542 : 32-37) ให้ความเห็นว่า การที่สังคมใดจะมีการพัฒนาหรือเจริญก้าวหน้าขึ้น จะต้องมียุทธศาสตร์หลายอย่างสนับสนุน และปัจจัยที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาสังคมก็คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยด้านองค์การทางสังคม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ในหมู่บ้าน ปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับข้าราชการของรัฐ และปัจจัยด้านการฝึกอบรม โดยที่ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์จะมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำ จะเห็นได้ว่าในแต่ละกลุ่มของสังคมจะมีผู้นำกลุ่มอยู่ด้วยเสมอ และเมื่อมีการปฏิบัติงานผู้นำจะมีบทบาทอย่างมาก เช่น เป็นผู้นำที่กำหนดเป้าหมายและควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย และผู้นำยังมีหน้าที่ในการเสริมพลังและบำรุงรักษาความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มหรือองค์กรที่เขาสังกัดอยู่ บทบาทของผู้นำกลุ่มหรือผู้นำองค์กรจึงมีอยู่ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นงานใด รวมถึงงานพัฒนาชุมชนหรืองานพัฒนาชาติ และแน่นอนผู้นำที่มีการศึกษาอบรมดี ย่อมจะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้นำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนปัจจัยทางด้านองค์การทางสังคม จะเป็นปัจจัยที่คอยเกื้อหนุนการปฏิบัติงานของผู้นำ ซึ่งองค์การทางสังคมจะเป็นกระบวนการกระทำร่วมกันระหว่างบุคคล และเป็นการตกลงร่วมกันในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยด้านการฝึกอบรม จะเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้นำได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน และไม่เพียงแต่ผู้นำเท่านั้น การฝึกอบรมยังมีบทบาทต่อสมาชิกขององค์กรด้วย จะทำให้สมาชิกขององค์กรได้มีความรู้สามารถแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับข้าราชการของรัฐ จะทำให้สังคมย่อมจะมีลู่วางในการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น

ตามที่ได้กล่าวถึงดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาท้องถิ่นโดยเฉพาะทางด้านการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าจะต้องมีปัจจัยต่าง ๆ ในหลายด้านเข้ามาสนับสนุน ดังเช่น ด้านภาวะผู้นำ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญสำหรับบุคคลในการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาการศึกษา ทำให้สามารถพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นได้ด้วยทรัพยากรบุคคลของท้องถิ่นเอง และการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ประเด็นหนึ่งที่ผู้วิจัยมีความตั้งใจจะศึกษานั้นคือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีรายละเอียดของปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.2.1 ปัจจัยด้านชีวิตสังคม ปัจจัยต่าง ๆ ทางด้านชีวิตสังคมเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มองเห็นถึงความแตกต่างกันของบุคคลซึ่ง เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2536 : 74) ได้ชี้ให้เห็นว่าคุณลักษณะทางชีวิตสังคมเป็นลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด และที่บุคคลได้รับการเพิ่มเติมภายหลัง คุณลักษณะทางชีวิตสังคมเป็นสาเหตุหรือสามารถทำนายพฤติกรรมผู้บริหารได้ ดังเช่น วุฒิการศึกษา ภูมิฐานะเดิม การศึกษาอบรม เงินเดือน ประสบการณ์ต่าง ๆ ในการบริหาร เป็นต้น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัจจัยทางด้านชีวิตสังคมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีส่วนประกอบของปัจจัยย่อยคือ วุฒิการศึกษา สถานภาพทางสังคม ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม และฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

✓ 1) ระดับการศึกษา การศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดความรู้ความสามารถ ยิ่งบุคคลได้รับการศึกษามากขึ้นก็จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และส่งผลให้การปฏิบัติงานมีโอกาสประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ดังนั้นบุคคลที่มีการศึกษาสูงย่อมที่จะมองเห็นความสำคัญของการใช้ทรัพยากรและปัจจัยต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องและพร้อมที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานซึ่ง ดนัย ไชยโยธา (2534 : 133) กล่าวว่า การศึกษามีส่วนช่วยพัฒนาคนในสังคมให้รู้จักเลือกสรรพฤติกรรมที่เหมาะสมกับตนเองให้รู้จักพัฒนาอาชีพของตนเอง และมีส่วนช่วยให้รู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรในประเทศของตนอย่างฉลาด การศึกษานั้นสามารถที่จะอบรมสมาชิกของสังคมให้รู้จักใช้เหตุผล ใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาของตนเอง และสังคมอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ให้รู้จักแสวงหาความรู้เพื่อส่งเสริมสติปัญญา และมีสติสัมปชัญญะ สามารถตัดสินใจคิดหาเหตุผลอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเคารพและปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ความเสมอภาค และหลักการของระบบประชาธิปไตย ให้สำนึกและช่วยกันรักษาความมั่นคง เสถียรภาพ เอกภาพ และความเจริญก้าวหน้าของชาติ และจากงานวิจัยของ ทศพล กฤตยพิสิฐ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเขตหนองจอก ที่มีต่อโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทางบรมและบวร เพื่อสร้างอุดมการณ์แผ่นดินทองหนองจอก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่ จำนวนรวมทั้งสิ้น 77 คน ผลการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับ ปรัชญา ศรีภา (2540 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้านในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 120 คน การศึกษาพบว่าระดับการศึกษาเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน และจากงานวิจัยของ ประดิษฐ์ มาสุข (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์กับความสามารถในการดำเนินงานตามโครงการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านของผู้ดำเนินงานในเขตของอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดำเนินงานในเขตอำเภอเมือง จำนวน 268 คน ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดำเนินการตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับบุคคลในการที่จะนำพาสังคม ประเทศชาติ ไปสู่ความก้าวหน้า และยิ่งบุคคลได้รับการศึกษาสูงขึ้นมากเท่าไร ก็จะทำให้บุคคลมีความรู้ความสามารถต่อการปฏิบัติงาน หรือกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ได้อย่างประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการมีการศึกษาที่ดีของบุคคลจึงน่าจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) สถานภาพทางสังคม บุคคลในสังคมมีสถานภาพแตกต่างกัน ซึ่ง กรองแก้ว อยู่สุข (2537 : 14) กล่าวว่า สถานภาพคือ ตำแหน่งหรือฐานะของคนในกลุ่มหรือสังคม เป็นเครื่องวัดความยกย่อง เกียรติยศ และการยอมรับนับถือที่บุคคลในกลุ่มมีให้ต่อกัน เมื่อใดก็ตามที่คนรวมกลุ่มกัน สถานภาพจะแสดงตัวออกมาให้เห็นได้ชัด และเมื่อคนเราอยู่ในกลุ่มจะผูกพันกันด้วยระบบสถานภาพ (Status system) กล่าวคือ มีความสัมพันธ์กันระหว่างสถานภาพต่าง ๆ ทั้งอย่างเป็นทางการคือในด้านการงาน เช่น เป็นหัวหน้า เป็นลูกน้อง เป็นเพื่อนร่วมงาน และอย่างไม่เป็นทางการคือความสัมพันธ์ส่วนตัวอีกด้วย ถ้าบุคคลได้รู้สึกไม่พอใจกับสถานภาพของตนจะเกิดอาการที่เป็นกังวลว่าทำไมจึงไม่เท่าเทียมหรือด้อยกว่าผู้อื่น การสูญเสียสถานภาพบางครั้งจะเกิดความรู้สึกอับอายขายหน้า ซึ่งเป็นเรื่องร้ายแรงมากโดยเฉพาะในสังคมไทย สำหรับบางคนนั้นจะทนไม่ได้ถึงขนาดลาออกจากงาน หรือมีพฤติกรรมตอบโต้ที่ทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมาได้ ดังนั้นเมื่อคนกลัวว่าจะสูญเสียสถานภาพ คนจึงพยายามที่จะรับผิดชอบต่อการทำงานและทุก ๆ อย่างเพื่อดำรงและพัฒนาสถานภาพของตนไว้ และจากงานวิจัยของ สุรปริษา ลาภบุญเรือง (2530 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบท ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภออมลาคัย จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลในพื้นที่จำนวน 160 คน ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพทางสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สอดคล้องกับ รัช พิริยปัญญาบุตร (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่ จำนวน 229 คน ผลการศึกษาพบว่าสถานภาพทางสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลมีสถานภาพในระดับที่เป็นการยอมรับจากสังคมจะทำให้บุคคลมีความรู้สึกรับผิดชอบต่องานหน้าที่ตามสถานภาพที่ถูกกำหนดไว้ และพยายามเข้าไป

มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เพื่อพัฒนาสถานภาพของตนเอง และจากงานวิจัยที่ได้กล่าวถึงข้างต้นเป็นสิ่งที่ยืนยันให้เห็นถึงความสำคัญในสถานภาพของบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้น สถานภาพของบุคคลจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

3) ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม การศึกษาอบรมเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาบุคคล สมพิต ประสมทรัพย์ (2540 : 12) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพื่อพัฒนาบุคคลในองค์การที่ทำให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกิดความรู้ ทักษะ และมีความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานในทางที่ดีที่ต้องการอันนำมาซึ่งประสิทธิภาพในการทำงาน และกระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 13) ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยชี้ให้เห็นว่าปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา คือ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เปลี่ยนแปลงความเชื่อ เปลี่ยนแปลงแนวคิด และเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลให้การศึกษามีคุณภาพ อีกทั้งจะทำให้การจัดการศึกษาของประเทศมีความเป็นเลิศได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัยวรรณ บัวศรี (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้านในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นประธานและเลขานุการ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 224 คน ผลการศึกษาพบว่า การได้รับการฝึกอบรมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เช่นเดียวกับ เสด็จ หมวดนา (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาตำบลในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์จากการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และการศึกษาดูงานนอกสถานที่ สามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ดียิ่งขึ้น

จากแนวทางและผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า การศึกษาอบรมทำให้บุคคลเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และจะส่งผลต่อการพัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาสังคม และองค์การที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การฝึกอบรมจึงมีเหตุผลเพียงพอและมีความเป็นไปได้ที่จะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้กรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาได้อย่างมั่นใจ

4) ฐานะทางเศรษฐกิจ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ และนุชนาถ สุนทรพันธุ์ (2537 : 103) ได้ชี้ให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยประการหนึ่งนั่นคือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของบุคคล ซึ่งเกิดจากความยากจน จำเป็นที่ต้องแก่งแย่งแข่งขันกันทำมาหากินเพื่อหาเลี้ยงชีวิตของตนเอง ปัญหาเหล่านี้ส่งผลทำให้บุคคลมีความใจแคบและเห็นแก่ตัว และธนาคารกสิกรไทย (2539 : 39-42) ได้สรุปการประชุมสมัชชาการศึกษาโดยได้ชี้ให้เห็นว่าการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศจะต้องคำนึงถึงเรื่องเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก แต่สิ่งที่ไม่อาจมองข้ามไปได้

เช่นกันนั่นคือ การพัฒนาด้านสังคม ซึ่งบทเรียนหนึ่งที่เห็นได้จากการเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมน้อยนั้นคือการเกิดช่องว่างระหว่างคนรวย และคนจน ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ปัญหาทางเศรษฐกิจนี้ทำให้เกิดการอพยพ แรงงานไปหางานทำตามเมืองใหญ่ ๆ และจะทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่นและความมั่นคงใน ครอบครัว และยังส่งผลให้เกิดการแย่งกันใช้และทำลายทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนโดยขาด การควบคุม ดังนั้น จึงจำเป็นจะต้องสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการสร้างพลังของกลุ่มคน ในสังคมให้เข้ามาร่วมกันคิด ร่วมกันเรียนรู้ และร่วมกันจัดการปัญหาด้วยกัน ซึ่งการปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันจะเป็นคำตอบของการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจในอันที่จะ ทำให้สังคมมีความเข้มแข็งขึ้น และสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจนี้จะเห็นได้ชัดเจนจากงานวิจัยของ นิคม เหมะสุทธิพันธ์ (2536 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการศึกษาบทบาทขององค์กรท้องถิ่น ในการ ขยายโอกาสทางการศึกษานอกระบบของหมู่บ้านนาแหม ตำบลแม่เมาะ อำเภอมะเข จัหวัด ลำปาง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกขององค์กรชุมชนในหมู่บ้านนาแหม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีผลต่อบทบาทหน้าที่ของสมาชิกองค์กรท้องถิ่นในการขยายโอกาสทาง การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนะ ทองงาม (2537 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาความ รู้ ความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่นและสภาตำบล และเจตคติทางการเมืองของคณะกรรมการ สภาตำบล ในเขตอำเภอสวนทาวง จัหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ราษฎร ผู้ทรงคุณวุฒิ และแพทย์ประจำตำบล จำนวน 109 คน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่น และสภาตำบลของ คณะกรรมการสภาตำบล และ สนิท ขาวสอาด (2539 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นในเขตอำเภอมืองนครพนม และอำเภอราทุนพนม จัหวัดนครพนม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรทั่วไปจาก 244 หมู่บ้าน จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,220 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามี ส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า ฐานะเศรษฐกิจของบุคคลและของ ครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตให้มีความสุขภายในสังคม ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่ ต้องแข่งขันกันทำมาหากิน หากบุคคลและครอบครัวมีสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ ย่อมจะทำให้ จำเป็นต้องขวนขวายและดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยดังกล่าวจนไม่มีเวลาที่จะให้ความสำคัญต่อ เรื่องอื่นใด ดังนั้นปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจจึงมีความน่าจะเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้กรรมการ บริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาได้โดยไร้ความกังวล

5.2.2 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับผู้ที่เป็นผู้นำ จะทำให้ผู้นำมีลักษณะแตกต่างไปจากผู้อื่น และบุคลิกภาพแสดงให้เห็นถึงลักษณะท่าทาง ท่วงที วาจาของบุคคลและรวมถึงลักษณะภายในที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของบุคคลด้วย บุคคลที่มี บุคลิกภาพดีจึงย่อมหมายถึงการมีลักษณะที่ดีพร้อมทั้งภายในและภายนอก (ทวิบุรณ์ หอมเย็น.

2530 : 35-36) และ อุบล เล่นวารี (2538 : 41) ได้ชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จของงานทุกอย่างต้องขึ้นอยู่กับผู้นำที่มีบุคลิกภาพโดยรวมทั้งหมด ดังเช่น การแต่งกาย การพูด การมีมนุษยสัมพันธ์ การแสดงออกทางสติปัญญา ความสามารถในการคิดที่ดี คือ คิดในทางสร้างสรรค์ ซึ่งบุคคลสามารถจะหล่อหลอมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้จาก การสั่งสมความรู้ ความคิด และการฝึกฝนตนให้เป็นผู้มีเหตุผล ความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ที่ผู้วิจัยได้ใช้ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพซึ่งมีส่วนประกอบคือ ความสามารถในการตัดสินใจ และควมมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นปัจจัยย่อยในการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ความสามารถในการตัดสินใจ การตัดสินใจมีความสำคัญต่อการบริหารงาน ดังที่ กิติ ดยัคคานนท์ (2529 : 24-25) ที่ให้ความเห็นว่า ผู้นำคือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือยกย่องให้เป็นหัวหน้าผู้ตัดสินใจ ฉะนั้น การตัดสินใจจึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้นำหรือผู้บริหาร โดยจะต้องค้นหาความจริงทุกแง่ทุกมุม แล้วประเมินดูความเป็นไปได้หรือเป็นไปได้หรือไม่ได้อย่างละเอียด แล้วจึงตัดสินใจว่าทำหรือไม่ทำ ถ้าตัดสินใจว่าทำ ต้องตอบได้ว่า ทำอะไร ทำทำไม ทำเพื่ออะไร ทำเรื่องใดก่อนหลังเรียงตามลำดับ ถ้ามีหลายเรื่อง แต่ละเรื่องที่จะทำนั้นจะทำอย่างไร มีวิธีทำกี่วิธี แต่ละวิธีจะทำเมื่อไร และเมื่อมีการตัดสินใจแน่นอนภายหลังจากการวิเคราะห์ และประเมินข้อมูลต่าง ๆ ถึงความเป็นไปได้แล้ว จึงมีการวางแผนงานโดยมีการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่แน่นอนต่อไป และ เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์ (2536 : 159) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของกระบวนการบริหาร และเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญของผู้บริหารทุกคน ทุกระดับ และสามารถเห็นถึงความสำคัญของการตัดสินใจได้จากงานวิจัยของ ประวิทย์ เพชรมี (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีที่เป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการและสตรีที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งคณะกรรมการของหมู่บ้าน ผลการวิจัยพบว่าสตรีมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล โดย การดำเนินงานต่าง ๆ เกิดจากการตัดสินใจของสตรีเองและจากงานวิจัยของ กาญจนา งานสุจริต (2539 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของ สหกรณ์ การเกษตรสันป่าตอง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ผลของการวิจัยพบว่า การตัดสินใจมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาธินี ไชยเวช (2542 : 79) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการตัดสินใจกับการบริหารงานพัฒนาเทศบาลของคณะเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยพบว่าพฤติกรรมการตัดสินใจในด้านการกำหนดนโยบาย การวินิจฉัยสั่งการ การมอบหมายงาน และการควบคุมกำกับและติดตาม คณะเทศมนตรีให้ความสำคัญในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

จะเห็นได้ว่าการตัดสินใจนั้นมีความสำคัญต่อการบริหารงานของผู้นำ และเป็นหัวใจสำคัญของบุคคลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการระดมความคิดเพื่อพัฒนาสร้างสรรค์ องค์กร สังคม ชุมชน ประเทศชาติ ให้มีความเจริญก้าวหน้า และการเป็นผู้ที่มีความสามารถในการ

ตัดสินใจ ย่อมทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถกระทำการใด ๆ ได้ด้วยการวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ดังนั้นความสามารถในการตัดสินใจจึงควรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

2) ความมีมนุษยสัมพันธ์ ชงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2540 : 19) กล่าวว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นทักษะที่มีความสำคัญมากสำหรับผู้บริหารทุกระดับทั้งนี้เพราะความสำเร็จของผู้บริหารขึ้นอยู่กับ การสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือในการทำงาน และอำเภอ อินทพรเสรีฐ (2542 : 189-190) อธิบายว่า มนุษยสัมพันธ์ควรหมายถึง การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยควรมีเป้าหมายเพื่อให้งานราบรื่น ลดความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การมีน้ำใจต่อกัน การเคารพยกย่องและยอมรับในคุณค่าและศักดิ์ศรีของกันและกัน คือบ่อเกิดแห่งมนุษยสัมพันธ์ แต่การดูหมิ่น หยาบคาย ไม่เอื้อเฟื้อ และไม่ให้เกิดประโยชน์แก่กันและกัน คือ การไร้ซึ่งมนุษยสัมพันธ์โดยสิ้นเชิง ดังนั้น ผู้นำจึงควรต้องใช้หลักมนุษยสัมพันธ์เป็นเครื่องมือในการเชื่อมความสัมพันธ์กับคน เพื่อให้เกิดใจประสานใจและให้ได้ผลงานตามมา สอดคล้องกับ พรนพ พุกกะพันธ์ (2542 : 73) ให้ความเห็นว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การ หากทุกคนให้ความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานก็จะทำให้งานในองค์การนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพด้วย แต่การปฏิบัติงานของทุกองค์การและหน่วยงานย่อมมีบุคคลเป็นจำนวนมากและต่างจิตต่างใจกัน ดังนั้น การที่จะจูงใจให้บุคคลเหล่านั้นมีความร่วมมือกันปฏิบัติงาน ผู้นำจะต้องใช้ศิลป์ในการจูงใจและมนุษยสัมพันธ์อย่างดีที่สุดเพื่อโน้มน้าวจิตใจของผู้ปฏิบัติให้เกิดความร่วมมือและร่วมใจ เพื่อจะนำไปสู่พลังร่วมกันของกลุ่มและปฏิบัติงานขององค์การให้ก้าวไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการศึกษาของ ประดิษฐ์ สุคนธสวัสดิ์ (2536 : บทคัดย่อ) พบว่าการมีมนุษยสัมพันธ์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับ นันทนา ประกอบกิจ (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การ ศึกษากรณีฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความผูกพันในองค์การ

สรุป ความมีมนุษยสัมพันธ์ นับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่ ทักษะความมีมนุษยสัมพันธ์ย่อมทำให้ผู้นำเข้าถึงจิตใจผู้ที่ปฏิบัติงานในองค์การ และสามารถสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์การ ดังนั้นความมีมนุษยสัมพันธ์จึงควรเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล

5.2.3 ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์การ การบริหารงานในองค์การต่าง ๆ จะดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีปัจจัยในหลายด้านเข้ามาสนับสนุนซึ่ง สกิต กองคำ (2542 : 25-26) ชี้ให้เห็นถึงลักษณะขององค์การที่มีประสิทธิภาพว่าคนในองค์การจะต้องช่วยกัน

ทำงานโดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายร่วมกัน พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต้องมีการพัฒนาตนเอง และกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมงานใด ๆ ที่องค์การมีขึ้น และการสื่อสารภายในองค์การต้องดีเยี่ยม และสิ่งหนึ่งที่ทำให้องค์การบรรลุซึ่งองค์การที่สมบูรณ์แบบนั้นคือ ผู้บริหารจะต้องสร้างลักษณะของการทำงานร่วมกันในรูปของทีมงานให้เกิดขึ้นกับบุคคลในองค์การให้ได้ ความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ที่ผู้วิจัยได้ใช้ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร และปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม เป็นส่วนประกอบย่อยของปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์การที่ได้นำมาศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การติดต่อสื่อสาร เกศินี จุฑาวิจิตร (2540 : 1) กล่าวว่า การสื่อสารมีความสำคัญและจำเป็นต่อมนุษย์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคม การที่สังคมหนึ่ง ๆ จะดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข ต้องมีกรอบหรือกฎเกณฑ์บางประการในการกำหนดให้บุคคลที่อยู่ร่วมกันมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ กระบวนการทางสังคมจะเกิดขึ้นได้และบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ถ้าการสื่อสารในสังคมมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่คนเราได้ติดต่อพูดคุยกับบุคคลอื่นจะทำให้เกิดการค้นพบตัวเอง เกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง เข้าใจบุคคลอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก ทำให้เราเรียนรู้ที่จะเอาใจเขามาใส่ใจเรา ส่วนการสื่อสารมวลชน ทำให้เราได้เรียนรู้ถึงสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับโลกภายนอก มีความรู้เรื่องเศรษฐกิจ การเมือง การพัฒนา กีฬา สิ่งแวดล้อม เป็นต้น และจากงานวิจัยของ อสิตรรา รัตตะมณี (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ จำนวน 462 คน ผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่าข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา เสมอเงิน (2539 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปทุมธานีกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในเขตพื้นที่ ซึ่งมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร จำนวน 98 ครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่าการติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล และงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ สมปราชญ์นันท์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติ ของกรรมการหมู่บ้านในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน กรณีศึกษาจังหวัดมุกดาหาร กลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านจาก 17 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ จำนวน 168 คน ผลการศึกษาพบว่าการได้รับข่าวสารข้อมูลเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติของกรรมการหมู่บ้าน ในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน

สรุป การติดต่อสื่อสาร นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญในข้อมูลข่าวสารที่มีความรวดเร็วหากบุคคล สถาบัน องค์การต่าง ๆ ไม่ให้ความสำคัญต่อระบบการติดต่อสื่อสาร ก็อาจจะทำให้เกิด

ความเสียหาย ผิดพลาด และขาดซึ่งปัจจัยที่จะนำมาใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ความสำคัญของระบบการติดต่อสื่อสารจึงมีเหตุผลที่สมควรเป็นปัจจัยเกื้อหนุนการปฏิบัติการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

2) การทำงานเป็นทีม การรวมกลุ่มกันเป็นทีมมีผลต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งสงวน ช้างจันทร์ (2541 : 249) กล่าวว่า การจัดการจะประสบผลสำเร็จหากผู้บริหารนำหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ และเปิดโอกาสให้ทีมงานของตนมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตัดสินใจ หรือนำเทคนิคการสร้างทีมงานมาประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม การประสานความร่วมมือร่วมใจ การทุ่มเทกำลังความคิดและสติปัญญาออกมาซึ่งความสำเร็จของงาน การทำงานเป็นทีมจึงเกิดขึ้น ผู้บริหารจะต้องสร้างเงื่อนไขให้กลุ่มบุคคลในองค์กรตระหนักว่าพวกตนต้องปฏิบัติงานร่วมกัน ต้องพึ่งพาอาศัยประสบการณ์ ความสามารถ และความยินยอมพร้อมใจของทุกคน และสมาชิกของกลุ่มจะต้องยอมรับความคิดเรื่องการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมงาน การทำงานเป็นทีมนอกจากจะช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จแล้วยังช่วยให้สมาชิกของทีมงานเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ มีความจงรักภักดีต่อทีมงาน แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ ทองใบ สุดชาติ (2543 : 176) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัดการแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีที่ทำให้องค์กรได้ประโยชน์จากบุคลากรมากขึ้น ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสในการสร้างความผูกพันในการทำงานและการรับข้อมูลย้อนกลับจากบุคลากรมากขึ้นและนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากการสร้างทีมงาน ทีมงานเป็นกลไกการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรเพื่อการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้เราต้องยอมรับว่า สังคมไทยจำเป็นต้องพัฒนาวิธีการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยการสร้างทีมงานที่ทรงอำนาจ เพื่อจะช่วยขับเคลื่อนให้องค์กร สังคม และประเทศไทยเจริญรุดหน้าไปในทิศทางที่สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างและพยายามพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสริมเกียรติ เกษมสุข (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสตรี : กรณีศึกษาศูนย์ฝึกอาชีพบ้านวังชัย ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกของศูนย์ฝึกอาชีพบ้านวังชัย ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสตรีนั้นคือ การที่สมาชิกทำงานร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่นเดียวกับ จรัส สุวรรณมาลา (2539 : 49) และ ภาสกร นรลักษณ์ (2540 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัย พบว่า การทำงานเป็นทีมจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการปฏิบัติงาน

จากความคิดเห็นและจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถที่จะเห็นถึงคุณภาพของการทำงานที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างทีมงานในการปฏิบัติงาน กิจกรรม โครงการ ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง และต่อองค์กร ในทาง

ตรงข้ามหากการปฏิบัติงาน กิจกรรม โครงการ ขาดซึ่งความสามารถรวมตัวกันทำงานในลักษณะกลุ่มหรือทีมงาน ผลของการปฏิบัติงานก็อาจจะส่งผลเสียหายให้กับองค์กรได้ ดังนั้นปัจจัยด้านทีมงานจึงควรเป็นสิ่งช่วยเหลือและสนับสนุนให้กรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.4 ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์กร การบริหารงานในองค์การต่าง ๆ นอกจากผู้บริหารต้องคำนึงถึงสถานการณ์ภายในองค์การแล้ว ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ภายนอกองค์กรก็มีความสำคัญเช่นเดียวกันซึ่ง สัมพันธ์์ เตชะอธิก, ปรีชา อุตระกุล และ ชื่น ศรีสวัสดิ์ (2533 : 65-66) ได้ศึกษาลักษณะและปัจจัยของผู้นำชาวบ้านที่ได้รับการยอมรับ และได้พบว่าปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้นำองค์กรชุมชนได้แสดงถึงบทบาทการเป็นผู้นำ คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ภายนอกชุมชน เช่น การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกชุมชน เป็นต้น ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์กรที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษา ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านการประสานความร่วมมือภายในชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การประสานความร่วมมือภายในชุมชน กิติมา ปรีดีดิolk (2529 : 221) ให้ความเห็นว่า การประสานงานเป็นกระบวนการที่ต้องจัดให้มีขึ้นในทุกขั้นตอนของการบริหาร ทั้งยังเป็นตัวช่วยผสมผสานปัจจัยในการบริหาร อันได้แก่ คน เงิน วัสดุ การจัดการ และเวลา ให้มีความกลมกลืนกัน การประสานงานจึงเป็นกระบวนการทางการบริหารที่สำคัญเพราะทำให้เกิดประโยชน์มากในการบริหาร เช่น ช่วยทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว เป็นต้น และกระทรวงศึกษาธิการ (2542:16) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการประสานงานทางด้านการศึกษาระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง บุคคล ชุมชน และทุกส่วนของสังคม จะทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันอันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และจากงานวิจัยของ แพทยา แก้วพวง (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 408 คน จากผลการศึกษาพบว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากจะมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นมากกว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่น้อย และ วิศิษฐ์ ทองสมบูรณ์ (2535 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง เขตจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จำนวน 319 คน ผลการศึกษพบว่า กรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองที่มีการติดต่อกับชุมชนภายนอกและติดต่อกับเจ้าหน้าที่มาก มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านมากกว่ากรรมการที่มีการติดต่อกับชุมชนภายนอกและติดต่อกับเจ้าหน้าที่น้อย เช่นเดียวกับ มรกต ศรีรัตน (2535 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการประเมินผลกระบวนการบริหาร

จัดการโครงการชุมชนย่อยต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในเทศบาลเมืองปริมนทลของ กรุงเทพมหานคร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองปริมนทลของกรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน การศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินการโครงการชุมชนย่อยนั้นคือ ปัญหาด้านการสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานในเทศบาล และปัญหาที่เกิดจากการขาดความร่วมมือของประชาชนในชุมชนย่อยแต่ละแห่ง และ สุรัชย์ จงรักษ์ (2536 : 75-76) ศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีหัวหน้าบ้านของเทศบาลเมืองน่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าบ้านในเขตเทศบาลเมืองน่าน ผลการศึกษาพบว่า การประสานงานและการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนมีอยู่ในระดับมาก และการประสานงานเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล

จากแนวคิดและผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การประสานความร่วมมือภายในชุมชนน่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีเหตุผลพอที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงานของกรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษา เพราะว่าจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจถึงแนวทาง วัตถุประสงค์ของกิจกรรม โครงการ ที่แต่ละฝ่ายเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดี และเป็นการป้องกันความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นได้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาข้อมูลและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในประเทศ พบว่ามีผู้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพร้อมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษายังมีเป็นจำนวนน้อย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำงานศึกษาวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องและใกล้เคียงมานำเสนอ ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยต่าง ๆ จะชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ของแต่ละการศึกษา สภาพปัญหาและแนวทางต่าง ๆ ที่สามารถใช้เป็นแนวคิดร่วมเพื่อการเตรียมความพร้อมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ซึ่งรายละเอียดของการศึกษาวิจัยมีดังต่อไปนี้

6.1 งานวิจัยในประเทศ มีรายละเอียดของการศึกษาวิจัยพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ (2539 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการประเมินสภาพความพร้อมของท้องถิ่นในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมของโรงเรียน หน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่น ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ตามบทบาทหน้าที่และภาระของแต่ละฝ่ายที่จะต้องมีส่วนร่วมในการขยายการศึกษา ม.4 - ม.6 เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 เป็นต้นไป ผลการวิจัยพบว่าในส่วนของหน่วยงานสนับสนุนการศึกษาในท้องถิ่นมีความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และการประสานงานระหว่างหน่วยงานกับโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายเขตการศึกษาพบว่า เขตการศึกษาที่มีความพร้อมของโรงเรียนและหน่วยงานสนับสนุนการศึกษาคบทุกด้านที่สำรวจในระดับปานกลางเพียง 4 เขตการศึกษา ได้แก่

เขตการศึกษาที่ 3, 7, 9 และ 10 นอกจากนั้นจะขาดความพร้อมในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านอาคารสถานที่

โกวิทย์ พวงงาม (2539 : 35) ศึกษาภาคสนามถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในหลายแห่งของเขตพื้นที่จังหวัดตาก โดยพบว่าในภาพรวมมีประเด็นปัญหาที่คล้ายคลึงกันคือ ในส่วนของอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์พบว่ายังไม่มีสถานที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นของตนเอง วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ยังไม่พร้อม ไม่ดี และมีไม่เพียงพอ ในส่วนของความรู้ความสามารถพบว่าไม่ค่อยมีความรู้ และประสบการณ์ ขาดความเข้าใจในระบบ ระเบียบ ข้อบังคับ และไม่คอยรู้เรื่องการทำงานตามบทบาทหน้าที่และข่าวสารต่าง ๆ ในส่วนของการจัดการพบว่ามีความขาดแคลนด้านงบประมาณ และใช้จ่ายไม่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการ สมาชิกไม่ค่อยลงรอยกัน ไม่กล้าแสดงออกในความคิดเห็น ขาดความสามัคคี ขาดการประสานงาน และการประชาสัมพันธ์ที่ดี

สุเชษฐ์ มีไมตรีจิตต์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษากรณีอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการบริหารจบการศึกษา ระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.9 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 66.3 มีประสบการณ์ในการทำงานในตำบลคิดเป็นร้อยละ 87.8 ได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 80.8 เคยได้รับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 88.8 และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 65.3 ในส่วนของความสามารถในการปฏิบัติงานพบว่ากรรมการบริหารมีความสามารถในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 54.2 ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 40.8 และระดับน้อย ร้อยละ 5.0 โดยที่ในส่วนของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานพบว่ามี 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานคือ การได้รับการฝึกอบรม และการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ

จำรัส ปัตตานัง (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ สภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขาดความรู้ในการประชาสัมพันธ์ และงบประมาณไม่เพียงพอและล่าช้า

ภูมิจิตร ศรีวงษ์ราช (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานพัฒนาของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยปรากฏว่าคณะกรรมการส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถม 4 ถึงประถม 7 การตัดสินใจในการบริหารงานพัฒนาอยู่ในระดับมาก ในส่วนขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า พฤติกรรมการบริหารงานมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากที่สุด และรองลงมาคือ รูปแบบการกระจายอำนาจ ความรู้

ความสามารถ ภาระงาน การมีส่วนร่วมทางการบริหารงาน ฐานองค์การบริหารส่วนตำบล เปรียบวิธีปฏิบัติ งบประมาณ จำนวนกรรมการบริหาร สถานภาพทางตำแหน่ง ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง การมีส่วนร่วมของประชาชน อำนาจหน้าที่ สถานที่ปฏิบัติงาน และพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามลำดับ ทุกตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวแปร

พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2541 : 149-151) ศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่าทางด้านความรู้ความเข้าใจ องค์การบริหารส่วนตำบลมีความตระหนักในการบทบาทต่อการดำเนินการจัดการศึกษา แต่มีข้อจำกัดไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญด้านการศึกษา และงบประมาณน้อยไม่เพียงพอ ในส่วนของการสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง ในส่วนของศักยภาพหรือความพร้อมในการดำเนินการจัดการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ เนื่องจากขาดความรู้ในเรื่องการบริหารการศึกษา งบประมาณ บุคลากร แต่จะสามารถทำได้ถ้าได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐบาลกลาง ในส่วนของรูปแบบแนวทางในการพัฒนาบทบาทในการดำเนินการจัดการศึกษา ส่วนใหญ่ต้องการรับรู้ แสวงหาความรู้ ความเข้าใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษา การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล ครู อาจารย์ และโรงเรียน การนำภูมิปัญญาชาวบ้านให้เด็กได้เรียนรู้ การมีส่วนร่วมในหลักสูตรท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของโรงเรียน

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 223-231) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะและเงื่อนไข รวมทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากประสบการณ์ในชุมชนผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่การศึกษาเป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาตอนต้น และศึกษาเรื่องนี้โดยวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research methodology) โดยการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth interview) การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) การสังเกตและการจดบันทึก (Observation and field-note) ผลการศึกษาพบว่าจากแนวคิดเรื่องการพัฒนาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและความพยายามที่จะให้ชุมชนและโรงเรียนมีส่วนร่วมกันในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว และจากการศึกษาโดยทั่วไปถึงสภาพการณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริงในชุมชนนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแบบแผนการมีส่วนร่วมเป็นแบบเหลื่อมล้ำ (Inequity participatory pattern) และในส่วนของกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปได้ว่ามีขั้นตอนสำคัญของการมีส่วนร่วมเป็น 8 ขั้นตอน คือ 1) การหาข้อมูลพื้นฐานของเรื่องที่จะศึกษา 2) การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน 3) การสร้างเครือข่ายผู้ร่วมงาน 4) การจัดทำกิจกรรมดำเนินการ

5) การต่อรองเพื่อการมีส่วนร่วม 6) การมีส่วนร่วมดำเนินการ 7) การมีส่วนร่วมประเมินผล
การดำเนินการ 8) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ

พิบูลย์พันธ์ สาทอง (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติการด้านการศึกษาโดยทั่วไป และช่วยเหลือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนของความคิดเห็น บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า ควรมีส่วนร่วมดูแลมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ควรสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ควรให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนใดคนหนึ่งเป็น กรรมการโรงเรียนโดยตำแหน่ง และควรจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แต่เห็นว่าไม่ควรมีหน้าที่จัดการศึกษา เพราะมีโรงเรียนของรัฐและเอกชนอยู่แล้ว และเพื่อให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้นควรจัดฝึกอบรมและสัมมนาบทบาทด้านการศึกษาของสมาชิก ควรจัดงบประมาณ ด้านการศึกษาให้ชัดเจน และควรตั้งกลุ่มสนใจช่วยสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาของท้องถิ่น แต่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ควรมีบุคลากรด้านการศึกษาเป็นของตนเองโดยเฉพาะ

วีระพงศ์ เดชบุญ, พินิจ พรจันทร์ และเรืองเดช ขจรศาสตร์ (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 10 ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้เรื่องการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง มีการเห็นประโยชน์ของการศึกษาอยู่ในระดับสูง และมีความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนของปัญหาอุปสรรคพบว่า มีการขาดงบประมาณ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา ขาดการประสานงาน ขาดการวางแผน ขาดการติดตามประเมินผลร่วมกัน

6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ มีรายละเอียดของการศึกษาวิจัยพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

เคิร์กแพทริก (Kirkpatrick. 1997 : 352-A) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาแนวความคิด ความร่วมมือ ระหว่างครอบครัว-โรงเรียน-ชุมชน วัตถุประสงค์เพื่อที่จะวัดว่าบรรดาผู้นำความร่วมมือที่ตั้งขึ้นระหว่างครอบครัว-โรงเรียน-ชุมชน ลงความเห็นว่าอะไรเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินความร่วมมือดังกล่าวโดยใช้การสัมภาษณ์แบบตอบคำถามในเรื่องที่เกี่ยวกับหัวข้อความร่วมมือ การเป็นผู้นำในความร่วมมือ การศึกษาโครงการนำร่องในด้านความร่วมมือ และข้อมูลส่วนอื่น ๆ ได้จากวารสารข่าว บันทึกการประชุม และข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้มีการเผยแพร่ออกมา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบหลักสำหรับแนวคิดใหม่ ในการร่วมมือกันทางการศึกษาของโรงเรียน-ครอบครัว-ชุมชน มีดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) ความรู้ความสามารถ 3) ทรัพยากรต่าง ๆ 4) บรรยากาศ 5) ปัจจัยเชื่อมโยง 6) ความต้องการที่ตรงกัน 7) กลยุทธ์ 8) เวลา 9) ความสัมพันธ์ 10) กระบวนการ

ดาร์วิช (Darwiche. 1997 : 660-A) ได้ทำการศึกษาการวัดผลการดำเนินงานโครงการ Beacon initiative ซึ่งเป็นศูนย์ของชุมชนที่มีรากฐานมาจากโรงเรียน การบริหารเป็นแบบไม่หวังผลกำไร เป็นองค์กรชุมชนแบบหนึ่ง ให้บริการแบบให้เปล่ากับเด็ก เยาวชน และ

ครอบครัว ที่ตกทุกข์ได้ยากในชุมชน การศึกษาได้เจาะจงเฉพาะกรณีการวัดผลการดำเนินงานของ Beacon สิ่งที่สำคัญของ Beacon ที่แตกต่างจากโครงการที่เกี่ยวกับโรงเรียนโครงการอื่น ๆ คือ Beacon เป็นการทำงานในลักษณะของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาล และองค์กรชุมชน การร่วมมือกันเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เนื่องจากองค์กรต่าง ๆ มีการดำเนินการอย่างเป็นอิสระต่อกัน และผลของการดำเนินงานสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ก็ไม่ประสบความสำเร็จตามความคาดหวัง สาเหตุหลัก 2 ประการที่ทำให้ความร่วมมือดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ คือ

1) ความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันระหว่างกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในกิจกรรมและเป้าหมายที่ Beacon ควรจะเป็น

2) การขาดความเข้าใจว่าโรงเรียนและองค์กรต่าง ๆ ของชุมชนจะต้องให้ความร่วมมือกันทางการศึกษา

โคน (Coan. 1997 : 1511-A) ได้ศึกษาความร่วมมือระหว่างรัฐ-เอกชน ทางด้านการศึกษาของ Boston Compact เพื่อที่จะเป็นทางออกในการแก้ปัญหาการดำเนินนโยบายสังคมที่เกิดขึ้น ในช่วงทศวรรษที่ 1990 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตั้งคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือ โดยสอบถามจากทั้งบุคคล ทางภาคธุรกิจ และทางผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ความร่วมมือ ดำเนินการอย่างไร ความร่วมมือได้สนับสนุนและส่งเสริมด้านการเมือง ชุมชน และการให้เงินแก่โรงเรียนบ้างไหม ความร่วมมือมีผลงานดีเด่นในเรื่องใดบ้าง มีข้อจำกัดอะไรบ้าง ผลจากการวิจัยสรุปความสำคัญได้ 6 ประเด็น ดังนี้

- 1) การดำเนินงานตามนโยบายของ Boston Compact ปฏิบัติโดยมิได้มีการกำกับดูแล
- 2) มีความแตกต่างกันด้านวัฒนธรรมระหว่างโรงเรียน และธุรกิจอย่างรุนแรง
- 3) จากการตรวจสอบในช่วงระยะเวลาหนึ่ง พบว่า Boston Compact กระตุ้นให้เกิดการลงทุนของภาคธุรกิจในโรงเรียนอย่างเพียงพอ และโรงเรียนยังได้เงินสนับสนุนจากฝ่ายบริหารโรงเรียนส่วนกลาง
- 4) สังคมธุรกิจ ทำหน้าที่ได้ไม่ดีนักในการที่จะช่วยให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และการเมือง
- 5) ระยะเวลาของการร่วมมือกัน มีลักษณะเป็นรอบตามระยะเวลาการลงทุน ซึ่งทำให้เกิดการลดลงอย่างฉับพลันในการลงทุนของทั้ง 2 ฝ่าย
- 6) การศึกษา พบว่า มีการยอมรับที่จะช่วยเหลืองานทางด้านความร่วมมือจากบุคคลหลาย ๆ คนเป็นอย่างมาก ทั้ง ๆ ที่มีได้มีการสนับสนุนเป็นกิจจะลักษณะจากธุรกิจที่เข้าร่วมในโครงการ

แกรนท์ (Grant. 1999 : 2268-A) ได้ศึกษาโครงการเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนและองค์กรธุรกิจในเขตพื้นที่เมือง การศึกษาในครั้งนี้เป็นการตรวจสอบแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาระหว่างโรงเรียนและองค์กรธุรกิจในโครงการเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาในเขตพื้นที่เมือง การตรวจสอบการเป็นหุ้นส่วนของทั้งโรงเรียนและองค์กรธุรกิจ จะเป็นการสำรวจกระแส

ของวิถีทางการเป็นหุ้นส่วนในด้านต่าง ๆ โดยการสำรวจในสิ่งต่าง ๆ จะใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต คำถามที่ใช้ในการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการบริหารของโรงเรียน อะไรคือผลประโยชน์และอะไรเป็นจุดอ่อนที่เกิดจากการเป็นหุ้นส่วนกัน และจะใช้วิธีการประเมินผลอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์ต่อการเป็นหุ้นส่วนกัน ผลการศึกษาพบว่า การสร้างความสัมพันธ์กันในลักษณะของการมีส่วนร่วมจะเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมตัวในการเข้าเป็นหุ้นส่วนกัน และสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์จะเป็นจุดอ่อนของความอ่อนแอในการดำเนินการตามโครงการ และการนำกระบวนการประเมินผลมาใช้กับโครงการจะเป็นประโยชน์ต่อการเป็นหุ้นส่วนกันดังกล่าว

แมคโคลแนน (MacLonan, 1999 : 4118-A) ศึกษาประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของธุรกิจและการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนฝึกออาชีพ การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการสร้างความผูกพันของโรงเรียน อันเป็นการร่วมมือกันระหว่างธุรกิจต่าง ๆ และโรงเรียนอาชีพต่าง ๆ ในรัฐโคโรลาโด โดยการให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษา และความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา และเป็นการสนองต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะการทำงาน คำถามที่ใช้ในการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 7 ด้าน คือ 1) ความรู้ 2) ข้อมูลข่าวสาร 3) บุคลากร 4) การบริหาร 5) ความสำคัญของความร่วมมือ 6) การทำงานร่วมกัน 7) ผลของการปฏิรูป จากผลการศึกษาทั้ง 7 ด้านดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงคุณประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ของการให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิควิธีการและการฝึกอบรมในพื้นฐานของทั้ง 7 ด้านที่เกี่ยวข้องกัน และประเด็นที่สำคัญผลการศึกษาจะนำไปสู่การยอมรับในความร่วมมือจากการเป็นหุ้นส่วนซึ่งสามารถวัดได้จากผลของความก้าวหน้าในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยภายในประเทศและงานวิจัยในต่างประเทศ สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทางด้านการศึกษาของประชาชน สังคม ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาคราชการและภาคธุรกิจ จะเป็นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น แต่การที่จะทำให้การศึกษาเป็นประโยชน์ได้อย่างแท้จริงนั้นย่อมต้องมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามามีผลกระทบซึ่งก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคอันยากที่จะพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามความคาดหวังที่จะให้ท้องถิ่นมีการจัดการศึกษาได้ด้วยบุคลากรของท้องถิ่นเอง ซึ่งในภาพรวมของปัญหาอุปสรรค และแนวทางอันเป็นประโยชน์ในการมีส่วนร่วมทางด้านการศึกษามีดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางด้านการศึกษาของท้องถิ่น
 - 1) การขาดความเข้าใจในด้านการมีส่วนร่วมทางการศึกษาอย่างแท้จริง
 - 2) ขาดการประสานงานระหว่างส่วนต่าง ๆ ในท้องถิ่น
 - 3) ขาดการประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา
 - 4) บุคลากรของท้องถิ่นมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

- 5) ผู้ที่มีส่วนร่วมขาดความกล้าแสดงออกในแนวทางความคิดเห็นของตนเอง
 - 6) มีความขัดแย้งและขาดความสามัคคีในสังคมของท้องถิ่น
 - 7) งบประมาณในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นไม่เพียงพอ
 - 8) องค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นมีนโยบายทางด้านการศึกษาที่แตกต่างกัน
2. แนวทางอันเป็นประโยชน์ในการมีส่วนร่วมทางด้านการศึกษาของท้องถิ่น
- 1) ควรจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ทางด้านการศึกษาแก่บุคลากรของท้องถิ่น
 - 2) ต้องสร้างความสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างส่วนต่าง ๆ ในท้องถิ่น
 - 3) ผู้ที่มีส่วนร่วมต้องมีความเข้าใจและมีความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
 - 4) ผู้ที่มีส่วนร่วมต้องพร้อมที่จะร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ไขปัญหาและรับทราบผลลัพธ์จากการดำเนินการร่วมกัน
 - 5) ผู้ที่มีส่วนร่วมต้องมีความเข้าใจในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในแนวทางเดียวกัน
 - 6) ควรสนับสนุนให้ภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ามามีบทบาทในกระบวนการจัดการศึกษา
 - 7) ผู้ที่มีส่วนร่วมต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาในอนาคต
 - 8) ท้องถิ่นต้องมีกระบวนการในการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

สภาพปัญหาและอุปสรรค และแนวทางอันเป็นประโยชน์ในการมีส่วนร่วมทางด้านการศึกษาของท้องถิ่นนั้นจะเห็นได้ว่ามีปัจจัยหลายปัจจัยที่มีความสำคัญ และมีความจำเป็นที่บุคลากรของท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องพยายามเรียนรู้ ทำความเข้าใจ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันและในอนาคต

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ใช้หลักการ เครื่องมือ และวิธีการต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบในการวิจัย เพื่อให้การศึกษามีความเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 37 ตำบล จาก 6 อำเภอ โดยมีประชากร รวมทั้งสิ้น 153 คน ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยมีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตาราง 1 จำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนนทบุรี มีดังนี้

อำเภอ	จำนวน อบต. (แห่ง)	จำนวนคณะกรรมการบริหาร
เมือง	4	15 คน
บางกรวย	6	32 คน
บางบัวทอง	7	24 คน
ไทรน้อย	7	28 คน
ปากเกร็ด	7	30 คน
บางใหญ่	6	24 คน
รวมทั้งหมด	37	153 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล แบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล และแบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะในแนวทางการแก้ไขปัญหาของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาการเขียนแบบสอบถามจากตำราของ รวีวรรณ ชินะตระกูล (2538 : 89 – 92) และ ภัทรา นิคมานนท์ (2539 : 115 – 121) โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถามดังกล่าว ซึ่งแบ่งเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทางด้านชีวสังคมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม และฐานะทางเศรษฐกิจ โดยมีลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกรายการ

เกณฑ์การให้คะแนนในปัจจัยทางด้านชีวสังคมมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ระดับการศึกษา แบ่งระดับการวัดออกเป็นดังนี้
 - (1) ได้รับการศึกษาไม่เกิน ป.6 หรือเทียบเท่า
 - (2) ได้รับการศึกษาระหว่าง ม.1 – ม.6 หรือเทียบเท่า
 - (3) ได้รับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป
- 2) สถานภาพทางสังคม แบ่งระดับการวัดออกเป็นดังนี้
 - (1) มีตำแหน่งทางสังคม
 - (2) ไม่มีตำแหน่งทางสังคม
- 3) ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม แบ่งระดับการวัดออกเป็นดังนี้
 - (1) เคยได้รับการอบรม
 - (2) ไม่เคยได้รับการอบรม
- 4) ฐานะทางเศรษฐกิจ แบ่งระดับการวัดออกเป็นดังนี้
 - (1) มีรายได้ไม่เกิน 8,000 บาท/เดือน
 - (2) มีรายได้ตั้งแต่ 8,001 – 13,000 บาท/เดือน
 - (3) มีรายได้ตั้งแต่ 13,001 บาท/เดือน ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ความสามารถในการตัดสินใจ และความมีมนุษยสัมพันธ์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยทางด้านสถานการณ์ภายในองค์กร การได้แก่ การติดต่อสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์กร การได้แก่ การประสานความร่วมมือภายในชุมชน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความสำคัญของการศึกษาในท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 6 แบบสอบถามวัดความรู้สึก เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความสำคัญของการศึกษาในท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ซึ่งข้อคำถามจะเป็นการวัดถึงความคิดเห็นที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมการศึกษาดังกล่าวข้างต้น และเป็นข้อคำถามที่มีลักษณะสอดคล้องกับข้อคำถามในการวัดระดับของความรู้ในตอนที่ 5 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 7 แบบสอบถามวัดแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากความรู้ และความรู้สึก ซึ่งส่งผลต่อการเตรียมการของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ทางด้านการศึกษาหาความรู้ การเข้าร่วมอบรมสัมมนา การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา และการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 8 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนในส่วนของตอนที่ 2-7 ได้กำหนดค่าคะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's scale) โดยกำหนดค่าคะแนนแต่ละระดับดังนี้

มากที่สุด	=	5 คะแนน
มาก	=	4 คะแนน
ปานกลาง	=	3 คะแนน
น้อย	=	2 คะแนน
น้อยที่สุด	=	1 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าคะแนนในขั้นตอนที่ 2-7 ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2541 : 98-99) ดังนี้

- 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับของการวัดอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก
- 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับของการวัดอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
- 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับของการวัดอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับของการวัดอยู่ในเกณฑ์สูง

4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับของการวัดอยู่ในเกณฑ์สูงมาก

การวัดระดับความพร้อมด้านเจตคติของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้วิธีการนำเอาผลรวมค่าเฉลี่ยของการวัดระดับความรู้ การวัดระดับความรู้สึก และการวัดระดับของพฤติกรรม มาผ่านวิธีการหาค่าเฉลี่ยทางสถิติ เพื่อหาค่าระดับของความพร้อมดังกล่าวข้างต้น โดยใช้เกณฑ์การวัดระดับความพร้อมในลักษณะการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับความพร้อมอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก

1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับความพร้อมอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับความพร้อมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับความพร้อมอยู่ในเกณฑ์สูง

4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับความพร้อมอยู่ในเกณฑ์สูงมาก

ตอนที่ 8 แบบสอบถามข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานทางด้านต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 สร้างแบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีลักษณะเนื้อหาในแบบสอบถามสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างและการนิยามศัพท์ และมีข้อความในทางบวกทุกข้อ

3.3 สร้างแบบสอบถามวัดระดับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนของความรู้ ส่วนของความรู้สึก และในส่วนของพฤติกรรม โดยมีเนื้อหาครอบคลุมถึงการบริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความสำคัญของการศึกษาในท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเตรียมการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษา รวมถึงแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ในการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทางด้านการศึกษาหาความรู้ การเข้าร่วมอบรมสัมมนา การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการศึกษา และการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสร้างแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจาก

การเตรียมความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษา โดยข้อความทุกข้อเป็นคำถามในทางบวก

3.4 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติ และแบบสอบถามวัดระดับความพร้อมด้านเจตคติที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานกรรมการ กรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อพิจารณาและปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3.5 นำแบบสอบถามที่ประธานกรรมการ กรรมการควบคุมปริญญาโท ตรวจสอบปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ซึ่งจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน สรุปในภาพรวมได้ว่า เนื้อหาส่วนใหญ่ของแบบสอบถามมีความถูกต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แต่มีข้อความบางข้อที่ควรปรับปรุง เนื้อหาให้มีความเหมาะสมชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้องตามข้อแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญปรากฏในภาคผนวก ข)

3.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์ และมีความเหมาะสมจำนวน 65 ข้อ ไปทดลองใช้กับคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 35 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ซึ่งจากการหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้วิธีสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาพบว่า

3.6.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) แบบสอบถามตอนที่ 2 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ
มีค่าสูงสุดอยู่ที่ .771 และมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ .330
- 2) แบบสอบถามตอนที่ 3 ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์การ
มีค่าสูงสุดอยู่ที่ .717 และมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ .287
- 3) แบบสอบถามตอนที่ 4 ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์การ
มีค่าสูงสุดอยู่ที่ .574 และมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ .395

3.6.2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ความพร้อมด้านเจตคติมีรายละเอียดดังนี้

- 1) แบบสอบถามตอนที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา
มีค่าสูงสุดอยู่ที่ .733 และมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ .312
- 2) แบบสอบถามตอนที่ 6 ความรู้สึกที่มีต่อการศึกษา
มีค่าสูงสุดอยู่ที่ .687 และมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ .296

- 3) แบบสอบถามตอนที่ 7 แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการศึกษา
มีค่าสูงสุดอยู่ที่ .581 และมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ .310

3.6.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อม
ด้านเจตคติ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) แบบสอบถามตอนที่ 2 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ
 - (1) ด้านความสามารถในการตัดสินใจ ค่าความเชื่อมั่น .8346
 - (2) ด้านความสามารถในการมีมนุษยสัมพันธ์ ค่าความเชื่อมั่น .8665
- 2) แบบสอบถามตอนที่ 3 ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์กร
 - (1) ด้านความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ค่าความเชื่อมั่น .8766
 - (2) ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม ค่าความเชื่อมั่น .8861
- 3) แบบสอบถามตอนที่ 4 ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์กร
 - ความสามารถในการประสานความร่วมมือ
ภายในชุมชน ค่าความเชื่อมั่น .8068

3.6.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความพร้อมด้านเจตคติมีค่าความเชื่อมั่น
ในภาพรวม .8068 และแยกเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) แบบสอบถามตอนที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา
ค่าความเชื่อมั่น .6204
- 2) แบบสอบถามตอนที่ 6 ความรู้สึกที่มีต่อการศึกษา
ค่าความเชื่อมั่น .8526
- 3) แบบสอบถามตอนที่ 7 แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการศึกษา
ค่าความเชื่อมั่น .7219

3.7 จัดข้อคำถามในแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำออก จำนวน 2 ข้อ และนำ
แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น จำนวน 63 ข้อ ไปใช้กับกลุ่ม
ตัวอย่างต่อไป

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อ
ขออนุญาตและขอความร่วมมือไปยังประธานคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล
จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 37 ตำบล ในส่วนของจังหวัดนนทบุรี ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความร่วมมือ ไปยังประธาน
คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี และกลุ่มตัวอย่างคือคณะ
กรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 153 คน

4.3 ผู้วิจัยติดตามผลการสำรวจข้อมูลด้วยวิธีการประสานงานด้วยตัวเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามในการวิจัยกลับคืนมาให้ได้มากที่สุด ซึ่งเมื่อสิ้นสุดการสำรวจข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 141 ฉบับ คิดเป็น 92.16 %

4.4 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการอภิปรายผลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ และนำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ความมุ่งหมายข้อที่ 1 คือ คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความมุ่งหมายข้อที่ 2 คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้หาค่าคุณภาพของเครื่องมือ

6.1.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)

6.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 สถิติพื้นฐาน

- 1) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
- 3) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2.2 หาค่าความสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำระดับความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานดังปรากฏตามตาราง 2 ถึงตาราง 7 และตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานดังปรากฏตามตาราง 8 ถึงตาราง 9 และในตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังปรากฏตามตาราง 10 ถึงตาราง 11 และเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลสะดวกต่อการอ่านผลการวิเคราะห์ และมีความชัดเจนในการนำเสนอ ผู้วิจัยจึงใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
Mean	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
X ₁	แทน	ระดับการศึกษา
X ₂	แทน	สถานภาพทางสังคม
X ₃	แทน	ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม
X ₄	แทน	ฐานะทางเศรษฐกิจ
X ₅	แทน	ความสามารถในการตัดสินใจ
X ₆	แทน	ความมีมนุษยสัมพันธ์
X ₇	แทน	การติดต่อสื่อสาร
X ₈	แทน	การทำงานเป็นทีม
X ₉	แทน	การประสานความร่วมมือภายในชุมชน
Y	แทน	ความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ดังปรากฏตามตาราง 2 ถึงตาราง 7

ตาราง 2 ค่าร้อยละในปัจจัยด้านชีวสังคมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล
จังหวัดนนทบุรี

ปัจจัยด้านชีวสังคม	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับการศึกษา		
1.1 ไม่เกิน ป 6 หรือเทียบเท่า	45	31.90
1.2 ม.1 – ม.6 หรือเทียบเท่า	65	46.10
1.3 ปริญญาตรีขึ้นไป	31	22.00
รวม	141	100.00
2. ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม		
2.1 มีประสบการณ์	79	56.00
2.2 ไม่มีประสบการณ์	62	44.00
รวม	141	100.00
3. สถานภาพทางสังคม		
3.1 มีสถานภาพทางสังคม	78	55.30
3.2 ไม่มีสถานภาพทางสังคม	63	44.70
รวม	141	100.00
4. ฐานะทางเศรษฐกิจ		
4.1 มีรายได้ไม่เกิน		
8,000 บาท/เดือน	64	45.40
4.2 มีรายได้ระหว่าง		
8,001-13,000 บาท/เดือน	41	29.07
4.3 มีรายได้ตั้งแต่		
13,001 บาท/เดือน ขึ้นไป	36	25.53
รวม	141	100.00

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นถึงปัจจัยด้านชีวสังคมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีรายละเอียดดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดคือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 46.10 รองลงมาคือ ระดับ

ประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ร้อยละ 31.90 และจำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 22.00

2. คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีประสบการณ์ในการศึกษาอบรม ร้อยละ 56 และไม่มีประสบการณ์ในการศึกษาอบรม ร้อยละ 44

3. คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 78 และไม่มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 63

4. คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีรายได้จากการประกอบอาชีพหลัก มากที่สุดต่อเดือนไม่เกิน 8,000 บาท ร้อยละ 45.40 รองลงมาคือมีรายได้ระหว่าง 8,001-13,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 29.07 และมีรายได้มากกว่า 13,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ร้อยละ 25.53

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนความสามารถด้านการตัดสินใจของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

ความสามารถในการตัดสินใจ	Mean	S.D.	ระดับ
การวิเคราะห์สภาพการณ์ทางการศึกษา	3.32	.94	ปานกลาง
การดำเนินงานใช้ข้อมูลช่วยในการวิเคราะห์	3.45	.98	ปานกลาง
การใช้ประสบการณ์ช่วยในการตัดสินใจ	3.43	.80	ปานกลาง
ความมั่นใจที่ต้องตัดสินใจในเหตุการณ์	3.53	.74	สูง
การนำความรู้ที่มีอยู่ช่วยในการตัดสินใจ	3.57	.97	สูง
กล้าที่จะตัดสินใจในเรื่องที่เป็นภาระหน้าที่	3.79	.87	สูง
กล้าที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารงาน	3.82	.73	สูง
โดยรวม	3.56	.61	สูง

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นถึงการจำแนกองค์ประกอบด้านความสามารถในการตัดสินใจเป็นรายข้อ และในภาพรวมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยในภาพโดยรวม 3.56 ซึ่งมีค่าความสามารถอยู่ในระดับสูง และมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.32-3.82 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ คือ การวิเคราะห์สภาพการณ์ทางการศึกษา การดำเนินงานใช้ข้อมูลช่วยในการวิเคราะห์ตัดสินใจ และการใช้ประสบการณ์ช่วยในการตัดสินใจ นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนความสามารถด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

ความมีมนุษยสัมพันธ์	Mean	S.D.	ระดับ
การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน	3.87	.73	สูง
การให้การต้อนรับและอำนวยความสะดวก	3.87	.73	สูง
ความเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ร่วมงาน	3.72	.66	สูง
การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี	3.75	.78	สูง
การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มาติดต่องาน	3.88	.75	สูง
การปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ	3.63	.70	สูง
การใช้ประโยชน์ของการสร้างสัมพันธ์ที่ดี	3.70	.75	สูง
โดยรวม	3.78	.54	สูง

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นถึงการจำแนกองค์ประกอบด้านความมีมนุษยสัมพันธ์เป็นรายข้อและในภาพรวมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม 3.78 มีค่าความสามารถอยู่ในระดับสูง และมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.63 – 3.88 ซึ่งอยู่ในระดับสูงทุกข้อ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนความสามารถด้านการติดต่อสื่อสารของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

การติดต่อสื่อสาร	Mean	S.D.	ระดับ
การรับรู้ข่าวสารอย่างทันเหตุการณ์	3.66	.76	สูง
การติดต่อสื่อสารกับผู้ร่วมงานภายในองค์การฯ	3.62	.75	สูง
การใช้เทคโนโลยีเพื่อการติดต่อสื่อสาร	3.31	.79	ปานกลาง
ความเข้าใจกระบวนการติดต่อสื่อสาร	3.36	.80	ปานกลาง
การนำข้อมูลที่ได้จากการสื่อสารฯ	3.45	.76	ปานกลาง
การจัดระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์การฯ	3.43	.86	ปานกลาง
การเลือกใช้วิธีการสื่อสารฯ	3.40	.93	ปานกลาง
โดยรวม	3.46	.61	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นถึงการจำแนกองค์ประกอบด้านการติดต่อสื่อสารเป็นรายข้อ และในภาพรวม ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม 3.46 ซึ่งมีค่าความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.31 – 3.66 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง 2 ข้อ คือ การรับรู้ข่าวสารอย่างทันเหตุการณ์ และการติดต่อสื่อสารกับผู้ร่วมงานในองค์การ นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนความสามารถด้านการทำงาน เป็นทีมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

การทำงานเป็นทีม	Mean	S.D.	ระดับ
การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายฯ	3.96	.90	สูง
ความร่วมมือกันทำงานฯ	3.86	.71	สูง
การจัดคนให้เหมาะสมกับงาน	3.60	.93	สูง
ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน	3.89	.73	สูง
ความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม	3.72	.80	สูง
การประสานงานภายในทีมงาน	3.70	.79	สูง
การพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ	3.67	.84	สูง
โดยรวม	3.77	.63	สูง

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นถึงการจำแนกองค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีม ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี แยกเป็นรายข้อและในภาพรวม โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม 3.77 ซึ่งมีค่าความสามารถอยู่ในระดับสูง และมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับสูง ตั้งแต่ 3.60 – 3.96

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนความสามารถด้านการประสานความร่วมมือภายในชุมชน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

การประสานความร่วมมือภายในชุมชน	Mean	S.D.	ระดับ
การสร้าง ความเข้าใจกับหน่วยงานอื่น ๆ	3.57	.85	สูง
เป็นผู้นำที่มีส่วนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน	3.65	.80	สูง

ตาราง 7 (ต่อ)

การประสานความร่วมมือภายในชุมชน	Mean	S.D.	ระดับ
ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการประสานงานฯ	3.61	.68	สูง
การสร้างความผูกพันให้กับบุคคลในชุมชนฯ	3.62	.65	สูง
การสร้างความเข้าใจที่ดีต่อผู้นำของชุมชน	3.60	.70	สูง
การประสานงานในชุมชนฯ	3.62	.75	สูง
โดยรวม	3.61	.53	สูง

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นถึงการจำแนกองค์ประกอบ ด้านการประสานความร่วมมือภายในชุมชน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี แยกเป็นรายข้อและในภาพรวม โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม 3.61 ซึ่งมีค่าความสามารถอยู่ในระดับสูง และมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับสูง ตั้งแต่ 3.57 – 3.65

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ปรากฏตามตาราง 8 ถึงตาราง 9

ตาราง 8 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าระดับความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

ความพร้อมด้านเจตคติฯ	Mean	S.D.	ระดับ
องค์ประกอบด้านความรู้ฯ	3.43	.92	ปานกลาง
องค์ประกอบด้านความรู้สึกรัก	3.70	.65	สูง
องค์ประกอบด้านพฤติกรรมฯ	3.61	.72	สูง
โดยรวม	3.57	.63	สูง

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นถึงการจำแนกองค์ประกอบของความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวม 3.57 ซึ่งมีค่าคะแนนของระดับความพร้อมอยู่ใน

เกณฑ์สูง โดยมีค่าเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อยด้านความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง 3.43 และมีค่าเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อยด้านความรู้สึก อยู่ในระดับสูง 3.70 และค่าเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อยด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับสูง 3.61 ผลปรากฏจากการวิเคราะห์ดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กำหนดว่า คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยทางด้านชีวสังคม ด้านบุคลิกภาพ ด้านปัจจัยภายในองค์การและปัจจัยภายนอกองค์การ กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	Y
X ₁	1.00	-.240**	-.042	.053	.341**	.151	.356**	.311**	.134	.358**
X ₂		1.00	.353**	.054	.066	.049	.024	.050	.101	.051
X ₃			1.00	.154	.227**	.097	.197*	.293**	.220**	.060
X ₄				1.00	.251**	-.073	.104	.224**	-.082	-.149
X ₅					1.00	.316**	.479**	.582**	.362**	.351**
X ₆						1.00	.487**	.355**	.610**	.472**
X ₇							1.00	.544**	.467**	.501**
X ₈								1.00	.512**	.425**
X ₉									1.00	.509**
Y										1.00

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านชีวสังคม ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์กร และปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์กร ซึ่งมีตัวแปรย่อย 9 ตัว กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านชีวสังคม คือ ระดับการศึกษา (X_1) สถานภาพทางสังคม (X_2) ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม (X_3) และฐานะทางเศรษฐกิจ (X_4) กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดว่าปัจจัยด้านชีวสังคมมีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีปัจจัยย่อยคือ ระดับการศึกษา (X_1) เพียงปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีค่าสหสัมพันธ์ .358 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ความสามารถในการตัดสินใจ (X_5) และความมีมนุษยสัมพันธ์ (X_6) กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y) ปรากฏผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามสมมติฐาน ที่กำหนดว่าปัจจัยด้านบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีปัจจัยย่อยด้านความสามารถในการตัดสินใจ (X_5) มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีค่าสหสัมพันธ์ .351 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยย่อยด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ (X_6) มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีค่าสหสัมพันธ์ .472 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์กร คือ ปัจจัยการติดต่อสื่อสาร (X_7) และการทำงานเป็นทีม (X_8) กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y) ปรากฏผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดว่าปัจจัยทางด้านสถานการณ์ภายในองค์กรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีปัจจัยย่อยด้านการติดต่อสื่อสาร (X_7) มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y) โดยมีค่าสหสัมพันธ์ .501 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยย่อยด้านการทำงานเป็นทีม (X_8) มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y) โดยมีค่าสหสัมพันธ์ .425 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสถานการณ์ภายนอกองค์กร ได้แก่ การประสานความร่วมมือภายในชุมชน (X_9) กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y) ปรากฏผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามสมมติฐาน ที่กำหนดว่าปัจจัยสถานการณ์ภายนอกองค์กรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วม

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีปัจจัยย่อยคือ การประสานความร่วมมือภายในชุมชน (X_9) มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีค่าสหสัมพันธ์ .509 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นในปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ปรากฏตามตาราง 10 ถึง ตาราง 11

ตาราง 10 ปัญหาและลำดับความสำคัญของปัญหา ในการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

ลำดับความสำคัญของปัญหา	สภาพปัญหา	จำนวน (คน)
1	ขาดงบประมาณที่นำมาใช้ในการเตรียมการ	16
2	บุคลากรขาดความรู้ทางด้านการศึกษา	15
3	ท้องถิ่นยังขาดความพร้อมในหลายด้าน	10
4	บุคลากรยังขาดประสบการณ์ทางด้านการศึกษา	3
5	ยังมีการเตรียมการกันอย่างไม่เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3
6	การขาดการยอมรับในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในองค์การบริหารส่วนตำบล	3
7	ความไม่เข้าใจในระบบการศึกษา	3
8	ขาดผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง	1
9	แผนนโยบายการประสานงานของกระทรวง ศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย ไม่ชัดเจน	1
10	ขาดความร่วมมือจากชุมชน	1

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นถึงลำดับความสำคัญของปัญหา อันเนื่องมาจากการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ซึ่งสามารถวิเคราะห์ออกเป็น 10 ประเด็นหลัก โดยเริ่มจาก

ความสำคัญของปัญหาที่มีมากที่สุดในระดับที่ 1 จนถึงความสำคัญในระดับสุดท้าย นั่นคือ
ลำดับที่ 12

ตาราง 11 ลำดับความสำคัญของความคิดเห็นในแนวทางการแก้ไขปัญหาในการเตรียมความ
พร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การ
บริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

ลำดับความสำคัญ	แนวทางในการแก้ไขปัญหา	จำนวน(คน)
1	จัดการอบรมเตรียมความพร้อมให้กับบุคคล ขององค์การบริหารส่วนตำบล	10
2	ควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมา ช่วยเหลือ หรือให้มีการถ่ายทอดโอนบุคลากรมาช่วย	5
3	สนับสนุนงบประมาณในการเตรียมการ	4
4	ควรมีการกำหนดขั้นตอนการเตรียมความพร้อม อย่างชัดเจน	2
5	ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาระบบการติดต่อ สื่อสารในท้องถิ่นให้ดีขึ้น	1
6	ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ทางการศึกษาให้ผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบอย่างทั่วถึง และสร้างความ เข้าใจกับประชาชนให้ชัดเจน	1
7	ควรสร้างความสามัคคี และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม อย่างจริงจัง	1
8	ควรมีการเตรียมความพร้อมร่วมกันทุกฝ่าย	1
9	ต้องสร้างจิตสำนึกในการทำงานให้กับผู้นำท้องถิ่น	1

จากตาราง 11 จะเห็นถึงลำดับความสำคัญจากแนวความคิดของคณะกรรมการบริหาร
ในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี การแก้ไขปัญหาอันสืบเนื่องมาจากการเตรียม
ความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การ
บริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ซึ่งสามารถวิเคราะห์ออกเป็น 9 ประเด็นหลัก โดยเริ่มจาก
ความสำคัญของแนวคิดในการแก้ไขปัญหามากที่สุดในระดับที่ 1 จนถึงแนวคิดในการแก้ไข
ปัญหาในระดับสุดท้ายคือ ลำดับที่ 9

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผลของการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อม ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล และผลของการวิจัยเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ทั้งในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลและในส่วน of สถานศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี จำนวน 37 แห่ง รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 153 คน การวิจัยในครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในส่วนของตัวแปรต้น มีตัวแปรทั้งสิ้น 9 ตัว คือ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการตัดสินใจ ความมีมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร และการประสานความร่วมมือภายในชุมชน โดยที่ในส่วนของตัวแปรตามมีตัวแปรทั้งสิ้น 3 ตัว คือ ตัวแปรด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และการเตรียมการด้านการศึกษาของท้องถิ่น

สมมติฐานของการวิจัย

1. คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยด้านชีวสังคม ด้านบุคลิกภาพ ด้านสถานการณ์ภายในองค์การ และด้านสถานการณ์ภายนอกองค์การ มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล แบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล และแบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะในแนวทางการแก้ไขปัญหาของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถามดังกล่าว ซึ่งแบ่งเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทางด้านชีวสังคม ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม และฐานะทางเศรษฐกิจ โดยมีลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ความสามารถในการตัดสินใจ และความมีมนุษยสัมพันธ์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยทางด้านสถานการณ์ภายในองค์การ ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์การ ได้แก่ การประสานความร่วมมือภายในชุมชน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความสำคัญของการศึกษาในท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 6 แบบสอบถามวัดความรู้สึก เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความสำคัญของการศึกษาในท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ซึ่งข้อคำถามจะเป็นการวัดถึงความคิดเห็นที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมการศึกษาดังกล่าวข้างต้น และเป็นข้อคำถามที่มีลักษณะสอดคล้องกับข้อคำถามในการวัดระดับของความรู้ในตอนที่ 5 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 7 แบบสอบถามวัดแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากความรู้ และความรู้สึก ซึ่งส่งผลต่อการเตรียมการของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ทางด้านการศึกษาหาความรู้ การเข้าร่วมอบรมสัมมนา การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา และการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 8 แบบสอบถามข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลตามความมุ่งหมายของการศึกษา มีดังนี้

1. ความพร้อมทางด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวม 3.57 ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ในข้อที่ 1

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านชีวิตสังคม ด้านบุคลิกภาพ ด้านปัจจัยภายในองค์กร และปัจจัยภายนอกองค์กร กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านชีวิตสังคม ด้านบุคลิกภาพ ด้านปัจจัยภายในองค์กร และปัจจัยภายนอกองค์กร มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ในข้อที่ 2

3. ปัจจัยด้านชีวิตสังคม

3.1 คณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระหว่างมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า รองลงมาได้รับการศึกษาไม่เกินประถมศึกษาปีที่ 6 และได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปเป็นลำดับสุดท้าย

3.2 คณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการศึกษาอบรม แต่มีค่าความแตกต่างระหว่างการมีประสบการณ์ในการศึกษาอบรม กับ ไม่มีประสบการณ์ในการศึกษาอบรม เพียงจำนวน 17 คน เท่านั้น คือ มีการศึกษาอบรมจำนวน 79 คน ไม่มีการศึกษาอบรม จำนวน 62 คน

3.3 คณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่มีสถานภาพทางสังคม แต่มีค่าความแตกต่างระหว่างมีสถานภาพทางสังคม กับ ไม่มีสถานภาพ

ทางสังคม เพียงจำนวน 15 คน คือ มีสถานภาพทางสังคม จำนวน 78 คน ไม่มีสถานภาพทางสังคม จำนวน 63 คน

3.4 คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพหลักต่อเดือนไม่เกิน 8,000 บาท รองลงมาได้จากการประกอบอาชีพหลักต่อเดือน ในระหว่าง 8,001-13,000 บาท และมีรายได้จากการประกอบอาชีพหลัก โดยมีรายได้ตั้งแต่ 13,001 ขึ้นไป เป็นลำดับสุดท้าย

4. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ในส่วนของความสามารถในการตัดสินใจพบว่าคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความสามารถในการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คือ มีค่าเฉลี่ย 3.56 โดยมีค่าเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อยตั้งแต่ 3.32 – 3.82 และ ในส่วนของความมีมนุษยสัมพันธ์ พบว่า คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความสามารถด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คือ มีค่าเฉลี่ย 3.78 โดยมีค่าเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อยตั้งแต่ 3.63 – 3.88

5. ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์การในส่วนของการติดต่อสื่อสาร พบว่า คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความสามารถด้านการติดต่อสื่อสารในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย 3.46 โดยมีค่าเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อยตั้งแต่ 3.31 – 3.66 และในการทำงานเป็นทีม พบว่า คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความสามารถด้านการทำงานเป็นทีม ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คือ มีค่าเฉลี่ย 3.77 โดยมีค่าเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อยตั้งแต่ 3.60 – 3.96

6. ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์การ ในส่วนที่เกี่ยวกับการประสานความร่วมมือภายในชุมชน พบว่า คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความสามารถด้านการประสานความร่วมมือภายในชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คือ มีค่าเฉลี่ย 3.61 โดยมีค่าเฉลี่ยในองค์ประกอบย่อยตั้งแต่ 3.57 – 3.65

7. สภาพปัญหาและแนวคิดในการแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นจากการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.1 คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า งบประมาณเป็นปัญหาสำคัญในลำดับแรกของปัญหา โดยมีปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ด้านการศึกษา เป็นลำดับที่สอง และท้องถิ่นยังขาดความพร้อมในหลายด้านเป็นลำดับที่สาม

7.2 คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นในแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยให้ความสำคัญในลำดับแรก คือ ควรให้มีการจัดอบรมเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามด้วยควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยเหลือหรือให้มีการถ่ายทอดโอนบุคลากรมาช่วยปฏิบัติงานด้านการศึกษา เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาในลำดับที่สอง และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มี

ความสำคัญเป็นลำดับที่สาม คือ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นที่ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลแยกเป็น 2 หัวข้อ คือ การอภิปรายผลเพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 และการอภิปรายเพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2

1. การอภิปรายผลเพื่อตอบความมุ่งหมายในการศึกษาความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

จากผลของการวิจัยพบว่า ระดับของความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และเมื่อแยกเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านความรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ซึ่งผลการวิเคราะห์ความพร้อมดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดว่า ความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้จากการศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยของวีระพงศ์ เดชบุญ, พนิช พรจันทร์ และเรืองเดช ขจรศาสตร์ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 10 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยใช้ผลของการวิจัยดังกล่าวเป็นข้อมูลในการกำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ แต่ผลจากการวิจัยกลับไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจังหวัดนนทบุรีซึ่งเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑล โอกาสในการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานของบุคคล เช่น โอกาสทางการศึกษาของบุคคล ระบบการติดต่อสื่อสาร โอกาสในการประกอบอาชีพ ระบบการคมนาคม ทรัพยากรต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการเรียนรู้ และการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาย่อมมีมากกว่าจังหวัดที่อยู่ห่างไกลออกไปซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับ สมชาย พงษ์เทพิน (2542 : 10) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีศักยภาพความสามารถ หรือความพร้อมในการทำงานนั้น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมมีส่วนสำคัญในพฤติกรรมการทำงานเป็นอย่างมาก และจากงานวิจัยของ นิคม เหมะสุทธินันท์ (2536 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาบทบาทขององค์กรท้องถิ่นในการขยายโอกาสทางการศึกษานอกระบบ ผลของการวิจัยพบว่า สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชนมีผลต่อบทบาทขององค์กรท้องถิ่น ในการขยายโอกาสทาง

การศึกษา และปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้องค์กรท้องถิ่นมีบทบาทในการขยายโอกาสทางการศึกษา คือ ลักษณะของชุมชนที่เป็นชุมชนเมือง ซึ่งผลจากการวิจัยของ นิคม เหมะสุทธิพันธ์ สามารถยืนยันถึงเหตุผลของผู้วิจัยที่นำมากล่าวอ้าง เพื่อชี้ให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องของสมมติฐานการวิจัยกับผลของการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และนอกเหนือจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผลของการศึกษาวิจัยที่ผู้วิจัยพบว่า ความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับสูง ปรากฏผลนั้นขัดแย้งกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2541 : 149-151) ที่ได้ศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 9 ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความตระหนักในภาระหน้าที่ต่อการดำเนินการจัดการศึกษา และในส่วนของการสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลยังให้การสนับสนุนแต่เพียงผิวเผินเท่านั้น และในส่วนของศักยภาพการดำเนินงานจัดการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่มีศักยภาพเพียงพอ เนื่องจากขาดความรู้ในการบริหารการศึกษา และเมื่อมองถึงศักยภาพโดยรวมขององค์การบริหารส่วนตำบล ปรากฏว่ายังไม่มีความพร้อมในทุกด้าน

2. การอภิปรายผลเพื่อตอบความมุ่งหมาย ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านชีวิตสังคม กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ปรากฏผลเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่ปัจจัยย่อยทั้ง 4 ปัจจัย คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม สถานภาพทางสังคม และฐานะทางเศรษฐกิจ นั้น มีเพียงปัจจัยย่อยเพียงปัจจัยเดียว คือ ระดับการศึกษา ที่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ที่ระดับ .358 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปรากฏผลของความสัมพันธ์ดังกล่าว แสดงว่า ระดับการศึกษาของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์ในทางที่สอดคล้องกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ผลของความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปเช่นเดียวกับความคิดเห็นของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542 : 38) ที่กล่าวว่า ความเจริญพัฒนาของชุมชนใด ๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญนั่นคือ ระดับการศึกษาของบุคคลในชุมชนนั้น แนวคิดดังกล่าวสามารถอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของระดับการศึกษา กับความสามารถในการพัฒนางานได้อย่างชัดเจน และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัชญา ศรีภา (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ระดับการ

ศึกษาเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน เช่นเดียวกับ กฤษฎา ทองสังวรณ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี การวิจัยพบว่าความพร้อมด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านระดับการศึกษา และ สุวรรณ มาเนะโรจนานนท์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนความสามารถในการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสตรีพื้นที่จังหวัดเขตปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกื้อหนุนกับความสามารถในการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสตรี ผลของการศึกษายังขัดแย้งกับ ประเสริฐ ณ สงขลา (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของคณะกรรมการสภาตำบล ต่อการบริหารงานและรูปแบบโครงสร้างของสภาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยปรากฏว่าระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการบริหารงานของคณะกรรมการสภาตำบล และผลของการวิจัยยังขัดแย้งกับ บุญยิ่ง โหมดเทศ (2530 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชุมพร ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนในปัจจัยย่อยด้านประสบการณ์ในการศึกษาอบรม สถานภาพทางสังคม และฐานะทางเศรษฐกิจ ผลที่ปรากฏไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผลจากการวิจัยใน 3 ปัจจัยย่อยเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ สมปราชญ์นันท์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทัศนคติของกรรมการหมู่บ้าน ในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลจากการวิจัยพบว่า การมีรายได้ และการได้รับการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของกรรมการหมู่บ้าน ในการดำเนินงานโครงการ เช่นเดียวกับ รัตนะ ทองงาม (2537 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่นและสภาตำบล และทัศนคติทางการเมืองของคณะกรรมการสภาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า อาชีพ รายได้ และการดำรงตำแหน่งอื่น ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของคณะกรรมการสภาตำบล และงานวิจัยของ วัฒนา คำฤทธิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษพบว่า ภูมิหลังทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคลิกภาพ กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ปรากฏผลเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดว่า ปัจจัยด้านบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารใน

องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี โดยมีปัจจัยย่อย คือ ความสามารถในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ที่ระดับ .351 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากความสัมพันธ์ที่ปรากฏ แสดงว่า ความสามารถในการตัดสินใจของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผลจากการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของคอนเนอร์ (Connor. 1994 : 144) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารที่ขาดความรู้ด้านการตัดสินใจจะไม่สามารถหาเหตุผลที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจในเรื่องที่ยุ่งยาก ซับซ้อน แต่ถ้าผู้บริหารมีความรู้ถึงพื้นฐานของปัญหา ผู้บริหารจะสามารถใช้เครื่องมือ และเทคนิคต่าง ๆ นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง และผลวิจัยยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ ภูมิจิตร ศรีวงษ์ราช (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ในการบริหารงานพัฒนาของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า มีความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบขององค์การบริหารส่วนตำบล กับการตัดสินใจในการบริหารงานพัฒนาของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งงานวิจัยของ เสติจ หมวดนา (2541 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาตำบลศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาหนัง อำเภอบางบาล จังหวัดพิจิตร ยืนยันให้เห็นว่าการมีความกล้าตัดสินใจของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์ประกอบที่ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และในปัจจัยย่อยคือความมีมนุษยสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ที่ระดับ .472 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลของการมีความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี สอดคล้องกับแนวคิดของดูบริน (DuBrin. 1992 : 2) ที่กล่าวว่า การมีมนุษยสัมพันธ์นั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ และผู้ที่เป็นผู้บริหารจะปฏิบัติงานไปได้อย่างประสบผลสำเร็จและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องผ่านการฝึกหัดการมีมนุษยสัมพันธ์มาก่อน แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ มารศรี สุธานี (2540 : 46) ซึ่งได้วิเคราะห์แนวคิดของนักการศึกษา และได้สรุปว่าผู้บริหารที่มีทักษะมนุษยสัมพันธ์ จะมีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร และผลของการวิจัยนั้นได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 231) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน และโรงเรียน เพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาในข้อสรุปเชิงทฤษฎี พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนจะเกิดขึ้น ดำเนินต่อไป และดำรงอยู่ได้ ขึ้นอยู่กับการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมกันในการดำเนินการตามกระบวนการมี

ส่วนร่วมที่ต้องมีเงื่อนไขที่เหมาะสม คือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อวยพร ศิริวรรณ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความร่วมมือในการทำงานการศึกษาของโรงเรียนระหว่างศูนย์การศึกษาของโรงเรียน จังหวัดราชบุรี กับ ชุมชน ผลการศึกษาพบว่า การขาดทักษะมนุษยสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่นับเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์กร กับ ความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ปรากฏผลเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดว่าปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์กรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี โดยมีส่วนย่อย คือ การติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับ .501 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการติดต่อสื่อสารของคณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์ไปในแนวทางที่สอดคล้องกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี สอดคล้องกับแนวคิดของ โควาลสกี (Kowalski. 1996 : 61) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารที่ดีจะทำให้ผู้บริหารได้รับข้อมูลเพื่อใช้ในการดำเนินงานอย่างถูกต้อง และถ้าขาดข้อมูลจากการติดต่อสื่อสารที่นำมาใช้ในการบริหารงาน อาจทำให้การบริหารงานเกิดการผิดพลาดได้ และผลของการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา เสมารเงิน (2539 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบลศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การติดต่อสื่อสารกับผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาตำบล และผลการวิจัยเป็นไปในแนวทางเดียวกับ ประดิษฐ์ มาสุข (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดำเนินงานตามโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของผู้ดำเนินงาน ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการได้รับข่าวสารข้อมูล เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท แต่ผลของการศึกษาไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา วิไลรัตน์ (2531 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน ของกรรมการสภาตำบลในท้องที่กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาปรากฏว่า การได้รับข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน ของกรรมการสภาตำบล และในส่วนของปัจจัยย่อยด้านการดำเนินงานเป็นทีม ปรากฏผลว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์กรบริหารส่วนตำบล

กรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ที่ระดับ .425 มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ปรากฏผลเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการทำงานเป็นทีมของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปเช่นเดียวกับแนวคิดของ สทอล (Stahl, 1995 : 387) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติการโดยทีมงาน กับ ความสำเร็จขององค์กร โดยเขากล่าวว่า การปฏิบัติงานในรูปทีมงานเป็นเครื่องมือที่เปรียบเสมือนเป็นกุญแจที่มีความสำคัญขององค์การในการพัฒนาคุณภาพของงาน เช่นเดียวกับ ลูทธานส์ (Luthans, 1995 : 261) กล่าวว่า ในทุกวันนี้การทำงานเป็นทีมกลายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และเป็นสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งผลของการวิจัยได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัส สุวรรณมาลา (2539 : 49) ที่ได้ศึกษาเรื่องสมาดำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ศักยภาพและทางเลือกสู่อนาคต ผลการศึกษาพบว่า การทำงานเป็นทีมในระดับท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารงานในระดับท้องถิ่น

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์การ กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ปรากฏผลเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดว่า ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์การมีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี โดยมีปัจจัยย่อยคือ การประสานความร่วมมือภายในชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ที่ระดับ .509 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลของการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการประสานความร่วมมือภายในชุมชนของคณะกรรมการบริหาร ในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ผลของการวิจัยเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับแนวคิดของ ทองศรี กำภู ณ อยุธยา (2533 : 92-93) ที่กล่าวว่า ปัจจัยหนึ่งที่เป็นเงื่อนไขในการบริหารงาน ซึ่งผู้บริหารองค์การทุกระดับจำเป็นต้องรับรู้และเข้าใจถึงสาระสำคัญ คือ ปัจจัยด้านการประสานงาน และผลของการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพินท์ สฟโชคชัย และคณะ (2540 : 52) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของหน่วยงานในพื้นที่นั้นคือ การขาดกลไกและรูปแบบการประสานงานที่ชัดเจน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2538 : 55) ที่ได้ศึกษาบทบาทและความสัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า การขาดความเข้าใจในพื้นฐานราย

ละเอียดขององค์การบริหารส่วนตำบล การดำเนินงานต่าง ๆ และการประสานงาน ทำให้ภารกิจหน้าที่ต้องพบกับปัญหาและอุปสรรค และเช่นเดียวกับงานวิจัยของ วิศิษฐ์ ทองสมบูรณ์ (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระบบ กชช. ศึกษากรณีจังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป. ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระบบ กชช. คือ ปัจจัยด้านการติดต่อกับชุมชนภายนอก และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. บุคลากรทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา สามารถใช้ผลของการวิจัยเป็นแนวทางในการกระตุ้นให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ได้มีการเตรียมการพัฒนาบุคลากรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเพื่อให้บุคลากรได้มีความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาของท้องถิ่น

2. ผลของการวิจัย เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงระดับสูงมองเห็นถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำผลของการวิจัยเป็นแนวคิดร่วมในการกำหนดนโยบายทางด้านการบริหารการศึกษาของท้องถิ่น โดยเฉพาะในส่วนของการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่เข้ามามีส่วนในการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาการศึกษาได้ด้วยบุคลากรของท้องถิ่น

3. ผู้บริหารการศึกษาในระดับจังหวัด สามารถใช้ข้อมูลที่เป็นผลสรุปจากการวิจัยเป็นแนวทางในการให้การศึกษาอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในสังกัด และบุคลากรของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือในอันที่จะนำไปสู่ความมุ่งหมายของการศึกษาของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้ผลของการวิจัยในส่วนของความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ใน 3 องค์ประกอบ พบว่า มีความพร้อมด้านเจตคติอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อแยกเป็นรายด้านแล้วพบว่า องค์ประกอบด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม มีค่าคะแนนอยู่ในระดับสูง แต่องค์ประกอบด้านความรู้มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยคิดว่าควรมีการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้องค์ประกอบด้านความรู้ มีค่าคะแนนไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับองค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม

2. ผลของการวิจัยพบว่า ความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับสูง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย และผลของการวิจัยยังไม่สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาของบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ทำการวิจัยไว้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการวิจัยถึงสาเหตุของความแตกต่างทางด้านความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาว่าสิ่งใดหรือปัจจัยใดที่ทำให้เกิดความแตกต่างดังกล่าว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง. (2542). ข้อมูลสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี 2542.

กรุงเทพฯ : กองราชการส่วนตำบล กรมฯ.

กรมวิชาการ. (2539). การประเมินสภาพความพร้อมของท้องถิ่นในการขยายการศึกษา

พื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ : กรมฯ.

กรองแก้ว อยู่สุข. (2537). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.

2540-2544). กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.

----- (2542 ก). แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.

กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.

----- (2542 ข). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.

----- (2543, 21 พฤษภาคม). ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถาน

ศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543.

กระทรวงศึกษาธิการ. คณะกรรมการปฏิรูประบบการศึกษา. (2542). แนวทางการปฏิรูประบบ

บริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการปฏิรูประบบ

การศึกษา. กระทรวงฯ.

กาญจนา งามสุจริต. (2539). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงาน

ของสหกรณ์การเกษตรสันป่าตองจำกัด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ปร.ม.

(รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ถ่ายเอกสาร.

กาญจนา วิไลรัตน์. (2531). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

ของกรรมการสภาตำบลในท้องที่อำเภอกำแพงแสน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.

(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ถ่ายเอกสาร.

กิติ ดยัคคานนท์. (2529). เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : เซซฐ สตุติโอ.

กิติมา ปรีดีติลล. (2529). ทฤษฎีบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). เปิดโลกความคิดศึกษิตแห่งศตวรรษที่ 21 : แนวคิดปฏิรูป

การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ชัคมีเดีย.

เกศินี จุฑาวิจิตร. (2540). การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. นครปฐม : ภาควิชาการสื่อสาร

และการประชาสัมพันธ์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.

- โกวิท พวงงาม. (2539, 21-27 มิถุนายน). “ปัญหาและอุปสรรคอันเป็นระเบิดเวลาในองค์การบริหารส่วนตำบล,” *อาทิตย*. 19 (992) : 35.
- จรัส สุวรรณมาลา. (2539). *สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ศักยภาพ และทางเลือกสู่อนาคต*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตรกร วิเศษ. (2542 : 9). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมตามแผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 7 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย จังหวัดสระบุรี*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา เสมารเงิน. (2539). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ พบ.ม. (การจัดการพัฒนาลังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จิรพรรณ ปุณเกษม. (2542). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ : กรณีศึกษาการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑาทิพย์ สมปราชญ์นันท์. (2540). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของกรรมการหมู่บ้านในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหามลพิษ : กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาชนบท). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- จรัส ปัตตานัง. (2541). *การศึกษาการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ศึกษาศาสตร์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญชัย อาจิณสมมาตร. (2540). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี ศาดการณไกล. (2542). *องค์การบริหารส่วนตำบลในแนวทางประชาคมตำบล*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ฉนัย เทียนพุ่ม. (2539). *การบริหารทรัพยากรบุคคลในทศวรรษหน้า*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงแข จงเจริญ. (2540). *การศึกษาทัศนคติของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนทางไกลที่มีต่อโรคเอดส์ ในจังหวัดกาญจนบุรี*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. (2538). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- ทวีบุรณ์ หอมเย็น. (2530). *ความรู้พื้นฐานการเป็นผู้นำชุมชน* กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทศพล กฤตยพิสิฐ. (2538). *การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีต่อโครงการกิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง “บรม” และ “บวร” เพื่อสร้างอุดมการณ์แผ่นดินทองหนองจอก*. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ทองศรี กำภู ณ อยุธยา. (2533). *องค์การ : เหตุผลและกลยุทธ์ในการอยู่รอด*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทองใบ สดขารี. (2543). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. อุบลราชธานี : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. (2539). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพพระยาสันชาอุตสาหกรรรม กรมอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (2540). *วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธงชัย อูปการัตน์, และคนอื่นๆ. (2542). *สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวปฏิบัติของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ธนาการกลกรไทย. (2539). *การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ : สู่ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ธนาการฯ.
- ธวัช พิริปัญญบุตร. (2541). *การศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรภูมิ ไศภิชฐกุล. (2541). *การเมืองการปกครองของไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ก.พล (1996).
- ธีระพร อูวรรณโณ. (2529). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา ประกอบกิจ. (2538). *ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การ : ศึกษากรณีฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขต สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- นิคม เหมะสุทธินันท์. (2536). บทบาทขององค์กรท้องถิ่นในการขยายโอกาสทางการศึกษา
นอกระบบ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษานอกระบบ). เชียงใหม่ : บัณฑิต-
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- บรรจง สกุลพราหมณ์. (2535). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการเรียนวิชาลูกเสือกับมโน-
ทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของลูกเสือเนตรนารีวิสามัญใน
วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา และวิทยาลัยเกษตรกรรม สังกัดกรมอาชีวศึกษา
เขตการศึกษา 5. สุพรรณบุรี : วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี.
- บุญยั้ง โหมดเทศ. (2530). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษา
เทศบาลเมืองชุมพร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิจัยประชากรและสังคม). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ปรัชญา ศรีภา. (2540). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การ
บริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศิลปศาสตร์) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ประดิษฐ์ มาสุข. (2542). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดำเนินงานตามโครง-
การการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของผู้ดำเนินงาน : ศึกษา
เฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศิลปศาสตร์).
ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ประดิษฐ์ สุนทรสวัสดิ์. (2536). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะ
กรรมการสภาตำบลในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีกิ่งอำเภอลืออำนาจ
จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ พบ.ม. (การจัดการทางพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประวิทย์ เพชรมี. (2538). การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน จังหวัด
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษานอกระบบ). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2541). การปฏิรูปการศึกษาจังหวัดเพื่อคนทั้งมวล. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสฤงษดีศรี-
สฤงษดีวงศ์.
- (2544). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษาที่พาประเทศพ้นวิกฤต.
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- ประเสริฐ ณ สงขลา. (2538). ทัศนคติของคณะกรรมการสภาตำบลต่อการบริหารงาน
และรูปแบบโครงสร้างของสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู.
วิทยานิพนธ์. พบ.ม. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ปรีชา พงษ์ประดิษฐ์. (2540). *บทบาทของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารองค์การ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2536). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- ปัญญา แก้วกียูร. (2541, 16-31 ตุลาคม). "ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา," *ปฏิรูปการศึกษา*. 1 (3) : 12.
- ปิยะนุช เงินคล้าย. (2540). *การสำรวจทัศนคติและความพร้อมของประชาชนต่อการกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- พงศ์ศักดิ์ ศรีวรกุล. (2541). *ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 9*. อุดรธานี : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 9
- ✓ พนม พงษ์ไพบูลย์. (2542 ก). "การบริหารการศึกษากระทรวงเดียว," ใน *การบริหารการศึกษากระทรวงเดียว*. หน้า 23-24. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2542 ข, ตุลาคม). "บทบาทใหม่ของโรงเรียนตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ," *วิชาการ*. 2 (10) 8.
- พรนพ พุกกะพันธ์. (2542). *ภาวะความเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.
- "พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537," (2537, 2 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 111 ตอนที่ 53 ก. หน้า 26.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ และนุชนาถ สุนทรพันธ์. (2533). *การศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิบูลย์พันธุ์ สาทอง. (2542). *การศึกษาบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ศึกษาศาสตร์) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- แพทยา แก้วพวง. (2533). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2541). *จำเป็นต้องปฏิรูปโครงสร้างการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2539). *ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : อักษราพัฒนา.

- ภูมิจิตร ศรีวงษ์ราช. (2541). *องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานพัฒนาของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- มรกต ศรีรัตน. (2535). *การประเมินผลกระบวนการบริหารจัดการโครงการชุมชนย่อยต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในเทศบาลเมืองปริมณฑล ของกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (บริหารสาธารณสุข). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- มารศรี สุธานี. (2540). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- รวิวรรณ ชินะตระกูล. (2538). *วิธีวิจัยการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- รัตน์ ทองงาม. (2537). *ความรู้ความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่นและสภาตำบล และทัศนคติทางการเมืองของคณะกรรมการสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสวนแก้ว จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (การปกครอง). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542, พฤศจิกายน). "ประเทศชาติจะได้อะไรจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ," *ราชภัฏกรุงเทพ*. 5 (11) : 61.
- วัฒนา คำฤทธิ์. (2540). *ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (การเมืองและการปกครอง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ วิมล กัณฑ์. (2541). *แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- วาสนา นรลักษณ์. (2540). *บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารองค์การ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ วิจิตร ศรีอำน. (2541). "การอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากการสัมมนายุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา," ใน *ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา*. หน้า 63. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- (2542). "การบริหารการศึกษากระทรวงเดียว," ใน *การบริหารการศึกษากระทรวงเดียว*. หน้า 10. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย ดันศิริ. (2542). *โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดสู่การปฏิรูปในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิศิษฐ์ ทองสมบูรณ์. (2535). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระบบ กชช. : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศิลปศาสตร์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2541). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

✓ วิโรจน์ สารรัตนะ. (2532). อนาคตทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรापิพัฒน์.

วีระพงศ์ เดชบุญ, พินิจ พรจันทร์ และเรืองเดช เขจรศาสตร์. (2542). ความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 10. อุบลราชธานี : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 10.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2542). ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. สกลนคร : คณะวิชาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

เสาวนิต เสดมณนท์. (2542). ภาวะผู้นำ. นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

สงวน ช่างฉัตร. (2541). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529). ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

สถาบันดำรงราชานุภาพ และกรมการปกครอง. (2539). ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : สถาบันฯ

สถิต กองคำ. (2542). เทคนิคการบริหารการศึกษา. นครราชสีมา. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

สนิท ขาวสอาด. (2539). ปัจจัยที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษากรณีโครงการประปาหมู่บ้าน อำเภอเมืองนครพนม และอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (การปกครอง). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สมชาย พงษ์เทพิน. (2542). สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้นำกับการทำงานของผู้นำ - เครือข่ายองค์การชุมชนในเขตเมือง ศึกษาเฉพาะกรณี : เครือข่ายสหชุมชนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาชุมชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- สมพิศ ประสมทรัพย์. (2540). *การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารงานพัฒนาชนบท (นบ.รพช.) ของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท : การนำเนื้อหาในหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติงาน รพช. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- สมศักดิ์ สงกา. (2536). *ความพร้อมของครูในการให้คำปรึกษาแนะแนวเกี่ยวกับโรคเอดส์ : ศึกษากรณีครูแนะแนวและครูพยาบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.*
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). "แนวคิดในการพัฒนาคนและกระบวนการเรียนรู้," ใน *การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน*. หน้า 57. เชียงใหม่ : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 8.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2542). *ทฤษฎีสังคมวิทยา การสร้าง การประเมินค่า และการใช้ประโยชน์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมพันธ์ เตชะอธิก, ปรีชา อุดตระกุล และชื่น ศรีสวัสดิ์. (2537). *ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สารินี ไชยเวช. (2542). *ปัจจัยการตัดสินใจที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานพัฒนาเทศบาลของคณะเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการพัฒนา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุจิน วงศ์ดามา. (2536). *ความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของพยาบาลในส่วนกลาง กรมราชทัณฑ์*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (บริหารสาธารณสุข). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุทัศน์ ขอบคำ. (2540). *รูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุทิพร ไชยบุตร. (2539). *การศึกษาทัศนคติต่อวิชาพยาบาลและความสามารถทางการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพที่มาจากระบบการศึกษาแตกต่างกัน*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2540). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุรัชย์ จงรักษ์. (2536). *บทบาทผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี "หัวหน้าบ้าน" ของเทศบาลเมืองน่าน*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (การเมืองและการปกครอง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- สุปรีชา ลาภบุญเรือง. (2530). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอกลมลาพิสัย จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณ มาณะโรจนานนท์. (2542). *ปัจจัยเกื้อหนุนความสามารถในการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสตรี พื้นที่จังหวัดเขตปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาชุมชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณ รอดป่าเรอ. (2534). *ความพร้อมและปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุเชษฐ์ มีไมตรีจิตต์. (2540). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศิลปศาสตร์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ เงินฉ่ำ. (2541). "การปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ," ใน *แนวคิดและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ*. หน้า 30. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. *คณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษา*. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. สำนักงานฯ
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2539). *แผนพัฒนาคนและสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2538). *บทบาทและความสัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2537). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534*. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสวัสดิการ สำนักเลขาธิการ.
- (2541). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540*. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสวัสดิการ สำนักเลขาธิการ.

- เสด็จ หมวดนา. (2541). *ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาหนึ่ง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2521). *พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- (2536). "การวิจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร," ใน *การวิจัยการบริหารการศึกษา*. หน้า 74-78. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- (2537). "ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา," ใน *สัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา*. หน้า 189. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสริมเกียรติ เกษมสุข. (2538). *การศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสตรี : กรณีศึกษาศูนย์ฝึกอาชีพบ้านวังชัย ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศิลปศาสตร์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินท์ สฟโชคชัย และคนอื่น ๆ. (2540). *รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อวยพร ศิริวรรณ. (2537). *ความร่วมมือในการทำงานการศึกษานอกโรงเรียน ระหว่างศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรีกับชุมชน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- อสิตรา รัตตะมณี. (2540). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อุทัยวรรณ บัวศรีน. (2531). *ความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้านในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อุบล เล่นวารี. (2538). "กลยุทธ์การบริหารการศึกษายุคโลกาภิวัตน์," ใน *กลยุทธ์การบริหารการศึกษายุคโลกาภิวัตน์*. หน้า 41. สมุทรสาคร : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร.
- อำไพ อินทรประเสริฐ. (2542). *ศิลปะการเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์เอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

- Anastasi, Anne. (1976). *Psychological Testing*. 4th ed. London : Collier Macmillan.
- Aiken, Lewis R. (1985). *Psychological Testing and Assessment*. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Aronson, Elliot, Wilson, Timothy D., & Akert, Robin M. (1997). *Social Psychology*. 2nd ed. New York : Addison-Wesley.
- Baron, Robert A., Byrne, Donn., & Johnson, Blair T. (1998). *Exploring Social Psychology*. 4th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Burton, Gene., & Thakur, Manab. (1995). *Management Today*. New Delhi : Tata McGraw-Hill.
- Byrne, Donn., & Kelley, Kathryn. (1981). *An Introduction to Personality*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Caseio, Wayne F. (1991). *Applied Psychology in Personnel Management*. 4th ed. New Jersey : Prentice Hall.
- Chapman, Elwood N. (1993). *Changing the Way You Look At Life*. California : Crisp.
- Coan, Stephen Michael. (1997, November) "Uncertain Allies : Public-Private Partnerships in the Boston Compact," *Dissertation Abstracts International*. 58 (5) : 1511-A.
- Collins, Harper. (1997). *Collins New English Dictionary*. Great Britain : Caledonian International Book Manufacturing.
- Cunningham, William G., & Paula A. Cordeiro. (2000). *Educational Administration A Problem. Based Approach*. Boston : Allyn and Bacon.
- Darwiche, Chirine Hijazi. (1997, September) "Youth Services, New York City, Community Centers, Beacon Initiative, Full Service Schools," *Dissertation Abstracts International*. 58 (3) : 660-A.
- DuBrin, Andrew J. (1992). *Human Relations A Job Oriented Approach*. 5th ed. New Jersey : Prentice-Hall.
- Gleitman, Henry. (1992). *Basic Psychology*. 3rd ed. New York : W.W. Norton.
- Grant, Donald James. (1999, January) "A Study of an Urban School District's School-Business Partnership Program," *Dissertation Abstracts International*. 59 (7) : 2268-A.
- Hardy, Owen B., & McWhorter R. Clayton. (1988). *Management Dimensions*. Maryland : Aspen.
- Hayes, Nicky. (1997). *Successful Team Management*. London : Thonson Business Press.

- Hodgetts, Richard M. (1992). *Modern Human Relations at Work*. 5th ed. Fort Worth : The Dryden Press.
- ✓ Keith, Sherry, & Girling, Robert Henriques. (1991). *Education, Management, and Participation*. Boston : Allyn and Bacon.
- Kirkpatrick, Bonita Jean. (1997, August) "Critical Elements in the Development of a New Family-School-Community Partnership Initiative," *Dissertation Abstracts International*. 58 (2) : 352-A.
- Kowalski, Theodore J. (1996). *PUBLIC RELATIONS In Educational Organizations*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Longman Dictionary of English Language and Culture*. (1992). Harlow, Essex : Clays Ltd.
- Luthans, Fred. (1995). *Organizational Behavior*. 7th ed. Nebraska : McGraw-Hill.
- Maclonan, Susan Jean, (1999, May) "Stages of Concern Experienced by Business and Education Participants in Relationship to the Implementation of School-To-Career," *Dissertation Abstracts International*. 59 (11) : 4118-A.
- Mayer, F. Stephan, & Sutton, Karen. (1996). *Personality an Integrative Approach*. New Jersey : Prentice Hall.
- ✓ Newton, Colin, & Tarrant, Tony. (1992). *Managing Change in Schools*. London : Mackays of Chatham.
- O' Connor, Carol A. (1994). *The Professional's Guide to Successful Management*. London : McGRAW-HILL.
- Parfect, Michael, & Power, Gordon. (1997). *Planning for Urban Quality*. London : Routledge.
- ✓ Reid, Ken, Hopkins, David, & Holly, Peter. (1988). *Towards The Effective School : The Problems and Some Solutions*. 2nd ed. Oxford : Basil Blackwell.
- Shaver, Kelly G. (1977). *Principles of Social Psychology*. Massachusetts : Winthrop.
- Stahl, Michael J. (1995). *Management Total Quality in a Global Environment*. Massachusetts : Blackwell.
- Steers, Richard M., & Porter, Lyman W. (1979). *Motivation and Work Behavior*. 2nd ed. New York : McGraw-Hill.
- Thatcher, Virginia S. et al. (1980). *The New Webster Encyclopedic Dictionary of The English Language*. Chicago : Consolidated Book.
- Walsh, Mike. (1999). *Building a Successful School*. London : Kogan Page.

- Whitaker, kathryn S., & Moses, Monte C. (1994). *The Restructuring Handbook a Guide to School Revitalization*. Massachusetts : Allyn and Bacon.
- Zimbardo, Philip G. (1979). *Psychology and Life*. 10th ed. California : Asia Foundation.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือและแบบสอบถามในการวิจัย

ที่ ทม ๑๐๑๒/๘๐๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท ๒๓ กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายเจริญศักดิ์ ครอบพล นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และ อาจารย์ทัศน ทอภักดี เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้คณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๗ คน ตอบแบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณา ให้นายเจริญศักดิ์ ครอบพล ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๖๖๔-๑๐๐๐ ต่อ ๕๗๒๖-๕๖๔๔

โทรสาร. ๖๕๘-๔๑๑๙

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้สำหรับคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี คำถามต่าง ๆ มีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นโดยบุคลากรของท้องถิ่นเอง คำตอบของท่านจะเกี่ยวข้องกับการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้นจึงขอให้ท่านได้มองเห็นถึงความสำคัญและเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น โดยกรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง ซึ่งคำตอบของท่านจะถูกนำไปวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น และคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวท่าน แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาของจังหวัดนนทบุรี และการศึกษาของท้องถิ่นอื่น ๆ รายละเอียดของแบบสอบถามมีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยด้านชีวสังคม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () ที่ตรงกับคุณสมบัติของท่านในแต่ละข้อ

1. ท่านได้รับการศึกษาสูงสุดระดับ
 - () ไม่เกิน ป.6 หรือเทียบเท่า
 - () ม.1 – ม.6 หรือเทียบเท่า
 - () ปริญญาตรีขึ้นไป
2. ท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการประกอบอาชีพหลักจำนวน
 - () รายได้ไม่เกิน 8,000 บาทต่อเดือน
 - () รายได้ระหว่าง 8,001 – 13,000 บาทต่อเดือน
 - () รายได้ตั้งแต่ 13,001 บาทต่อเดือนขึ้นไป
3. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งใดอยู่ (ตอบได้หลายข้อ)
 - () กำนัน
 - () ผู้ใหญ่บ้าน

- () ผู้นำองค์กรพัฒนาสตรีหมู่บ้าน
- () ผู้นำกลุ่มออมทรัพย์
- () ผู้นำกลุ่มอาชีพ
- () ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน
- () แพทย์ประจำตำบล
- () ผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน
- () ตำแหน่งอื่น ๆ (ระบุ)
- () ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ในสังคม

4. ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมใด ๆ ดังต่อไปนี้ (ตอบได้หลายข้อ)

- () การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่จัดขึ้นโดยรัฐบาล จำนวน.....ครั้ง
- () การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่จัดขึ้นโดยเอกชน จำนวน.....ครั้ง
- () การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในทุกระดับ ทุกระบบ จำนวน.....ครั้ง
- () ไม่เคยได้รับการอบรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านบุคลิกภาพ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วพิจารณาว่า ข้อความดังต่อไปนี้ท่านมีความคิดเห็นว่าเป็นส่วนประกอบที่ทำให้ท่านมีความสามารถ ในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐระดับใด ซึ่งได้มีการแบ่งระดับความสามารถออกเป็น 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ให้ท่านกาเครื่องหมาย / ในระดับความสามารถทางด้านขวามือให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียง 1 ช่อง

ข้อที่	ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ	ระดับความสามารถ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การตัดสินใจ					
	ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์การศึกษา.....					

ข้อที่	ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ	ระดับความสามารถ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2	ในการดำเนินงานใช้ข้อมูลช่วยในการวิเคราะห์ตัดสินใจ.....					
3	การใช้ประสบการณ์ช่วยในการตัดสินใจ.....					
4	มีความมั่นใจที่ต้องตัดสินใจในเหตุการณ์เฉพาะหน้า.....					
5	การนำความรู้ที่มีอยู่ช่วยในการตัดสินใจ.....					
6	กล้าที่จะตัดสินใจในเรื่องที่เป็นภาระหน้าที่...					
7	กล้าที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารงาน.....					
ความมีมนุษยสัมพันธ์						
1	ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน.....					
2	การให้การต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มาติดต่อ.....					
3	ความเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ร่วมงาน.....					
4	การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งแก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาของตน..					
5	การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มาติดต่องาน.....					
6	ความสามารถในการปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ.....					
7	การใช้ประโยชน์ของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน.....					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์กร

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วพิจารณาว่า ข้อความดังต่อไปนี้ท่านมีความคิดเห็นว่าเป็นส่วนประกอบที่ทำให้ท่านมีความสามารถในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐระดับใด ซึ่งได้มีการแบ่งระดับความสามารถออกเป็น 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด ให้ท่านกาเครื่องหมาย / ในระดับความสามารถทางด้าน ขวามือให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียง 1 ช่อง

ข้อที่	ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์กร	ระดับความสามารถ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การติดต่อสื่อสาร					
1	การรับรู้ข่าวสารอย่างทันเหตุการณ์.....					
2	การติดต่อสื่อสารกับผู้ร่วมงานภายใน องค์การบริหารส่วนตำบล.....					
3	การใช้เทคโนโลยีเพื่อการติดต่อสื่อสาร.....					
4	ความเข้าใจกระบวนการติดต่อสื่อสาร.....					
5	การนำข้อมูลที่ได้จากการสื่อสารมาประกอบ การพิจารณาตัดสินใจ.....					
6	การจัดระบบการติดต่อสื่อสารภายใน องค์การบริหารส่วนตำบล.....					
7	ความสามารถในการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ได้อย่างเหมาะสม.....					
	การทำงานเป็นทีม					
1	การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับ ผู้อื่น.....					

ข้อที่	ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์กร	ระดับความสามารถ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2	ความร่วมมือกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ ของงาน.....					
3	ความสามารถในการจัดคนให้เหมาะสม กับงาน.....					
4	ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน.....					
5	มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม...					
6	ความสามารถประสานงานภายในทีมงาน....					
7	ความสามารถในการพัฒนาทีมงานให้มี ประสิทธิภาพ.....					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์กร

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วพิจารณาว่า ข้อความดังต่อไปนี้ท่านมีความคิดเห็นว่าเป็นส่วนประกอบที่ทำให้ท่านมีความสามารถในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐระดับใด ซึ่งได้มีการแบ่งระดับความสามารถออกเป็น 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ให้ท่านกาเครื่องหมาย / ในระดับความสามารถทางด้านขวามือให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียง 1 ช่อง

ข้อที่	ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์กร	ระดับความสามารถ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การประสานความร่วมมือภายในชุมชน การสร้าง ความเข้าใจกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน.....					
2	เป็นผู้นำที่มีส่วนสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ในชุมชน.....					

ข้อที่	ปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์การ	ระดับความสามารถ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3	ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการ ประสานงานในชุมชน.....					
4	สามารถสร้างความผูกพันให้กับบุคคล ในชุมชนที่ท่านอยู่.....					
5	การสร้าง ความเข้าใจที่ดีต่อผู้นำของชุมชน..					
6	สามารถใช้การประสานงานในชุมชนเพื่อ ให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างราบรื่น.....					

แบบสอบถามความพร้อมด้านเจตคติ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามด้านความรู้เกี่ยวกับการศึกษา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่าง ๆ ต่อไปนี้ ซึ่งเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความสำคัญของการศึกษาในท้องถิ่น และบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้มีการแบ่งระดับของความรู้เป็น 5 ระดับ ดังนี้ 5 = มีความรู้มากที่สุด 4 = มีความรู้มาก 3 = มีความรู้ปานกลาง 2 = มีความรู้น้อย 1 = มีความรู้ที่น้อยที่สุด

ให้ท่านกาเครื่องหมาย / ลงในระดับของความรู้ทางขวามือให้ตรงกับความรู้ความเข้าใจของท่านมากที่สุดเพียง 1 ช่อง

ข้อที่	ความรู้ตามแนวทางในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	ระดับของความรู้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	เรื่องการกระจายอำนาจการศึกษาเพื่อให้ ท้องถิ่นมีส่วนร่วมจัดการศึกษา.....					
2	ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลเป็น คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา.....					
3	กรรมการสถานศึกษามีหน้าที่กำกับและ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา.....					
4	ผู้มีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาเป็นผู้แทน มาจากส่วนต่าง ๆ ในท้องถิ่น.....					
5	การกระจายอำนาจการศึกษาจะทำให้เกิด คุณภาพทางการศึกษา.....					
6	สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรของ ท้องถิ่นได้.....					

ข้อที่	ความรู้ตามแนวทางในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	ระดับของความรู้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7	การเข้าร่วมจัดการศึกษาเป็นบทบาทที่ถูก บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา.....					
8	การเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาต้อง ประสานความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง..					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามด้านความรู้สึกที่มีต่อการศึกษา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่าง ๆ ต่อไปนี้ ซึ่งเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่มีต่อการบริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความสำคัญของการจัดการศึกษาในท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ซึ่งได้มีการแบ่งระดับในส่วนของความรู้สึกออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด 4 = เห็นด้วยมาก 3 = ไม่แน่ใจ 2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยมากที่สุด

ให้ท่านกาเครื่องหมาย / ลงในระดับของความรู้สึกทางขวามือ ให้ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียง 1 ช่อง

ข้อที่	ความรู้สึกที่มีต่อพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	ระดับความรู้สึก				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย มากที่สุด
1	องค์ประกอบของกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานมีความเหมาะสม.....					
2	การกระจายอำนาจการบริหารไปยัง สถานศึกษา.....					
3	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการ ศึกษาตามความต้องการภายในท้องถิ่น.....					
4	การปรับเปลี่ยนแนวทางการศึกษาจะมีความ สำคัญต่อการพัฒนาสังคมไทยในอนาคต.....					

ข้อที่	ความรู้สึที่มีต่อพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	ระดับความรู้สึก				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย มากที่สุด
5	การจัดการศึกษาของท้องถิ่นต้องสอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ.....					
6	การเตรียมการเข้าร่วมจัดการศึกษาทำให้ เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน.....					
7	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาควรเตรียม การมีส่วนจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ ของตน.....					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการศึกษา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ซึ่งเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้ม
ในการแสดงพฤติกรรมการเตรียมการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ทางด้านการศึกษาหา
ความรู้ การเข้าร่วมอบรมสัมมนา การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา และการประสาน
งานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แบ่งระดับของแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด

ให้ท่านกาเครื่องหมาย / ลงในระดับของแนวโน้มในการปฏิบัติทางขวามือให้ตรงกับความเป็นจริงเพียง 1 ช่อง

ข้อที่	แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการศึกษา	ระดับแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	เมื่อมีโอกาสจะศึกษาความรู้ทางการศึกษา ตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542.....					
2	มีความสนใจในการศึกษาของท้องถิ่น และติดตามความเคลื่อนไหวตลอดเวลา.....					

ข้อที่	แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการศึกษา	ระดับแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2	มีความสนใจในการศึกษาของท้องถิ่น และติดตามความเคลื่อนไหวตลอดเวลา.....					
3	มีความรู้ทางการศึกษามากพออยู่แล้ว แต่ก็จะแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพิ่มเติม.....					
4	คอยติดตามการให้ความรู้ และการสนทนา ทางการศึกษาจากสื่อต่าง ๆ.....					
5	จะเข้าร่วมฝึกอบรมทางด้านการศึกษาใน ทุกรูปแบบ.....					
6	มีความพยายามที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษา.....					
7	หากมีการจัดกิจกรรมทางการศึกษาใน ท้องถิ่นจะให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่.....					
8	เชื่อมั่นว่าในอนาคตจะเป็นผู้ประสานงาน ทางการศึกษาในท้องถิ่นได้อย่างดียิ่ง.....					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไข

1. ท่านพบว่าปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในแนวทางการแก้ไขปัญหา มีดังนี้

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ตรวจความถูกต้องแบบสอบถาม

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน มีรายชื่อดังนี้

1. ผศ.ดร.สุดา	ทัพสุวรรณ	หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รศ.อังฉรา	สุขารมณ	อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. นายอภิชัย	กุลชา	นักวิชาการศึกษา ระดับ 8 กองกิจการพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
4. นายบุญชอบ	ปิ่นทอง	นักพัฒนาชุมชน ระดับ 6 สำนักงาน
พัฒนาชุมชน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
5. นายทรงรัฐ	รัฐปติย์	ปลัดอำเภอ สำนักงานปกครอง
อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ภาคผนวก ค

รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดนนทบุรี

รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนนทบุรี

แยกเป็นรายอำเภอ จาก 6 อำเภอ

รวมจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 37 องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนของอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
 - 1) องค์การบริหารส่วนตำบลไทรม้า
 - 2) องค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง
 - 3) องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย
 - 4) องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่
2. องค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนของอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
 - 1) องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง
 - 2) องค์การบริหารส่วนตำบลศาลากลาง
 - 3) องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง
 - 4) องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์
 - 5) องค์การบริหารส่วนตำบลบางขนุน
 - 6) องค์การบริหารส่วนตำบลปลายบาง
3. องค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนของอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
 - 1) องค์การบริหารส่วนตำบลบางบัวทอง
 - 2) องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา
 - 3) องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่
 - 4) องค์การบริหารส่วนตำบลละหาร
 - 5) องค์การบริหารส่วนตำบลบางคูวัด
 - 6) องค์การบริหารส่วนตำบลพิมลราช
 - 7) องค์การบริหารส่วนตำบลลำโพ
4. องค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนของอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
 - 1) องค์การบริหารส่วนตำบลขุนศรี
 - 2) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง
 - 3) องค์การบริหารส่วนตำบลไทรน้อย
 - 4) องค์การบริหารส่วนตำบลไทรใหญ่
 - 5) องค์การบริหารส่วนตำบลราษฎร์นิยม
 - 6) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแพรางาย
 - 7) องค์การบริหารส่วนตำบลทวีวัฒนา

5. องค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนของอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองข่อย
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพระอุดม
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะไนย์
- 6) องค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด
- 7) องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลับ

6. องค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนของอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลบางเลน
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลเสาธงหิน
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลบางใหญ่
- 6) องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง

ภาคผนวก ง

แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม
โดยใช้วิธีสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม Item Total Correlation

ตาราง 12 คำอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อความ	คำอำนาจจำแนก
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านเจตคติ		
ปัจจัยด้านความสามารถในการตัดสินใจ		
1	ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์การศึกษา	.482 **
2	ในการดำเนินงานใช้ข้อมูลช่วยในการวิเคราะห์ตัดสินใจ	.330 *
3	การใช้ประสบการณ์ช่วยในการตัดสินใจ	.639 **
4	มีความมั่นใจที่ต้องตัดสินใจในเหตุการณ์เฉพาะหน้า	.598 **
5	การนำความรู้ที่มีอยู่ช่วยในการตัดสินใจ	.717 **
6	กล้าที่จะตัดสินใจในเรื่องที่เป็นภาระหน้าที่	.565 **
7	กล้าที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารงาน	.465 **
ปัจจัยด้านความมีมนุษยสัมพันธ์		
1	ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน	.554 **
2	การให้การต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มาติดต่อ	.771 **
3	ความเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ร่วมงาน	.337 *
4	การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งผู้บังคับบัญชา	.641 **
5	การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มาติดต่องาน	.397 **
6	ความสามารถในการปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม	.662 **
7	การใช้ประโยชน์ของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี	.638 **
ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร		
1	การรับรู้ข่าวสารอย่างทันเหตุการณ์	.470 **
2	การติดต่อสื่อสารกับผู้ร่วมงานภายในองค์กรฯ	.577 **
3	การใช้เทคโนโลยีเพื่อการติดต่อสื่อสาร	.584 **
4	ความเข้าใจกระบวนการติดต่อสื่อสาร	.548 **
5	การนำข้อมูลที่ได้จากการสื่อสารมาประกอบการพิจารณา	.523 **
6	การจัดระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรฯ	.717 **
7	ความสามารถในการเลือกใช้วิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	.587 **

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก
ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม		
1	การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับผู้อื่น	.287 *
2	ความร่วมมือกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ของงาน	.548 **
3	ความสามารถในการจัดคนให้เหมาะสมกับงาน	.463 **
4	ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน	.463 **
5	มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม	.670 **
6	ความสามารถประสานงานภายในทีมงาน	.666 **
7	ความสามารถในการพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ	.676 **
ปัจจัยด้านการประสานความร่วมมือภายในชุมชน		
1	การสร้าง ความเข้าใจกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน	.395 **
2	เป็นผู้นำที่มีส่วนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน	.519 **
3	ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการประสานงานในชุมชน	.574 **
4	สามารถสร้างความผูกพันให้กับบุคคลในชุมชนที่ทำนอยู่	.427 **
5	การสร้าง ความเข้าใจที่ดีต่อผู้นำของชุมชน	.420 **
6	สามารถใช้การประสานงานในชุมชนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานฯ	.559 **
ความพร้อมด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา		
ด้านความรู้เกี่ยวกับการศึกษา		
1	เรื่องการกระจายอำนาจการศึกษาเพื่อให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมฯ	.733 **
2	ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา	.444 **
3	กรรมการสถานศึกษามีหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนฯ	.444 **
4	ผู้มีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาเป็นผู้แทนมาจากส่วนต่าง ๆ ในท้องถิ่น	.331 *
5	การกระจายอำนาจการศึกษาจะทำให้เกิดคุณภาพฯ	.312 *
6	สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่นได้	.450 **
7	การเข้าร่วมจัดการศึกษาเป็นบทบาทที่ถูกระบุบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาฯ	.526 **
8	การเตรียมการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาต้องประสานฯ	.513 **

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก
ด้านความรู้สึกที่มีต่อการศึกษา		
1	องค์ประกอบของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสม	.575 **
2	การกระจายอำนาจการบริหารไปยังสถานศึกษา	.515 **
3	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาตามความต้องการภายในท้องถิ่น	.460 **
4	การปรับเปลี่ยนแนวทางการศึกษาจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมไทยในอนาคต	.321 *
5	การจัดการศึกษาในท้องถิ่นสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	.516 **
6	การเตรียมการเข้าร่วมจัดการศึกษาทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน	.296 *
7	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาควรเตรียมการมีส่วนจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของตน	.687 **
ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการศึกษา		
1	เมื่อมีโอกาสจะศึกษาความรู้ทางการศึกษาตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	.517 **
2	มีความสนใจในการศึกษาของท้องถิ่น และติดตามความเคลื่อนไหว	.446 **
3	มีความรู้ทางการศึกษามากพออยู่แล้ว แต่ก็แสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพิ่มเติม	.444 **
4	คอยติดตามการให้ความรู้ และการสนทนาทางการศึกษาจากสื่อต่าง ๆ	.310 *
5	จะเข้าร่วมฝึกอบรมทางด้านการศึกษาในทุกรูปแบบ	.483 **
6	มีความพยายามที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษา	.388 *
7	หากมีการจัดกิจกรรมทางการศึกษาในท้องถิ่นจะให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่	.339 *
8	เชื่อมั่นว่าในอนาคตจะเป็นผู้ประสานงานทางการศึกษาในท้องถิ่นได้อย่างดียิ่ง	.581 **

ภาคผนวก จ

แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในทุกปัจจัย
โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

ตาราง 13 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในทุกปัจจัยและในภาพรวม

ข้อที่	ข้อความ	ค่าความเชื่อมั่น
แบบสอบถามปัจจัยด้านบุคลิกภาพ		
1	ด้านความสามารถในการตัดสินใจ	.8346
2	ด้านความสามารถในการมีมนุษยสัมพันธ์	.8665
แบบสอบถามปัจจัยด้านสถานการณ์ภายในองค์การ		
1	ด้านความสามารถในการติดต่อสื่อสาร	.8766
2	ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม	.8861
แบบสอบถามปัจจัยด้านสถานการณ์ภายนอกองค์การ		
	ด้านความสามารถในการประสานความร่วมมือภายในชุมชน	.8068
แบบสอบถามความพร้อมด้านเจตคติ		
1	ด้านความรู้เกี่ยวกับการศึกษา	.6204
2	ด้านความรู้สึกที่มีต่อการศึกษา	.8526
3	ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการศึกษา	.7219
	โดยรวมของแบบสอบถามความพร้อมด้านเจตคติ	.8350

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายเจริญศักดิ์ กรองพล
วันเดือนปีเกิด	12 กันยายน 2504
สถานที่เกิด	อำเภอปทุมวัน จังหวัดกรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	62/39 หมู่ที่ 4 ตำบลคลองเกลือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา ระดับ 6
สถานที่ทำงาน	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ชั้นที่ 3 อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

ประวัติการศึกษา

ปีที่สำเร็จการศึกษา	วุฒิการศึกษา	สถาบันการศึกษา
2518	มัธยมศึกษาปีที่ 3	โรงเรียนวุฒิวิทยา
2522	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	โรงเรียนดุสิตพลวิทยการ
2525	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	โรงเรียนตรุณพิทยาพนิชยการ
2532	ปริญญาตรี บริหารธุรกิจ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2538	ปริญญาตรี บริหารรัฐกิจ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2544	ปริญญาโท บริหารการศึกษา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ